

ГОДИШЕН ОТЧЕТ
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ЕНЕРГИЙНА
ЕФЕКТИВНОСТ
2014 - 2020 г.

Април 2015

Съдържание

I.	Въведение.....	3
II.	Основание за разработване и описание.....	3
III.	Базова статистическа информация за 2013 г.	5
IV.	Анализ на тенденциите на потреблението на енергия в България	6
1.	Първично енергийно потребление, първична енергийна интензивност	6
2.	Крайно енергийно потребление, крайна енергийна интензивност.....	7
3.	Съотношение крайно/първично енергийно потребление.....	8
4.	Енергийно потребление на сектор „Индустрия“.....	9
5.	Енергийно потребление на сектор „Транспорт“.....	10
6.	Енергийно потребление на сектор „Домакинства“.....	11
7.	Енергийно потребление на сектор „Услуги“.....	12
V.	Хоризонтални мерки	13
1.	Схеми за задължения по енергийна ефективност и алтернативни политически мерки	13
2.	Енергийни обследвания и системи за управление	25
3.	Отчитане и фактуриране.....	29
4.	Програми за обучение и информирание на потребителите.....	32
5.	Осигуряване на схеми за квалификация, акредитиране и сертифициране	33
6.	Енергийни услуги	36
7.	Други мерки за енергийна ефективност с хоризонтален характер.....	41
VI.	Енергийна ефективност на сградите.....	44
1.	Програма за саниране на сгради	44
2.	Други мерки за енергийна ефективност в сградния сектор	44
VII.	Енергийна ефективност в обекти и дейности на обществените органи.....	54
1.	Централни правителствени сгради	54
2.	Сгради на други публични органи.....	57
3.	Закупуване от публични органи.....	57
VIII.	Други мерки за енергийна ефективност при крайните потребители, включително в промишлеността и транспорта.....	59
IX.	Насърчаване на енергийната ефективност при отоплението и охлаждането	72
X.	Преобразуване, пренос и разпределение на енергия и оптимизация на потреблението	73
XI.	Преглед на финансовите механизми	75
1.	Национална схема за зелени инвестиции – национален доверителен екофонд	75
2.	Международен фонд „Козлодуй“	75
3.	Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“.....	77
4.	Фонд „Енергетика и енергийни икономии“.....	77
5.	Програма BG04 „Енергийна ефективност и възобновяема енергия“.....	78
6.	Кредитна линия за енергийна ефективност в бита.....	79
7.	Оперативна програма „Регионално развитие 2007-2013 г.“.....	79
8.	Програма за развитие на селските райони 2007-2013 г.	81
9.	Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради.....	81
10.	Оперативни програми на ЕС - програмен период 2014-2020 г.	82
XII.	Обобщена оценка на изпълнението на НПДЕЕ.....	86
	Приложение 1: Оценка на мерките за повишаване на енергийната ефективност от НПДЕЕ, 2014 г.	89

I. Въведение

Националният план за действие по енергийна ефективност (НПДЕЕ) 2014-2020 г. е разработен във връзка с изискванията на чл. 24 (2) от Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност. НПДЕЕ е изготвен в съответствие с Решение за изпълнение на комисията от 22 май 2013 година за определяне на образец за националните планове за действие в областта на енергийната ефективност в съответствие с Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и съдържа всички изискуеми показатели в съответствие с приложение XIV, част 2 от Директивата.

Националният план за действие по енергийна ефективност формулира националната индикативна цел за енергийни спестявания до 2020 г. в размер на **716 ktoe/г.** енергийни спестявания в Крайното енергийно потребление (КЕП) и **1 590 ktoe/г.** в Първичното енергийно потребление (ПЕП), от които **169 ktoe/г.** в процесите на преобразуване, пренос и разпределение в енергийния сектор.

Допълнителните енергийни спестявания в КЕП са определени при прилагането на силна политика по енергийна ефективност (ЕЕ) и оптимално усвояване на достъпните от различни източници в България допълнителни финансови средства от:

- европейски фондове и програми (за програмен период 2014-2020 г.);
- задължените лица (на базата на схемата на задълженията на търговците на енергия);
- местни източници;
- държавния бюджет.

Приносителите на тези източници на финансови средства за изпълнението на индикативната национална цел за енергийните спестявания в КЕП за 2020 г. в размер на 716 ktoe са съответно:

- от оптимално използване на достъпните финансови средства: 230 ktoe/г.
- от изпълнение на индивидуалните цели на търговците на енергия по схемата за задълженията: 486 ktoe/г.

Националната индикативна цел за енергийна ефективност е изчислена на базата на изпълнението на посочените цели за енергийни спестявания и се дефинира като **намаление на ПЕИ на България за 2020 г. с 41 % спрямо ПЕИ през 2005 г.**

II. Основание за разработване и описание

Основанието за разработване на годишен отчет за изпълнението на НПДЕЕ е изискването на чл. 24 (1) от Директива 2012/27/ЕС и е регламентирано в разпоредбата на чл. 5, ал. 3, т. 5 от Закона за енергийната ефективност (ЗЕЕ). Отчетът проследява изпълнението на дейностите и мерките от Плана за действие през 2014 г., като за неговото изготвяне е послужила представената в Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) информация за изпълнените проекти, дейности и мерки по енергийна ефективност от организациите и институциите, имащи конкретни задължения по ЗЕЕ.

Отчетът е съобразен напълно с изискванията на приложение XIV, част 1 от Директивата.

Основните моменти от Директива 2012/27/ЕС са транспонирани в националното законодателство чрез приемането на новия Закон за енергийната ефективност, обнародван в Държавен вестник бр. 35 от 15.05.2015 г. Доколкото към момента на изготвянето на този отчет процедурата по въвеждането на Директива 2012/27/ЕС не е завършена, както и поради преходния период между изискванията на Директива 2006/32/ЕС и Директива 2012/27/ЕС, този отчет осъществява преход от оценката на изпълнението на Националната цел за енергийни спестявания, определена във връзка с отменената Директива 2006/32/ЕС, към оценката на целта, определена от Директива 2012/27/ЕС.

Настоящият отчет съдържа базова статистическа информация, анализира състоянието и тенденциите на енергийната ефективност на национално ниво през 2013 г. - последната година, за която има официални статистически данни. Разгледани са отделните сектори на икономиката като са отразени измененията на основните показатели – брутна добавена стойност, енергийно потребление и енергийна интензивност. Съгласно изискванията на приложение XIV, част 1, буква а) от Директивата за секторите със стабилно или нарастващо потребление е направен анализ на съответните причини. Отчетът съдържа и изискуемата в приложение XIV, част 1, букви б) до д) информация за основните мерки със законодателен и друг характер, прилагани в страната, пълната застроена площ на сградите, ползвани и притежавани от централната администрация, които към 1 януари 2015 г. не отговарят на изискванията за енергийни характеристики по чл. 5 (1) от Директивата, както и пълната застроена площ на сградите на централната администрация, които са санирани (обследвани) през предходната година. В годишният отчет е направен анализ на изпълнението на схемата за задължения на търговците с енергия и за степента на изпълнение на индивидуалните цели за енергийни спестявания на другите две групи задължени лица – собственици на сгради и собственици на промишлени системи.

Изпълнението на националната цел е определено на базата на постигнати енергийни спестявания, обявени от съответните задължени лица в представените от тях в АУЕР отчети. Това са претендирани спестявания, чието потвърждаване се извършва по реда на Наредбата за методиките за определяне на националните индикативни цели, реда за разпределяне на тези цели като индивидуални цели за енергийни спестявания между лицата по чл. 10, ал. 1 от ЗЕЕ, допустимите мерки по енергийна ефективност, методиките за оценяване и начините за потвърждаване на енергийните спестявания. За доказаните спестявания се издават удостоверения от изпълнителния директор на АУЕР.

В настоящият отчет е направен преглед на действащите финансови механизми за финансиране на мерки за повишаване на енергийната ефективност, както и оценка на ефекта от тяхното прилагане през предходната година. Информацията е получена от отговорните институции и управляващите органи на оперативните програми, както и от официалните Интернет страници на съответните организации.

Направени са изводи и обобщения на изпълнението на заложените във НПДЕЕ мерки и дейности, както и оценка на изпълнението на националната цел за енергийни спестявания. За определяне на спестяванията е използван методът „отдолу-нагоре”.

III. Базова статистическа информация за 2013 г.

Таблица III-1: Базова статистическа информация за 2013 г. в съответствие с част I от приложение XIV на Директива 2012/27/ЕС

№	Ключов показател, за потребление на енергия	Стойност	Дименсия	Източник
1	Първично енергийно потребление	16 954	ktoe	НСИ
2	Крайно енергийно потребление ⁽¹⁾	8 598	ktoe	НСИ
3	Крайно енергийно потребление на сектор „Индустрия“	2 579	ktoe	НСИ
4	Крайно енергийно потребление на сектор „Транспорт“	2 604	ktoe	НСИ
5	Крайно енергийно потребление на сектор „Домакинства“	2 257	ktoe	НСИ
6	Крайно енергийно потребление на сектор „Услуги“	964	ktoe	НСИ
7	Добавена стойност в сектор „Индустрия“ ⁽²⁾	13 610	млн.лева	НСИ
8	Добавена стойност в сектор „Услуги“ ⁽²⁾	30 447	млн.лева	НСИ
9	Среден разполагаем доход на домакинствата ⁽⁹⁾	12 086	лева	НСИ
10	Общ брой домакинства (към 2013 г.)	3062	хил.	НСИ
11	Брутен вътрешен продукт ⁽²⁾	53 901	млн.лева	НСИ
12	Брутно производство на електрическа енергия от термични централи за производство на електрическа енергия (ТЕЦ)	1 898	ktoe	НСИ
13	Брутно производство на електрическа енергия от централи за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия (ТФЕЦ)	406	ktoe	Евростат
14	Производство на топлинна енергия от ТЕЦ ⁽⁵⁾	1 250	ktoe	НСИ
15	Производство на топлинна енергия от централи за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия (ТФЕЦ) ⁽⁶⁾	1 058	ktoe	Евростат
16	Гориво, използвано от ТЕЦ	6 575	ktoe	НСИ
17	Гориво, използвано от централи за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия (ТФЕЦ) ⁽⁷⁾	2 123	ktoe	Евростат
18	Загуби на енергия при пренос и дистрибуция (за всички горива) ⁽⁸⁾	480	ktoe	НСИ
19	Общо извършена работа по превоз на пътници (без лични автомобили транспорт) ⁽³⁾	17 258	млн.пътнико-километри	НСИ
20	Общо извършена работа по превоз на товари ⁽³⁾	31 392	млн. тон-километри	НСИ
21	Общо изминато разстояние ⁽³⁾	-	километри	-
22	Население (средногодишно 2013)	7 265	хил.	НСИ
23	Производство на топлинна енергия от районни отоплителни централи ⁽⁴⁾	143	ktoe	Евростат
24	Гориво, използвано от районни отоплителни централи ⁽⁴⁾	156	ktoe	Евростат

⁽¹⁾ Без климатична корекция

⁽²⁾ По базови цени от 2005 г.

⁽³⁾ С изключение на транспорта по нефтопроводи

⁽⁴⁾ Данни, необходими за осигуряване на прозрачна оценка на напредъка на страните от ЕС, изисквана от Energy Statistic Regulation (Regulation EC) No 1099/2008

⁽⁵⁾ Включително производството на отпадъчна топлинна енергия в индустриални инсталации

⁽⁶⁾ Включително използването на производството на отпадъчна топлинна енергия от индустриални инсталации

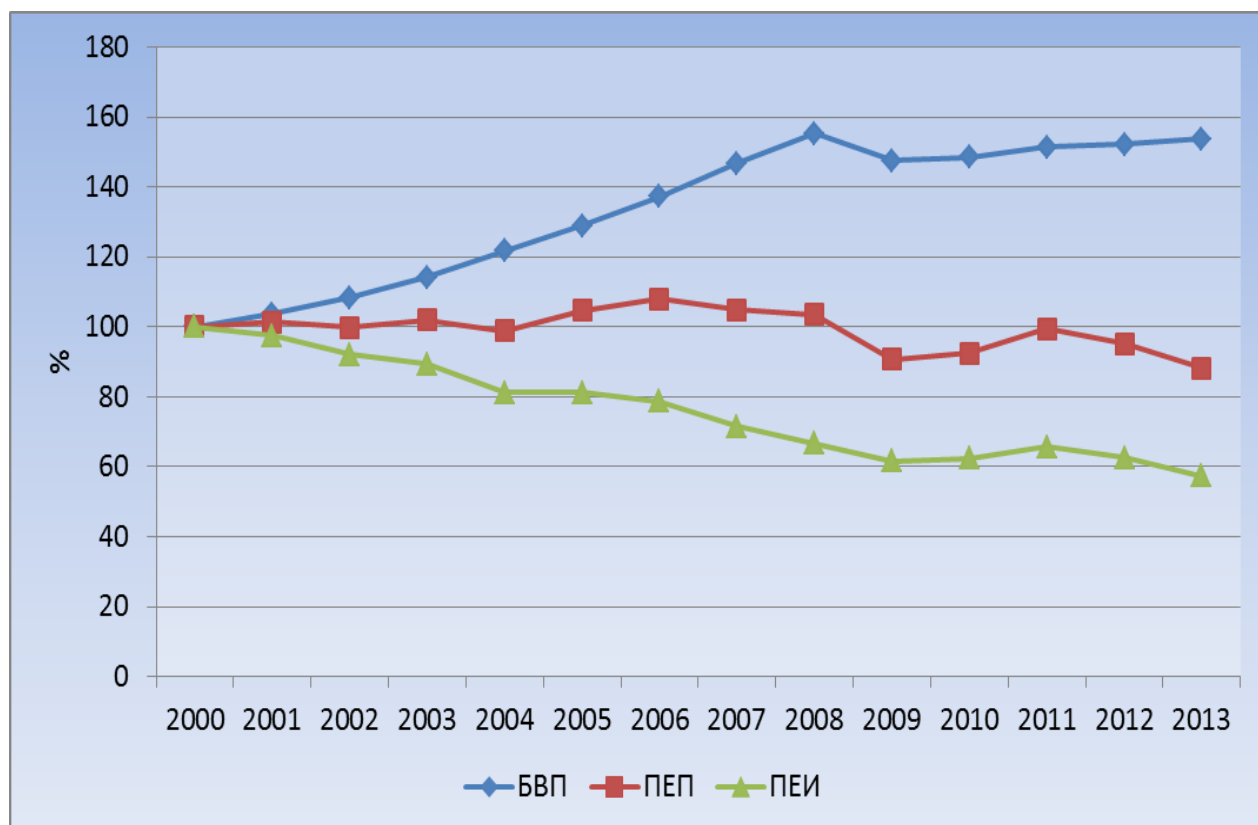
⁽⁷⁾ Данни, необходими за проследяване на повишаването на ефективността на комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия

⁽⁸⁾ Базови данни, необходими специално за мерките по въвеждането на чл.15 от Директива 2012/27/ЕС за енергийната ефективност

⁽⁹⁾ По текущи цени

IV. Анализ на тенденциите на потреблението на енергия в България

1. Първично енергийно потребление, първична енергийна интензивност

Фиг. IV-1: Брутен вътрешен продукт, Първично енергийно потребление и Първична енергийна интензивност в периода 2000-2013 г., индекси 2000=100 %. *Източник: НСИ*

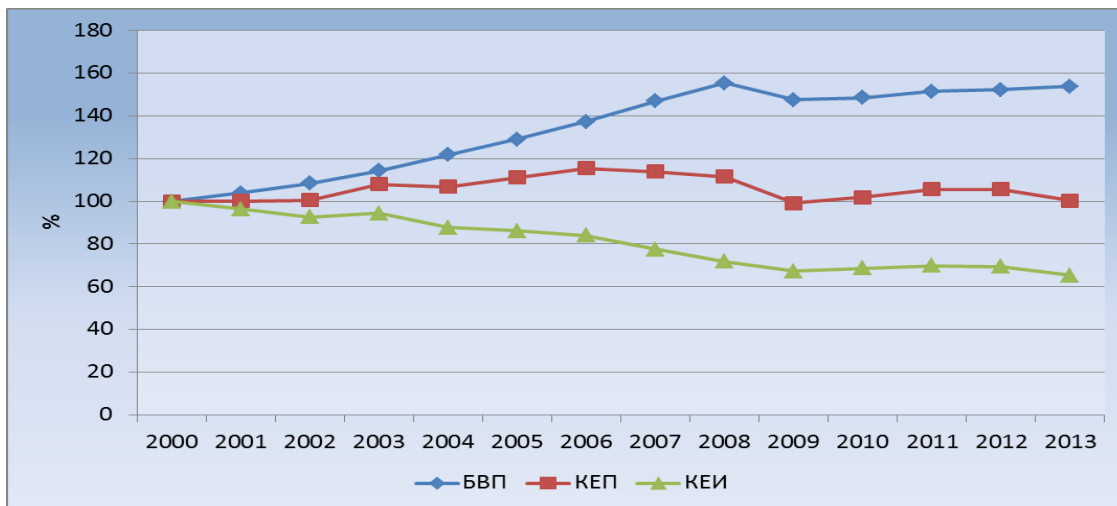
На горната фигура са показани индексите на изменението на Брутния вътрешен продукт (БВП), Първичното енергийно потребление (ПЕП) и Първичната енергийна интензивност (ПЕИ) в периода 2000-2013 г. като индексът през 2000 година е приет за 100 %.

Общата тенденция през целия разглеждан период е осреднен ръст на БВП с 54 % и в същото време намаление на ПЕП и съответно намаление на ПЕИ, която през 2013 достига 57 % от нивото на 2000 година. Кризата оказва своето влияние след 2009 г. като дори през 2010 г. и 2011 г. ПЕИ нараства, но през следващите две години се възстановява тенденцията за намаляване енергийната интензивност.

През 2013 г. ръстът на БВП е само 1 %. В същото време ПЕП намалява с 7,4 %, а ПЕИ с 8,4 %, което значително по-висок процент на намаление от средния за периода 2000-2009 г.

Едновременно с тенденцията за намаляване на първичното енергийно потребление и енергийната интензивност продължава тенденцията за увеличаване на използването на енергия от ВИ. Делът на ВЕИ в първичното потребление през 2013 г. достигна 10,7 %, значителен ръст в сравнение с 8,8 % през предходната година.

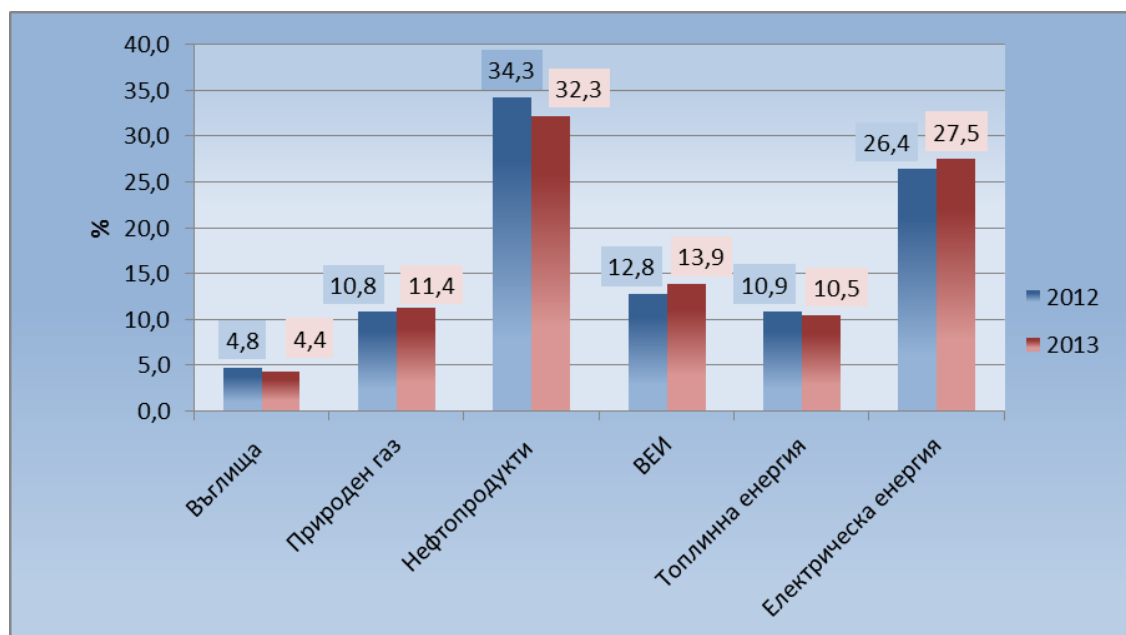
2. Крайно енергийно потребление, крайна енергийна интензивност

Фиг. IV-2-1: Брутен вътрешен продукт, Крайно енергийно потребление и Крайна енергийна интензивност в периода 2000-2013 г., индекси 2000=100 %. *Източник: НСИ*

На фигурата по-горе се забелязват същите тенденции и положителни ефекти върху енергийната ефективност, както и при ПЕП и ПЕИ.

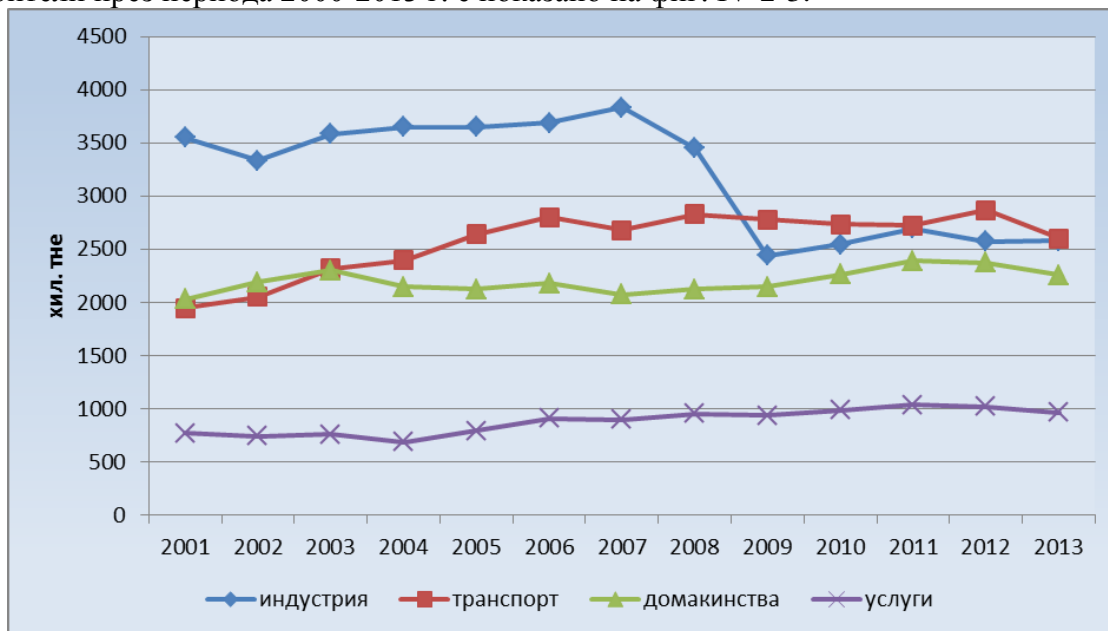
През 2013 г. се наблюдава съществено намаляване, с близо 5%, на крайното енергийно потребление спрямо нивото от 2012 г., а крайната енергийна интензивност намалява с 6,0 %. Следователно главната причина за намалението на ПЕИ с 8,4 % през 2013 г., се дължи на намалението на КЕИ с 6%.

Фиг. IV-2-2: Дялове на горива и енергии в Крайното енергийно потребление през 2012 г. и 2013 г. *Източник: НСИ*

На Фиг. IV-2-2 са показани дяловете на различните горива и енергии в крайното потребление през 2013 и 2012 г. Най-голям е дялът в крайното енергийно потребление на нефтопродукти, следвани от електроенергията и ВЕИ (главно биомаса). По-значително нарастване през годината имат дяловете на електроенергията и възобновяемите източници. Дялът на нефтопродуктите, топлинната енергия и въглищата намалява.

Изменението на крайното енергийно потребление по сектори крайни енергийни потребители през периода 2000-2013 г. е показано на фиг. IV-2-3.

Фиг. IV-2-3: Крайно енергийно потребление по сектори 2000-2013 г. *Източник: НСИ*

През периода 2000-2013 г. енергийното потребление се увеличава във всички сектори с изключение на индустрията и селското стопанство. Потреблението на индустрията намалява с над 1 милион тне само за две години 2008 г. и 2009 г. и тя отстъпва първото място на най-голям потребител на енергия на транспорта.

През 2013 г. обаче индустрията е единственият сектор, в който потреблението се запазва на нивото на предходната 2012 година. Във всички останали сектори то отбелязва значително намаление като в транспорта потреблението намалява с 9,3 %, в услугите 5,6 %, а в домакинствата – 5 % само за една година.

През периода 2000-2013 г. дялът на индустрията в КЕП намалява, а дяловете на транспорта, домакинствата и услугите нарастват.

През 2013 г. в сравнение с предходната 2012 г. дяловете в КЕП на домакинствата, услугите и селското стопанство се запазват практически без изменение. Дялът на индустрията нараства от 28,5 % до 30 %, а на транспорта намалява от 31,7 % до 30,3 %.

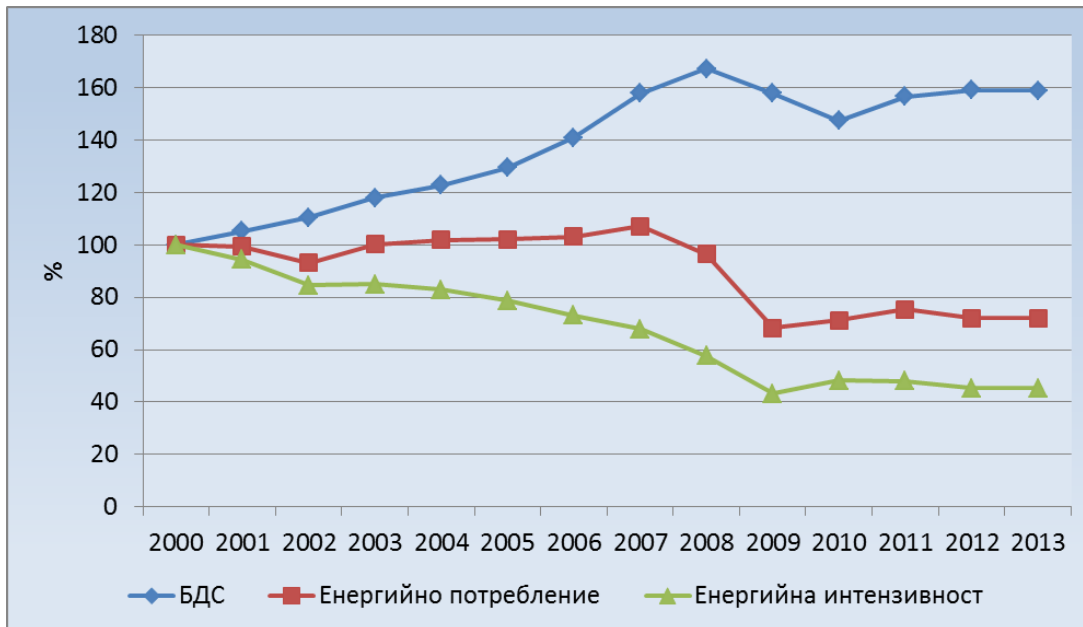
3. Съотношение крайно/първично енергийно потребление

Съотношението между крайно и първично енергийно потребление зависи главно от ефективността в енергийния сектор, използването на енергия от ВИ и от измененията в износа на електроенергия и т.н.

През 2013 г. съотношението между крайно и първично енергийно потребление нараства от 49,4 % през 2012 г. до 50,7 %. Това нарастване се дължи на следните фактори:

- намаляване износа на електроенергия с 26 %;
- увеличаване използването на ВЕИ с 12 %.
- намаляват загубите при разпределение на енергията със 7,7 %.

4. Енергийно потребление на сектор „Индустрия“

Фиг. IV-4: Брутна добавена стойност, енергийно потребление и енергийна интензивност на сектор „Индустрия“ в периода 2000-2013 г., индекси. *Източник: НСИ.*

В индустрията 2000 до 2009 година се наблюдава устойчиво тенденция на бързо намаляване на енергийното потребление и енергийната интензивност. През 2009 енергийната интензивност намалява с 57 % в сравнение с 2000 г.

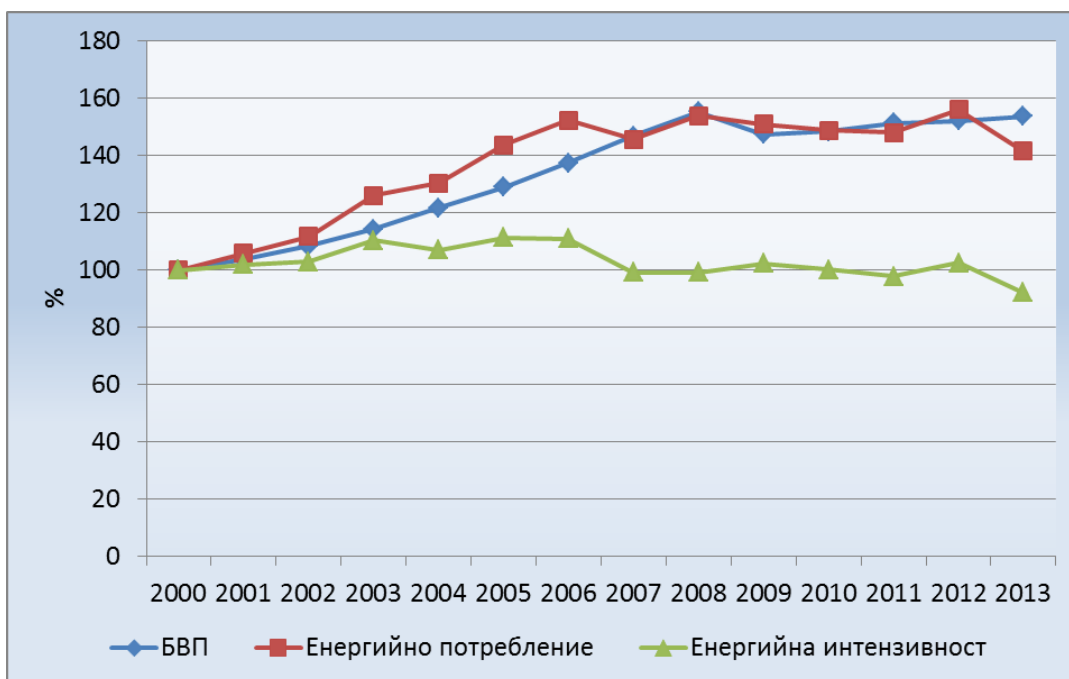
След 2009 г., под въздействие на кризата, положителната тенденция за намаляване енергийната интензивност спира и дори индикаторът отбелязва минимален ръст. През 2013 г. енергийната интензивност на индустрията е малко по-висока от най-ниското ниво достигнато през 2009 г. и практически не се изменя в сравнение с предходната 2012 г. През 2013 г. се наблюдава незначителен ръст на:

- енергийно потребление с 0,1 % и
- енергийната интензивност с 0,25 %.

През 2013 година намалява енергийното потребление в черната металургия, химическата промишленост и производството на строителни материали, а се увеличава в цветната металургия, дървообработването и производството на целулоза и хартия. Сред използваните енергийни ресурси намаляват дяловете на въглищата и топлинната енергия и растат дяловете на възобновяемите горива и отпадъци и на електроенергията.

Всички тези промени се компенсират взаимно за да се получи показания по-горе краен резултат.

5. Енергийно потребление на сектор „Транспорт“

Фиг. IV-5: Брутен вътрешен продукт, енергийно потребление и енергийна интензивност на сектор „Транспорт“ в периода 2000-2013 г., индекси 2000=100 %. *Източник: НСИ.*

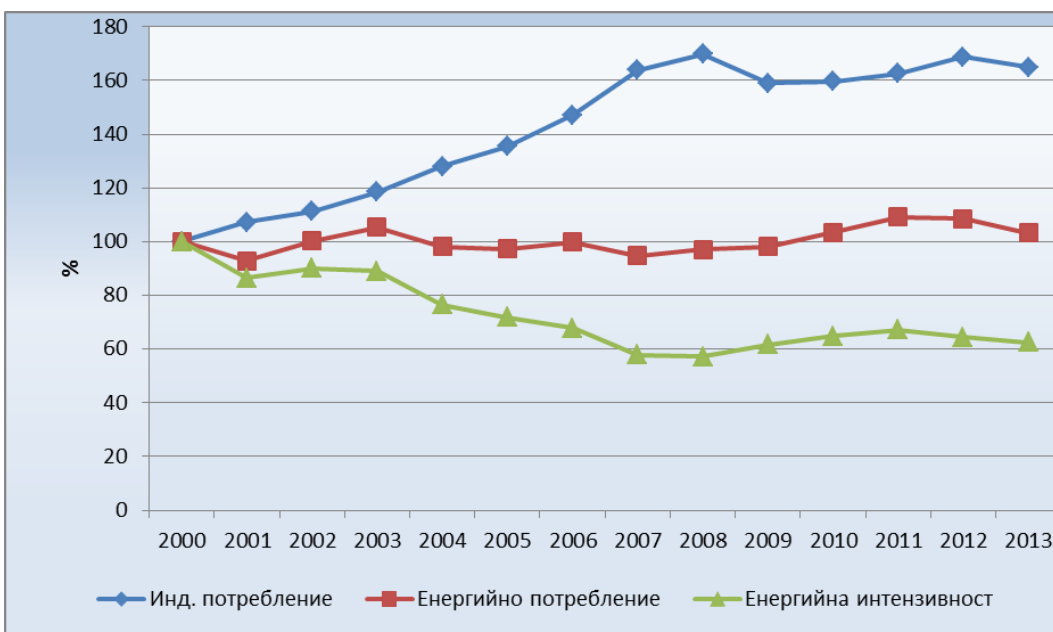
В този сектор енергийната интензивност се запазва постоянна като през 2012 г. е на нивото на 2000 г. През 2013 г. в сравнение с предходната година се наблюдава значително намаляване на:

- енергийното потребление с 9,3 %,
- енергийната интензивност с 10,3 %.

Това намаляване на енергийната интензивност през 2013 г. е най-голямото в сектора за целия разглеждан период. Особено показателно е намаленото с 9,5 % потребление на автомобилния транспорт и личните автомобили при увеличен брой на автомобилите и на извършената от тях работа, което е индикатор за сериозно повишаване ефективността на автомобилния парк през годината. Основни фактори, на които се дължи това значително намаление на потреблението на транспорта само в рамките на една година, са:

- намаляване общата работа извършена от товарния транспорт с 12,9 %
- намаляване потреблението на гориво от еквивалентен автомобил с 13 %
- намаляване специфичното потребление на гориво на пкм пътничкилометър) във въздушния транспорт с 7,8 %;
- намалено използване на лични МПС;
- използване на течни горива извън данните, предоставени от националната статистика.

6. Енергийно потребление на сектор „Домакинства“

Фиг. IV-6: Индивидуално потребление, енергийно потребление и енергийна интензивност на индивидуалното потребление на сектор „Домакинства“ в периода 2000-2013 г., индекси 2000=100 % . *Източник: НСИ*

В периода 2000-2007 г. тенденциите са за повишаване индивидуалното парично потребление на домакинствата, запазване на енергийното потребление и намаляване на енергийната интензивност.

От 2007 г. до 2011 г., дори в периоди на намаляване на паричното потребление, енергийното потребление и енергийната интензивност нарастват.

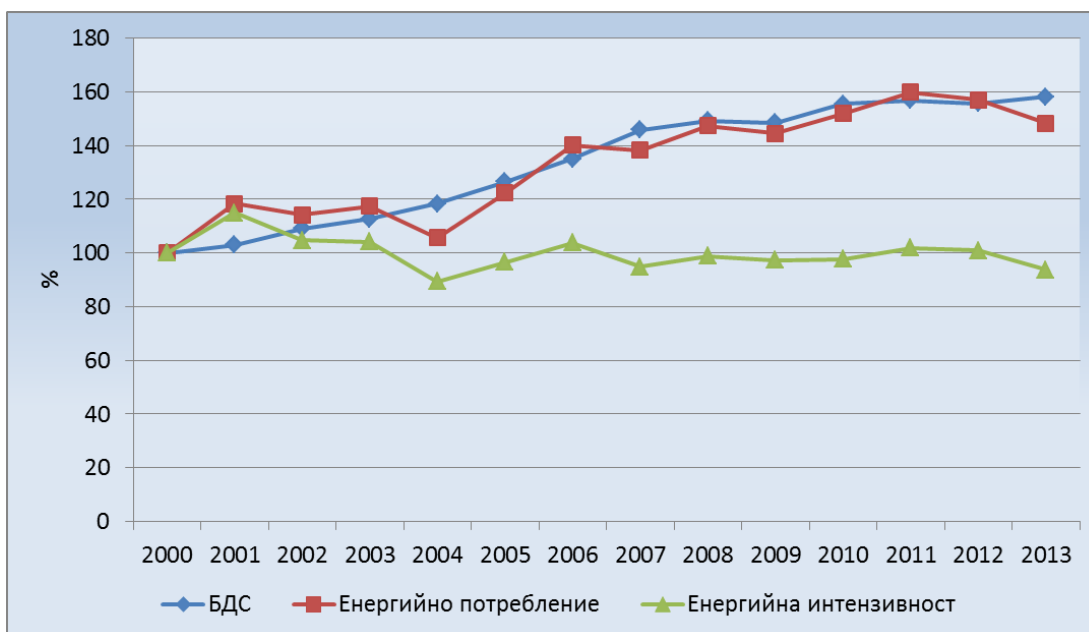
След 2011 г. енергийното потребление и енергийната интензивност отново започват да намаляват.

През 2013 г. в сравнение с 2012 г. се наблюдава намаляване енергийното потребление с 5 % и на енергийната интензивност с 2,9 %. Настъпило е заместване на високоефективни горива (течни горива, електроенергия).

Намаляването на енергийното потребление през 2013 г. е повлияно от следните фактори:

- намаляване с 8% на отоплителните ден-градуси в сравнение с 2012 г.
- намаляване числеността на населението;
- нарастване на потреблението на електроенергия, съпроводено с повишена ефективност на използването ѝ, включително разширеното използване на термopомпи;
- повишаване дела на новите жилища с повишени изисквания за топлоизолация.

7. Енергийно потребление на сектор „Услуги“

Фиг. IV-7: Брутна добавена стойност, енергийно потребление и енергийна интензивност на сектор „Услуги“ в периода 2000-2013 г., индекси 2000=100 %. *Източник: НСИ*

От 2007 г. до 2011 г. сектор „Услуги“ показва темпове на нарастване на енергийното потребление малко по-високи от растежа на брутната добавена стойност и съответно съпроводени с малък ръст на енергийната интензивност.

От 2012 г. започва намаляване на енергийната интензивност, което продължава и през 2013. В сравнение с 2012 г. през 2013 г. намаляват:

- енергийното потребление с 5,6 %
- енергийната интензивност с 7,1 %.

Темпът на намаляване на енергийната интензивност през 2013 г. е най-високия за целия разглеждан период, а тенденцията за намаляване енергийната интензивност след 2011 г. е повлияна от:

- намаляване с 8% на отоплителните ден-градуси в сравнение с 2012 г.
- ефекта на политиките и мерките за енергийна ефективност, които бяха насочени главно към обществените сгради;
- увеличените дялове на електрическа и топлинна енергия в потреблението на сектор „Услуги“.

V. Хоризонтални мерки

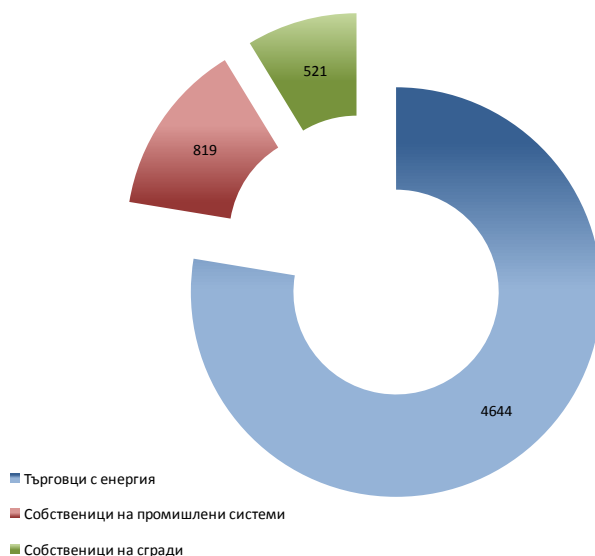
1. Схеми за задължения по енергийна ефективност и алтернативни политически мерки

1.1. Изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания, съгласно Директива 2006/32/ЕС

Основен фактор за изпълнението на националната индикативна цел за енергийни спестявания, заложен в съответствие с изискванията на Директива 2006/32/ЕО и Директива 2012/27/ЕС е изпълнението на индивидуалните цели за енергийни спестявания. Мярката е регламентирана в чл. 10 от ЗЕЕ, съгласно който националната цел се разпределя като индивидуални цели между три групи задължени лица:

- търговци с енергия;
- собственици на сгради – държавна и/или общинска собственост, в експлоатация с разгъната застроена площ над 1 000 м² (от 12 март 2013 г. прага е намален на 500 м²);
- собственици на промишлени системи с годишно потребление на енергия над 3 000 MWh.

Общият размер на целта, която задължените лица трябва да постигнат е 5 984 GWh (516 ktoe) и възлиза на 82 % от общата национална цел за енергийни спестявания.

Фиг. V-1.1: Индивидуални цели за енергийни спестявания на задължените лица

Списъкът на задължените собственици на сгради и стойностите на определените им индивидуални цели за енергийни спестявания са приети от Министерски съвет и са приложение към Националния план за действие по енергийна ефективност.

1.1.1. Изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания от собствениците на сгради

Индивидуалните цели на собствениците на държавни и общински сгради са определени на базата на притежаваните от тях сгради с РЗП над 1 000 м² по силата на действащото към момента на определяне на целите законодателство. С транспонирането на Директива 2010/31/ЕС в националното законодателство прага на РЗП на сградите беше намален на 500 м² (от 09.07.2015 – на 250 м²). За изпълнение на индивидуалните цели за енергийни спестявания се допускат всички мерки за повишаване на енергийната ефективност и в някои случаи задължените лица отчитат при изпълнението на плановете си за енергийна ефективност и мерки, които са приложили в сградния си фонд с РЗП под 1 000 м².

Също така за изпълнението на индивидуалните цели на задължените лица националното законодателство предвижда задължително изготвяне на плановете за повишаване на енергийната ефективност от органите на държавната власт и на местното самоуправление и изготвяне на програми за изпълнение на плановете. Това е регламентирано в чл. 11 от ЗЕЕ. Мярката се прилага в страната от 2008 г. Същата мярка в момента е залегнала в разпоредбите на чл. 5 (7) от Директива 2012/27/ЕС, като възможности за изпълнение на алтернативния подход към чл. 5, включващ изискването 3 % от разгънатата застроена площ на отопляваните или охлаждаемите сгради, притежавана и ползвана от централната администрация на страните-членки, да се санира всяка година с оглед на това да се постигнат поне минималните изисквания за енергийните характеристики на сградите.

Изпълнението на плановете и програмите за повишаване на енергийната ефективност се отчита ежегодно в АУЕР не по-късно от 31 март на годината, следваща годината на изпълнение на съответните дейности и мерки. Органите на централната власт, подали отчет за изпълнение на плановете за енергийна ефективност през 2014 г., към датата на изготвянето на този отчет, са общо 13. При областните администрации – отчет за изпълнението на мерки през 2014 г. изпратиха 24 от 28 области. Най-много отчети по чл. 12 от ЗЕЕ бяха получени от общинските администрации – 222 отчета.

Въз основа на получените в АУЕР отчети за изпълнението на плановете за енергийна ефективност, съгласно чл. 12 от ЗЕЕ, беше направен анализ на изпълнението на индивидуалните цели за енергийни спестявания на задължените собственици на публични сгради.

Съгласно получената от задължените лица информация през 2014 г. са изпълнени общо 222 проекта от органите на централната власт и 824 проекта от общинските и областните администрации, като прилаганите мерки са не само в сгради, но също така например и в общинско улично осветление (фиг. V-1.1.1-1).

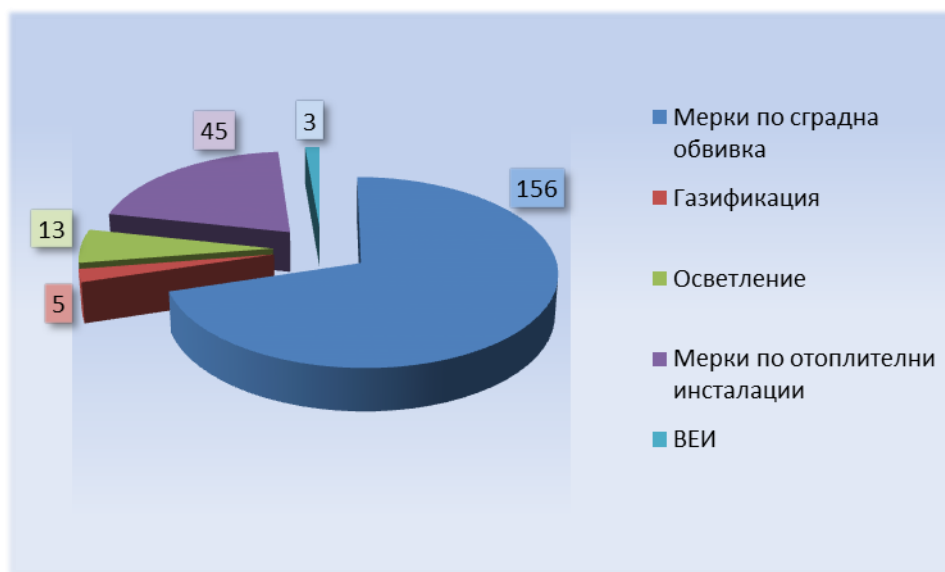
Оценка на ефекта

→ Органи на централната власт

Табл. V-1.1.1-1: Обобщение на декларираната информация от органите на централната власт в страната

Брой проекти	Необходими инвестиции <i>хил. лв./год.</i>	Спестявания на енергия <i>GWh/год.</i>	Спестявания на CO ₂ емисии <i>хил. тона/год.</i>
222	31 190	13,54	5,8

При изпълняваните от министерствата в страната мерки за повишаване на енергийната ефективност в притежаваните от тях сгради преобладават тези, свързани със сградната обшивка – подмяна на дограма, поставяне на изолация на стени, подове и покриви. Следват мерките по инсталациите за отопление и вентилация. Изпълняват се и мерки, свързани с подмяна на осветителни тела с енергоефективни, газификация и поставяне на соларни панели. Голяма част от декларираните от тази група задължени лица проекти за повишаване на енергийната ефективност включват комбинация от различни по тип мерки, вкл. и цялостно саниране на сградите.

Фиг. V-1.1.1-1: Изпълнявани мерки от органите на централната власт

→ Областни и общински администрации

Брой проекти	Необходими инвестиции <i>хил. лв./год.</i>	Спестявания на енергия <i>GWh/год.</i>	Спестявания на CO ₂ емисии <i>хил. тона/год.</i>
824	65 730	46	15,0

Областните администрации декларират изпълнение едва на пет проекта през 2014 г. Причината за това в повечето случаи е факта, че за разлика от общините, областните администрации изпълняват мерки единствено в собствения си сграден фонд, като повечето от тях вече предприеха мерки в предишни години. Освен това като цяло в страната областните администрации рядко обитават собствени сгради. Поради тези причини възможностите за

прилагане на мерки от страна на областните администрации е нормално да намаляват в периода 2001-2014 г.

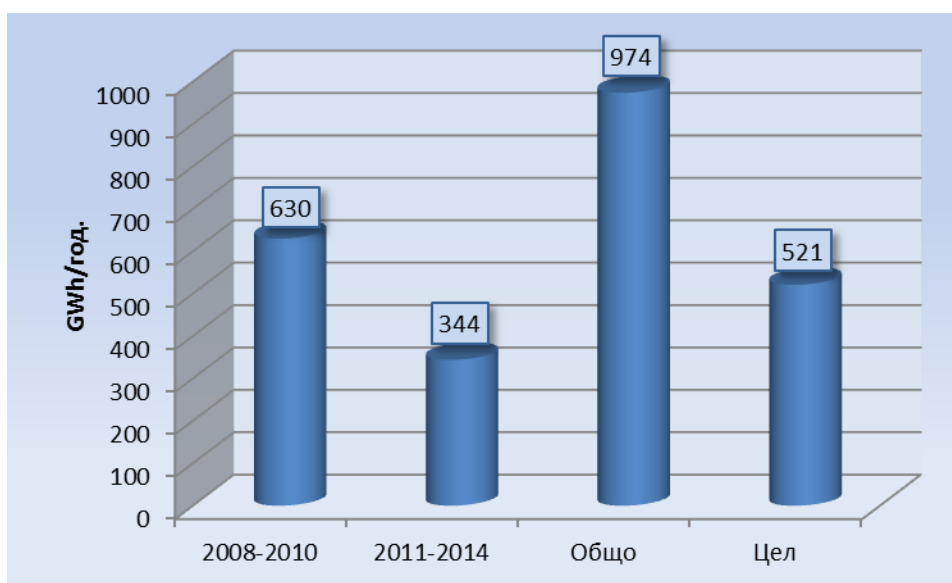
При общинските администрации продължава тенденцията за изпълняване на мерки предимно по сграден фонд, но поради по-широките възможности за прилагане на енергоспестяващи мерки, те изпълняват и значителен брой проекти за подобряване на енергийната ефективност на уличното осветление, газифициране, използване на възобновяеми енергийни източници (фотоволтаици и соларни панели) и т.н.

Оценката на ефекта от изпълнените през 2014 г. мерки за повишаване на енергийната ефективност е показан в следващата таблица.

Таблица V-1.1.1-2: Оценка на ефекта от изпълнените през 2014 г. мерки за повишаване на енергийната ефективност от собствениците на сгради

Спестявания на енергия	59,5	GWh/год.
Спестявания на емисии CO ₂	20,8	хил. тона/год.
Необходими инвестиции, общо	96,9	млн.лв./год.
Специфична инвестиция	1,63	лв./спестен kWh

Общата цел на собствениците на държавни и общински сгради до 2016 г. възлиза на 521 GWh. Само за трите години на действие на ВМПДЕЕ 2011-2013 г. е постигната повече от половината от индивидуалната цел на тази група задължени лица. През периода 2008-2010 г. собствениците на сгради са постигнали близо 630 GWh/г. икономии на горива и енергии, което означава реално очаквано преизпълнение на крайната цел до 2016 г. от този тип задължени лица.

Фиг. V-1.1.1-2: Спестявания на енергия от приложените енергоспестяващи мерки в периода 2008-2014 г.

Обобщението на декларираните от държавните и общински администрации резултати от изпълнението на плановете за енергийна ефективност се базира на собствените оценки на задължените лица. Важно да се отбележи, че става дума за претендирани спестявания, които следва да се докажат по реда на ЗЕЕ след издаване на удостоверения. При изчисленията на ефекта от приложените мерки не са взети предвид нереално високи резултати. През 2014 г. са издадени 22 броя удостоверения за енергийни спестявания на собственици на сгради, като размера на доказаните с тях спестявания възлиза на 2,45 GWh.

В процеса на събиране и анализ на постъпващата информация от задължените лица се идентифицират и основните проблеми пред администрациите за изпълнение на мерки за повишаване на енергийната ефективност. Сред тях е липсата на средства за реализиране на предвидените енергоспестяващи мерки в общинските и секторните плановете и програми. Голяма част от администрациите не разполагат със собствени средства за реализиране на мерки за повишаване на енергийната ефективност. Продължава тенденцията от предишните години, показваща липса на кадрови потенциал в администрациите за подготовка на проекти, с които да се кандидатства за осигуряване на финансиране по оперативните програми или по други програми, фондове и кредитни линии. Въпреки, че се забелязва подобрене по отношение на заинтересоваността на задължените лица по въпросите на енергийната ефективност и устойчивото развитие като цяло, остава общото впечатление, че енергийната ефективност продължава да не е сред приоритетите на общините, областите и ведомствата. Една от причините за това е липсата на достатъчна информираност по отношение на възможностите и конкретните ползи от повишаването на енергийната ефективност. Това, от своя страна, води и до неразбиране на определението и изобщо на идеята за енергийна ефективност и устойчиво развитие.

Агенция за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) се стреми да оказва съдействие на местните власти при изпълнение на задълженията им по ЗЕЕ и ЗЕВИ, както и да взаимодейства с общинските администрации с цел повишаване на административния капацитет по отношение на енергийното планиране и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници на територията на общината.

С оглед конкретните задължения на кметовете на общините по ЗЕЕ и ЗЕВИ, през 2014 г. АУЕР предприе стъпки да получи обратна информация от задължените лица относно степента на изпълнение на тези задължения, както и за срещнатите от общинските администрации затруднения.

С цел осъществяване на тази обратна връзка беше изготвена и изпратена до всички общинските администрации "Анкета за степен на изпълнение и идентифицирани проблеми при изпълнение на задълженията по Закона за енергийна ефективност и Закона за енергията от възобновяеми източници". В АУЕР постъпиха отговори на Анкетата от 159 общински администрации. В резултат на извършените в АУЕР обобщение и анализ на постъпилите анкети бяха направени следните изводи:

- Няма изготвени плановете/програми по ЕЕ и ВИЕ в 20 – 30 % от общините поради липса на:
 - финансов ресурс: > 75 %
 - компетентни служители: > 70 %
- Срещат се значителни затруднения при изпълнение на разработени плановете/програми поради липса на:

- финансов ресурс: > 70 %
 - административен капацитет за организиране на изпълнението: ~ 32 %
- Няма назначен енергиен мениджър в близо 50% от общините, най-често поради невъзможност да осигурят служители с необходимата компетентност.

Всички общински администрации смятат, че АУЕР може да им окаже нужното съдействие при изпълнението на местните политики за устойчиво развитие, като най-често срещаното желание на задължените лица е организирането на обучения за общинските служители, както и на информационни семинари. В този смисъл АУЕР вече предприе необходимите стъпки и само от началото на 2015 г. бяха организирани 6 обучения - за всички общински администрации на територията на страната и за една държавна администрация, след проявен изричен интерес от тяхна страна.

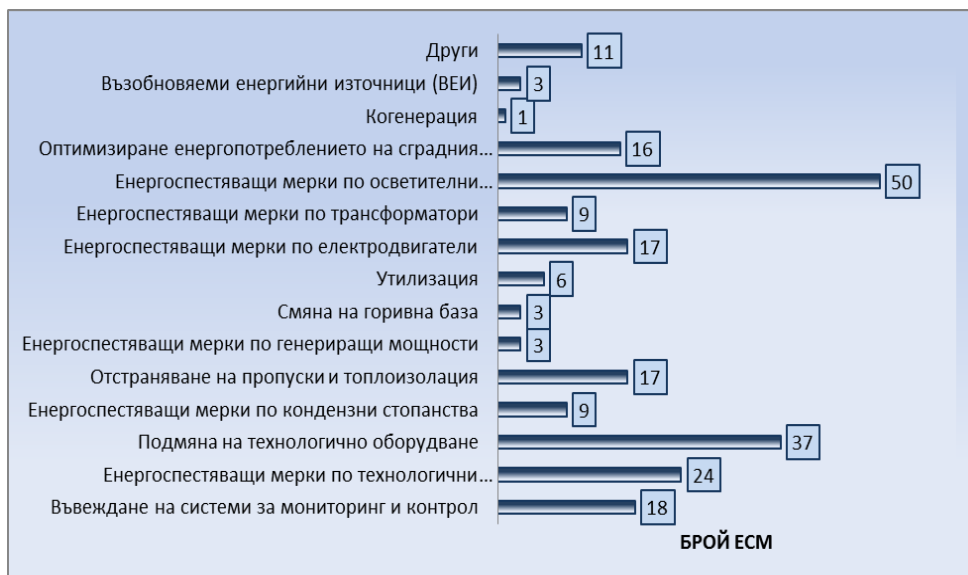
1.1.2. Изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания от собствениците на промишлени системи

Съгласно чл. 10 от ЗЕЕ, национална индикативна цел на страната за енергийни спестявания при крайното потребление, се разпределя като индивидуални цели за енергийни спестявания на три групи задължени лица, една от които са собствениците на промишлени системи (ПС) с годишно потребление на енергия над 3 000 MWh. В утвърдения от МС поименен списък, фигурират общо 297 ПС. Най-много от тях са в сектора на производството на храни – 63 и на металните изделия – 60. Значителен брой ПС с индивидуални цели за енергийни спестявания – 38, има и в сектора на услугите. Това се дължи предимно на факта, че в списъка са включени предприятията за водоснабдяване и канализация в по-големите градове. Съгласно чл. 36, ал. 6 от ЗЕЕ, собствениците на ПС фигуриращи в този списък, всяка година до 31 март подават в АУЕР своите отчети за управлението на енергийната ефективност в притежаваните от тях обекти.

Приблизително 87% от задължените ПС имат извършено обследване за енергийна ефективност, което означава, че при тях са идентифицирани необходимите мерки за намаляване на потреблението. До приключване на настоящия отчет в АУЕР постъпиха 247 отчета за управлението на енергийната ефективност от ПС, за изпълнение на енергоспестяващи мерки (ЕСМ), както и за постигнатите енергийни спестявания през 2014 г. Има постъпили 12 отчета от инсталации от категориите промишлени дейности по чл. 31 от Закона за ограничаване изменението на климата, които според чл.1 ал.3 т.1 от ЗЕЕ не са задължени лица, но са изпълнявали ЕСМ и имат постигнати спестявания през 2014 г. В отчетите за 2014 г. 28 ПС, които са включени в одобрения от МС списък, декларират, че тяхното годишно енергийно потребление е под 3 000 MWh/год. Същевременно 1 от ПС, включени от поименния списък, се намира в несъстоятелност или в ликвидация според търговския регистър.

От постъпилите през 2014 г. година отчети от ПС се вижда, че през отчетната година ПС са изпълнявали най-много ЕСМ по осветителните инсталации (Фиг. V-1.1.2). Голям е броят и на мерките за подмяна на технологичното оборудване и технологичните агрегати и съоръжения. От преобладаващите ЕСМ са и въвеждането на системи за мониторинг и контрол, отстраняване на пропуски и топлоизолация, енергоспестяващи мерки по електродвигатели и оптимизиране енергопотреблението на сградния фонд. Най-малък е броят на въведените енергоспестяващи мерки по кондензни стопанства, по трансформатори, утилизация, генериращи мощности, смяна на горивна база и ВЕИ.

От всички задължени ПС, които са подали своите отчети, 104 са декларирали, че са предприели ЕСМ, а 143 нямат посочени ЕСМ за 2014 г. За изпълнението на около 90 % от ЕСМ за 2014 г. е използвано собствено финансиране.

Фиг. V-1.1.2: Приложени мерки от ПС през 2014 г.

В по-голямата част от информацията предоставена от задължените ПС ефектът от приложените ЕСМ се отчита на базата на проведените енергийни обследвания. Според подадените отчети в резултат на изпълнението на ЕСМ през 2014 г. икономията на енергия възлиза на **105,9 GWh/год.**

Таблица V-1.1.2: Обобщена оценка на ефекта от изпълнението на мярката за периода 2011-2014 г.

	2011	2012	2013	2014	Общо
Спестявания на енергия, GWh/год.	89,9	74,4	91,2	105,9	361,4

Общата индивидуална цел на задължените собственици на ПС, която трябва да бъде постигната до 2016 г. възлиза на 839,2 GWh/год. Декларираните спестявания през 2014 г. представляват около 13 % от общата цел на промишлените системи. Общото изпълнение на тази мярка за периода на нейното действие до момента (2008-2014) възлиза на 423,4 GWh/год. или около 50,5 % от общата индивидуална цел на тази група задължени лица.

Важно е да се отбележи, че декларираните от собствениците на ПС спестявания през 2014 г. са претендирани спестявания, които следва да се докажат по реда на ЗЕЕ след издаване на удостоверение.

Остава тенденцията при попълване на формите за отчет и при оценяването на постигнатия ефект от предприетите енергоспестяващи мерки да се допускат редица пропуски и неточности. Забелязва се също така и известно неразбиране на понятието енергийна ефективност като в отчетите фигурират неприемливи енергоспестяващи мерки като “закупуване на електрическа енергия на по-ниска цена” или „закриване на енергоемко производство”. Наблюдава се и запазване на тенденцията на ниско общото ниво на заинтересованост по въпросите на енергийната ефективност и ползите ѝ за устойчивото развитие на бизнеса. Във връзка с това АУЕР предприема редица стъпки за повишаване информираността на задължените

лица по отношение на задълженията им по ЗЕЕ и тяхното изпълнение. В допълнение към това част от дейностите в проекта на АУЕР „Повишаване на институционалния капацитет на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) с цел предоставяне на повече и по-качествени услуги в областта на енергийната ефективност”, финансиран по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ (подробно описан в т. 7), са насочени пряко към енергийните мениджъри на предприятията. В рамките на проекта беше разработен „Наръчник за управление на енергийната ефективност в предприятията”. Наръчникът е разработен по съдържание, изготвено от АУЕР и съобразено с най-добрите европейски и световни практики и включва информация за съществуващи европейски стандарти за енергиен мениджмънт, включително БДС EN ISO 50001.

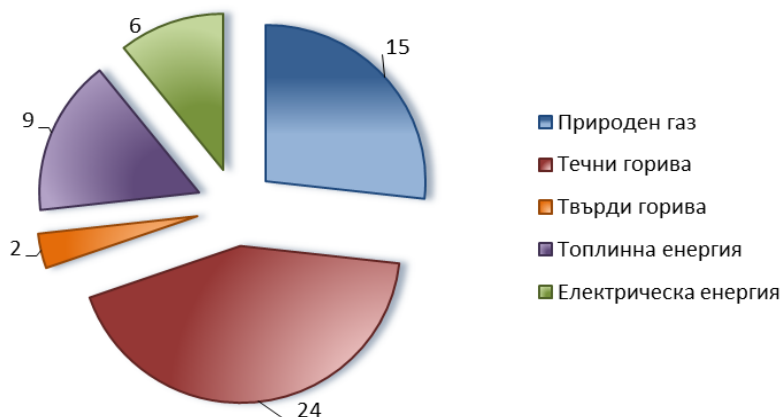
Постигането на задоволителен обем от изпълнени мерки по енергийна ефективност зависи пряко от подготовката и капацитета на персонала на предприятията и от възможностите на съответните енергийни мениджъри да планират и да ръководят изпълнението. Недостатъчната подготовка на енергийните мениджъри в промишлените системи на този етап не позволява пълното усвояване на наличния им енергоспестяващ потенциал, което води и до недостатъчното изпълнение на индивидуалните цели. Ето защо в рамките на проекта се предвижда и провеждането на специализирани обучения по управление на енергийната ефективност в предприятията, включително обучения по БДС EN ISO 50001.

1.1.3. Изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания от търговците с енергия

Мярката регламентира индивидуални цели за енергийни спестявания на търговци с енергия, които продават енергия на крайните потребители на енергия повече от еквивалента на 75 GWh годишно, имат персонал повече от 10 души или годишен оборот над 4 млн. лева.

Съгласно ЗЕЕ задължените търговци с енергия ежегодно подават в АУЕР информация за реализираните от тях дейности и мерки за намаляване на енергийното потребление. Въз основа на получените до 31.03.2014 г. данни е направена частична оценка на постигнатите и очакваните спестявания на горива и енергии по метода „отдолу-нагоре”. Настоящият анализ се отнася за индивидуалните цели на търговците с енергия, определени съгласно Директива 2006/32/ЕС.

Към настоящият момент задължените лица-търговци с енергия са 56, като някои от тях търгуват с повече от един вид гориво. Разпределението на задължените търговци с енергия по видове търгувани горива и енергии е показано на следващата фигура.

Фиг. V-1.1.3: Разпределение на задължените лица-търговци с енергия по видове горива и енергии

Общата цел, която търговците с енергия следва да изпълнят до 2016 г. възлиза на 4 644 GWh. Постигнатите икономии на енергия за периода 2008-2013 г. възлизат на около 38% от общата цел за енергийни спестявания.

Въз основа на разпоредбите на чл. 41 от ЗЕЕ АУЕР изиска информация за предприетите енергоефективни мерки през 2014 г. и постигнатите спестявания от всички търговци с енергия. В АУЕР беше получена информация общо от 32 търговеца с енергия. Голяма част от задължените лица заявяват, че през 2014 г. не са изпълнявали мерки за повишаване на енергийната ефективност или декларират количества продадена енергия под регламентираните в ЗЕЕ 75 GWh/год. От друга страна като причина за неизпълнението на задължението за подаване на информация може да се посочи и факта, че отчетния период съвпада с периода на транспониране на Директива 2012/27/ЕС, която променя схемата за задължения на търговците с енергия. Това е поради факта, че в новия ЗЕЕ, задълженията за постигане на енергийни спестявания се концентрират изключително върху търговците с енергия, като новата по-висока национална цел е определена при нови по-високи индивидуални задължения на търговците с енергия, чието изпълнение практически не е стартирало. Увеличен е броят на задължените лица – търговци с енергия, тъй като е намален прага на количеството енергия, което търговците продават на крайни клиенти.

Анализ на изпълнението на енергоефективни мерки

- Задължени лица – търговци с топлинна енергия и с електроенергия

Информация за приложените енергоспестяващи мерки през 2014 г. постъпи в АУЕР от 12 от общо 15 задължени дружества.

Сред реализираните от търговците с електрическа енергия мерки са подмяна на електромери, предоставяне на електронни фактури на крайните потребители, подмяна на автомобилния парк, мерки свързани със санирането на сградния фонд – изолация на стени, покриви, подмяна на дограма и др., монтаж на инверторни климатици, както и редица информационни и обучителни кампании, които попадат в категорията на така наречените „меки“ мерки.

Сред най-често използваните мерки при търговците с топлинна енергия са подмяна на абонатните станции, е-фактури, смяна на енергоносителя, рехабилитация на съществуващата инсталация.

- Задължени лица – търговци с твърди горива

И двете задължените лица – търговци с твърди горива са подали информация за изпълнените енергоспестяващи мерки през 2014 г. Изпълнените мерки са в собствен сграден фонд.

- Задължени лица – търговци с течни горива

Получена е информация от общо десет търговци с течни горива, като 4 дружества са отчетели изпълнение на енергоспестяващи мерки – монтиране на светодиодно осветление, обновяване на транспортния парк и закупуване на нови, енергийно и икономически ефективни транспортни средства, отговарящи на Стандарти за отделяне на вредни емисии в околната среда.

➤ Задължени лица – търговци с природен газ

Осем от търговците с природен газ предоставиха в АУЕР информация за реализираните от тях мерки през 2014 г.

Най-често прилаганата мярка за енергийна ефективност при търговците с природен газ е промяна на горивната база и замяната на течено или твърдо гориво с природен газ. Оценката на енергийните спестявания, предоставена от търговците с природен газ е извършена в съответствие със Специализирана методика за оценка на постигнатите спестявания след газификация, приета с постановление на Министерски съвет № 258/19.10.2012 г.

Оценка на ефекта 2014 г.

Оценката на спестяванията от приложените през 2014 г. мерки е:

→ Икономия на енергия от изпълнени мерки от търговците с природен газ – **161 GWh/год.**

→ Икономия на енергия от изпълнени мерки от останалите търговци с енергия – **12 GWh/год.**

Общото количество на спестените емисии CO₂ възлиза на повече от **108 хил. тона/год.**

Отчетените стойности са претендирани спестявания, които впоследствие всеки търговец с енергия следва да докаже по реда на ЗЕЕ. Също така следва да се има предвид, че голяма част от отчетените от търговците с енергия мерки нямаха оценка на ефекта. През 2014 г. са издадени 6 броя удостоверения за енергийни спестявания на търговци с енергия, като размера на доказаните с тях спестявания възлиза на 0,14 GWh.

Таблица V-1.1.3-1: Обобщена оценка на ефекта от изпълнението на мярката

	ПНПДЕЕ 2008-2010	ВНПДЕЕ 2011-2013	НПДЕЕ 2014 г.	Общо
Спестявания на енергия, GWh/год.	809,0	934,4	173	1 916,4

При обща цел на задължените лица до 2016 г. от 4 644 GWh. изпълнението на мярката към настоящия момент възлиза на **41,3 %**.

С приетата през 2012 г. Директива 2012/27/ЕС се въвежда схема за задължения по енергийна ефективност на търговците с енергия, която се различава от действащата в момента схема. На 05 декември 2013 г. България изпрати в Европейската комисия *Методика за функционирането на схеми за задължения за енергийна ефективност*, в съответствие с изискванията на член 7 от Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност. При изготвянето ѝ е следвана рамката, съдържаща се в Приложение V, част 4 от Директивата.

Общият минимален ежегоден за периода 2014-2020 г. обем енергийни спестявания за всички търговци на енергия, не може да бъде по-малък от нови енергийни спестявания, равняващи се на 1,5 % от обема на годишните продажби на енергия при всички крайни потребители. Изчислението по години на задълженията, без и с пълно използване на възможното намаление от 25 % по чл.7.2, е показано в следващата таблица.

Таблица V-1.1.3-2: Схема на задълженията по години (2014-2020), хил.тне

Година	Задължения без транспорт	Задължения без транспорт и с пълно използване на допустимото 25 % намаление по чл.7.2 от Директива 2012/27/ЕС
2014	92,50	69,38
2015	185,00	138,75
2016	277,50	208,13
2017	370,00	277,50
2018	462,50	346,88
2019	555,00	416,25
2020	647,50	485,63

Съгласно Нотификацията България възнамерява да се възползва от пълно използване на допустимото 25 % намаление по чл.7.2, което е посочено в третата колона на таблицата.

С цел анализиране на приоритетните мерки, които задължените лица – търговци с енергия смятат да изпълняват през периода на действие на схемата за задължения, както и поради факта, че за АУЕР поддържането на диалога със задължените лица е приоритет, беше изпратено запитване до търговците с енергия. В резултат на това се получи достатъчно точна, макар и непълна представа за приоритетите на задължените лица. Прави впечатление, че търговците с енергия отдават значение и на хоризонталните мерки и смятат да провеждат информационни, обучителни и рекламни кампании, целящи повишаване на ЕЕ при крайните клиенти. Сред другите предпочитани от търговците с енергия „меки“ мерки са предоставянето на услуги и дейности по анализ на потреблението, енергийно консултиране и енергиен мениджмънт.

Част от предложените мерки, особено от търговците с електроенергия, са насочени към спестяване на енергия в секторите на преобразуване, пренос и разпределение на енергията - инсталиране на интелигентно мрежово оборудване (дистанционно управлявани разпределителни уредби, автоматични прекъсвачи и др.), подмяна на елементи на електроразпределителните мрежи, с такива с по-добри технически характеристики и т.н.

Мерките, насочени към спестяване на енергия при крайното потребление са свързани със саниране на сграден фонд, смяна на горивната база с природен газ и други.

Именно с цел създаване на стимули и възможности за търговците с енергия да изпълняват задълженията си по ЗЕЕ, се реализира и проекта на АУЕР „Повишаване на институционалния капацитет на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) с цел предоставяне на повече и по-качествени услуги в областта на енергийната ефективност”, финансиран по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ (подробно описан в т. 7). Една от основните цели на проекта е увеличаване на обема, качеството и икономическата рентабилност на изпълняваните мерки по енергийна ефективност, чрез въвеждане на пазар на енергийни спестявания, основан на търгуеми бели сертификати. Оптималното изпълнение на националната политика по енергийна ефективност, която отговаря на изискванията на чл. 7 от Директива 2012/27/ЕС, изисква привличането на допълнителни финансови средства чрез подходящ финансов механизъм. Въвеждането на финансовия механизъм дава възможност на задължените лица, които трябва да постигнат определени количества енергийни спестявания, да търгуват помежду си или с други незадължени лица, т.е. ще могат да закупят или продадат енергийни спестявания. По този начин ще се повиши рентабилността на изпълняваните мерки за всички участници в тяхното изпълнение. Ще бъдат прилагани на първо място мерките с най-добри икономически показатели.

Изпълнението на политиката по енергийна ефективност ще ангажира и други незадължени лица. Допълнително ще бъдат стимулирани, както фирмите за енергийни услуги, така и лицата в чийто обекти се изпълняват мерки по енергийна ефективност. Ще се намали и цената на извършените енергийни услуги под влияние на конкурентния пазар, поради увеличаване на броя на фирмите-участници в него, а също и за сметка на приходите им от продажба на бели сертификати.

За издаване на удостоверения за реализирани енергийни спестявания – бели сертификати е необходима стандартизирана система за обективно и независимо оценяване на постигнатите спестявания от изпълнение мерки по енергийна ефективност. Ето защо в рамките на проекта е предвидено и разработване и приемане на специализирани методики за оценка на енергийните спестявания. За всяка методика ще бъде разработен специализиран софтуер, който ще улесни както прилагането ѝ, така и контрола върху крайните резултати.

1.1.4. Обобщена оценка на изпълнението на индивидуалните цели за енергийни спестявания от задължените лица

Таблица V-1.1.4: Обобщена оценка на изпълнението на индивидуалните цели от трите групи задължени лица за периода 2008-2014 г.

Задължени лица	Индивидуални и цели 2016 г. GWh/год.	Изпълнение 2008-2013 г. GWh/год.	Изпълнение 2008-2014 г. GWh/год.	Степен на изпълнение %
Собственици на сгради	521	914,6	974,0	187,0
Собственици на ПС	839	317,5	423,4	50,5
Търговци с енергия	4 644	1 743,4	1 916,4	41,3

2. Енергийни обследвания и системи за управление

2.1. Задължително обследване, сертифициране и паспортизиране на публични сгради

Мярката предвижда извършване на енергийно обследване и сертифициране всички сгради за обществено обслужване в експлоатация с разгъната застроена площ над 500 кв. м. (след 01.07.2015 г. – над 250 кв. м.). В момента тази мярка е регламентирана в чл. 19, ал. 2 от ЗЕЕ, Наредба № РД-16-1058 от 10 декември 2009 г. за показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на сгради, Наредба № 16-1594 от 13.11.2013 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради (с която се отменя Наредба № РД-16-1057 от 10 декември 2009 г.), както и в Наредба 5 от 28.12.2006 г. за техническите паспорти на строежите (Посл. изм. ДВ бр. 80 от 13.09.2013 г., в сила от 14.10.2013 г.).

Таблица V-2.1-1: Обследвани сгради през 2014 г. и очакван ефект от изпълнението на предписаните мерки

	Брой	РЗП	Спестявания на енергия	Спестявания на CO ₂ емисии	Спестявания на средства
		м ²	GWh/год.	хил. тона/год.	млн.лв./год.
Сгради общинска собственост	383	1 095 883	26,4	9,85	4,79
Сгради държавна собственост	93	550 071	81,6	33,39	12,53
Публични сгради частна собственост	244	1 605 091	10,9	5,33	1,71
Общо	720	3 251 046	118,9	48,57	19,02

На част от обследваните през 2014 г. сгради (~ 29 %) не са предписани мерки за повишаване на енергийната ефективност.

Обобщената оценка на ефекта от изпълнението на мярката за целия период на действие на Националния план 2008-2014 г. е показан в следващата таблица.

Таблица V-2.1-2: Обобщена оценка на изпълнението на мярката за периода 2008-2014 г.

	Първи НПДЕЕ 2008-2010 г.	Втори НПДЕЕ 2011-2013 г.	НПДЕЕ 2014 г.	Общо
Спестявания на енергия, GWh/год.	877	325	119	1 321

Областните съвети по енергийна ефективност или устойчиво развитие подпомагат в много отношения общинските и областните администрации при изпълнение на задълженията им по ЗЕЕ. Въпреки, че тези съвети не са нормативно регламентирани, тяхното създаване показва желанието на органите на местното самоуправление да си сътрудничат в цялостното изпълнение на политиката по енергийна ефективност в страната и в частност при изготвянето на областните и общинските програми по ЕЕ. Въвличането на повече участници, както и служители на ръководни длъжности в процеса на планиране на мерки за повишаване на енергийната ефективност съдейства за поставянето на енергийната ефективност на по-преден план в приоритетите на местните администрации.

По данни към края на 2014 г. действащите областни съвети за енергийна ефективност или устойчиво развитие са 22 от общо 28 области в страната, като АУЕР участва със свои представители в 16 от тях.

2.2. Проверка за енергийна ефективност на водогрейни котли и климатични инсталации в сгради

Мярката предвижда извършване на проверка за енергийна ефективност и оптимизация на работата на водогрейни котли и климатични инсталации в публични сгради и е предвидена в Глава 3, Раздел III от ЗЕЕ.

Съгласно разпоредбите на чл. 27 от ЗЕЕ на проверка подлежат отоплителни инсталации с водогрейни котли за отопление на помещения в сгради за обществено обслужване. В зависимост от инсталираната мощност и вида на използваната енергия отоплителните инсталации с водогрейни котли подлежат на задължителна периодична проверка за енергийна ефективност веднъж на:

- всеки 4 години - за отоплителни инсталации с водогрейни котли на течно или твърдо гориво с единична номинална мощност от 20 до 50 kW включително;
- всеки три години - за отоплителни инсталации с водогрейни котли на течно или твърдо гориво с единична номинална мощност от 50 до 100 kW включително;
- всеки две години - за отоплителни инсталации с водогрейни котли на течно или твърдо гориво с единична номинална мощност над 100 kW включително;
- всеки 4 години - за отоплителни инсталации с водогрейни котли на природен газ с единична номинална мощност над 100 kW включително. За котли със срок на експлоатация над 15 години проверката за енергийна ефективност включва и еднократна оценка на отоплителната инсталация.

Член 28 ал. 2 от ЗЕЕ предвижда извършване на проверка на всеки 4 години на климатичните инсталации с номинална мощност над 12 kW.

Резултатите от изпълнението на разпоредбите на ЗЕЕ в отчетния период са представени в следващата таблица:

Таблица V-2.2: Регистрирани котли и климатични инсталации и извършени проверки през 2014 г.

	Регистрирани през 2014 г.		Извършени проверки през 2014 г.		Оценка на очаквания ефект от извършените проверки
	Брой	Инсталирана мощност MW	Брой	Инсталирана мощност MW	GWh
Водогрейни котли	61	16,79	175	81,70	16,3
Климатични инсталации	36	2,92	70	10,71	3,9
Общо	97	19,71	245	92,41	*20,2

* Оценката на ефекта е извършена на базата на инженерна оценка, като са взети предвид средните годишни часове работа на проверените котли и климатични инсталации и при допускането, че след извършените проверки са предприети предписаните мерки.

2.3. Обследване на промишлени системи

Мярката е заложена и определена нормативно в Глава трета, Раздел IV от ЗЕЕ (Обн. – ДВ., бр. 59 от 05.07.2013 г.), като и в Наредба № РД-16-346 от 2 април 2009 г. за показателите за разход, енергийните характеристики на промишлени системи, условията и реда за извършване на обследвания за енергийна ефективност на промишлени системи.

Съгласно разпоредбите на действащото законодателство на задължително обследване за енергийна ефективност подлежи всяка промишлена система, чието годишно потребление на енергия е над 3 000 MWh. Обследването се извършва най-малко веднъж на всеки пет години. Собствениците на промишлени системи са длъжни да изпълнят мерките, предписани от обследването за енергийна ефективност, не по-късно от 1 януари 2016 г., в съответствие с техния статут.

- Собствениците на промишлени системи, за които са определени индивидуални цели за енергийни спестявания, са длъжни да изпълнят мерки, предписани от обследването за енергийна ефективност, които да осигуряват енергийни спестявания в съответствие с определените им индивидуални цели.
- Собствениците на промишлени системи, за които не са определени индивидуални цели за енергийни спестявания, са длъжни да изпълнят мерки, предписани от обследването за енергийна ефективност, които осигуряват енергийни спестявания, съответстващи на не по-малко от 50 на сто от установения при обследването потенциал.

В изпълнение на мярката през 2014 г. бяха обследвани 15 промишлени системи, като очаквания ефект от изпълнение на мерките за енергийна ефективност, предписани в докладите от обследванията, е показан в следващата таблица.

Таблица V-2.3-1: Обследвани промишлени системи – резултати 2014 г.

Обследвани ПС	Брой	15
Спестявания на енергия	GWh/год.	8,5
Спестявания на CO ₂ емисии	хил. тона/год.	3,1
Спестявания на средства	млн. лв./год.	0,9

Обобщената оценка за изпълнението на мярката в периода 2008-2014 г. е показана в таблица V-2.3-2.

Таблица V-2.3-2: Обобщена оценка за изпълнението на мярката в периода 2008-2014 г.

	Първи НПДЕЕ 2008-2010 г.	Втори НПДЕЕ 2011- 2013 г.	НПДЕЕ 2014 г.	Общо
Спестявания на енергия, GWh/год.	445,4	372,9	8,5	826,8

В допълнение към задължителните енергийни одити, както и с цел подпомагане изпълнението на предписаните в тях мерки за повишаване на енергийната ефективност, законодателството предвижда и задължително управление на енергийната ефективност в промишлените системи. Мярката е дефинирана в Глава Трета, Раздел V от ЗЕЕ. Съгласно разпоредбите на закона собствениците на промишлени системи са длъжни да извършват управление на енергийната ефективност. Управлението на енергийната ефективност се извършва чрез:

- ежегодно изготвяне на планове и програми за повишаване на енергийната ефективност в съответствие с докладите от извършените задължителни обследвания за енергийна ефективност на обектите;
- осъществяване на мерките, предвидени в плановете и програмите;
- представяне в АУЕР на информация за ефекта от изпълнените мерки и за очаквания ефект от изпълнението на предвидените в плановете и програмите мерки;
- определяне най-малко на един служител, в чиято длъжностна характеристика се включва изпълнение на задълженията за управление на енергийната ефективност.

Годишните отчети за управлението на енергийната ефективност в промишлени системи съдържат описание на дейностите и мерките за повишаване на енергийната ефективност и посочват размера на постигнатите енергийни спестявания. Отчетите се изготвят по образец, утвърден от изпълнителния директор на АУЕР и се представят в агенцията ежегодно, не по-късно от 31 март на годината, следваща годината на изпълнение на съответните дейности и мерки.

В законово установения срок в АУЕР постъпи информация за предприятиите през 2014 г. енергоспестяващи мерки в 247 промишлени системи. От общо 297-те задължени по списък ПС, 218 изпратиха своите отчети в АУЕР.

3. Отчитане и фактуриране

3.1. Отчитане на електрическа енергия.

В Закона за енергетиката (Обн. ДВ. бр.107 от 9.12.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.17 от 6.03.2015 г.) е регламентирано, че за целите на измерването на количествата електрическа енергия операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи в съответствие с издадените им лицензии осигуряват:

1. техническо и метрологично обезпечаване, развитие и модернизация на средствата за търговско измерване;
2. поддържане на бази данни с регистрацията от средствата за търговско измерване.

За да бъде установено дадено отчитане на база използвана електроенергия трябва да се анализират ценообразуващите елементи и техните промени, заложи в Наредба № 1 за регулиране на цените на електрическата енергия (Обн. ДВ. бр.33 от 5.04.2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.4 от 16.01.2015 г.). Методите, условията и редът за контрол на ценообразуването целят оптимизирането на разходите за електроенергия на домакинствата, както и повишаването на енергийната ефективност. Във връзка с изменението на цените на електроенергията в началото на октомври 2014 г. бяха извършвани извънредни отчитания на електромерите на крайните потребители.

С оглед на специфичните метеорологични условия през първата половина на изминалата година в някои части на страната се наложи електроразпределителните дружества да полагат допълнителни усилия при отчитането на използваната електроенергия от домакинствата. Над 400 допълнителни екипа се включиха в отстраняването на възникналите аварии в електропреносната мрежа и спомогнаха за навременното отчитане на измервателните уреди. В някои от областните градове на страната беше обновено техническото оборудване с цел по-ефективно преобразуване и разпределение на електрическата енергия, достигаща до крайният потребител.

3.2 Отчитане на топлинна енергия.

Един от основните способи за отчитане на изразходваната топлинна енергия от домакинствата е системата “топлинно счетоводство” въведена в България през 1999 г. в Закона за енергетика, като една от мерките за енергийна ефективност, залегнали в условията за присъединяване на България към Европейския съюз. С помощта на уредите за дялово разпределение - разпределители, водомери, апартаментни топломери, общата енергия за отопление и подгряване на вода може да бъде разпределена между отделните имоти. Дяловото разпределение на топлинна енергия в сграда етажна собственост се извършва по методика - приложение на Наредба № 16-334 за топлоснабдяване. Абонатните станции у нас са оборудвани с топломери, които се отчитат в края на всеки месец от представител на Топлофикация. Отчетената топлинна енергия се разпределя между клиентите на база потреблението на всеки имот от предходния отоплителен сезон, като всеки месец топлофикационното дружество изпраща на потребителите фактури отразяващи тези данни. След отчитане показанията на уредите в края на отоплителния сезон, топлинният счетоводител изготвя изравнителна сметка. Тя се изчислява на базата на реалното потребление за всеки отделен имот.

В резултат на въвеждането на тази мярка бяха монтирани индивидуални разпределители и прибори за регулиране на топлинна енергия практически на всички отоплителни тела.

Инженерните оценки на топлофикационните дружества за постигнатото енергоспестяване от въвеждане на тази мярка показват, че реалният ефект е в рамките на 30 % намаляване потреблението на топлинна енергия. От тях не по-малко от 15 % са спестявания без влошаване на топлинния комфорт, само за сметка на регулиране на енергийното потребление. На база на приблизително 3 697 GWh потребление на топлинна енергия в топлоснабдени сгради през 2014 г., по инженерна оценка в резултат на въвеждането на дялово разпределение и индивидуални сметки, спестената енергия се оценява на не по-малко от 555 GWh/год.

3.3 Отчитане на енергия от природен газ.

Отчитането на количествата природен газ, пренесен по газопреносната мрежа се извършва в газоизмервателните точки, собственост на преносното предприятие, разположени на газопреносната мрежа съобразена с нормативните изисквания за нейното проектиране, строителство и експлоатация: Наредба за устройство и безопасна експлоатация на преносните и разпределителните газопроводи и на съоръженията, инсталациите и уредите за природен газ (ДВ, бр.67 от 2004 г.); Наредба № 6 за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ (ДВ, бр.107 от 2004г.); Наредба № 4/2001 г. - за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти; Наредба № Из-1971/29.10.2009/ДВ Бр.96/04.12.2009 за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.; Закон за устройство на територията; Наредба № 16 за сервитутите на енергийните обекти; Наредба № 8 за правила и норми за разполагане на технически проводи и съоръжения в населени места (ДВ, бр.72 от 13.08.1999 г.) .

Измерване на количествата природен газ, пренесен по газоразпределителната мрежа се извършва на газоизмервателния уред поставен преди потребителя, но собственост на газоразпределителното предприятие. Обслужването на средствата за търговско измерване на газопреносната и газоразпределителна мрежа е задължение на оператора на съответната мрежа в съответствие с нормативната уредба за търговски измервания: Закон за измерванията (в сила от 09.11.2002 г.Обн. ДВ. бр.46 от 7 Май 2002 г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.) и Правила за търговия с природен газ изготвени на основание чл. 173, ал. 1 от Закона за енергетиката и са приети от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране на основание чл. 21, т. 7 от Закона за енергетиката с решение № П-3/14.05.2007 г.

3.4. Фактуриране

Начините и условията за фактуриране на крайните потребители са регламентирани в Закона за енергетиката (Обн. ДВ. бр.107 от 9.12.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.17 от 6.03.2015 г.). Съгласно разпоредбите на закона енергийните предприятия са длъжни да предоставят на своите потребители на енергийни услуги информация за:

1. начините на плащане, цени за спиране или възстановяване на снабдяването, цени за услуги по извършване на поддръжка и други цени на услуги, свързани с лицензионната дейност;
2. процедурата за смяна на доставчик и информация, че потребители на енергийни услуги не дължат допълнителни плащания при смяна на доставчика си;
3. реално потребените количества и извършените разходи без задължение за допълнително плащане за тази услуга;
4. изготвяне на окончателна изравнителна сметка при всяка смяна на доставчика;

5. дела на всеки енергиен източник в общата доставена енергия от доставчика през предходната календарна година по разбираем и ясно съпоставим начин;

6. съществуващи източници на обществено достъпна информация за въздействието върху околната среда по отношение най-малко на емисиите на въглероден диоксид и радиоактивните отпадъци - резултат от производството на електрическа енергия от различните енергийни източници, в общата доставена енергия от доставчика през предходната година;

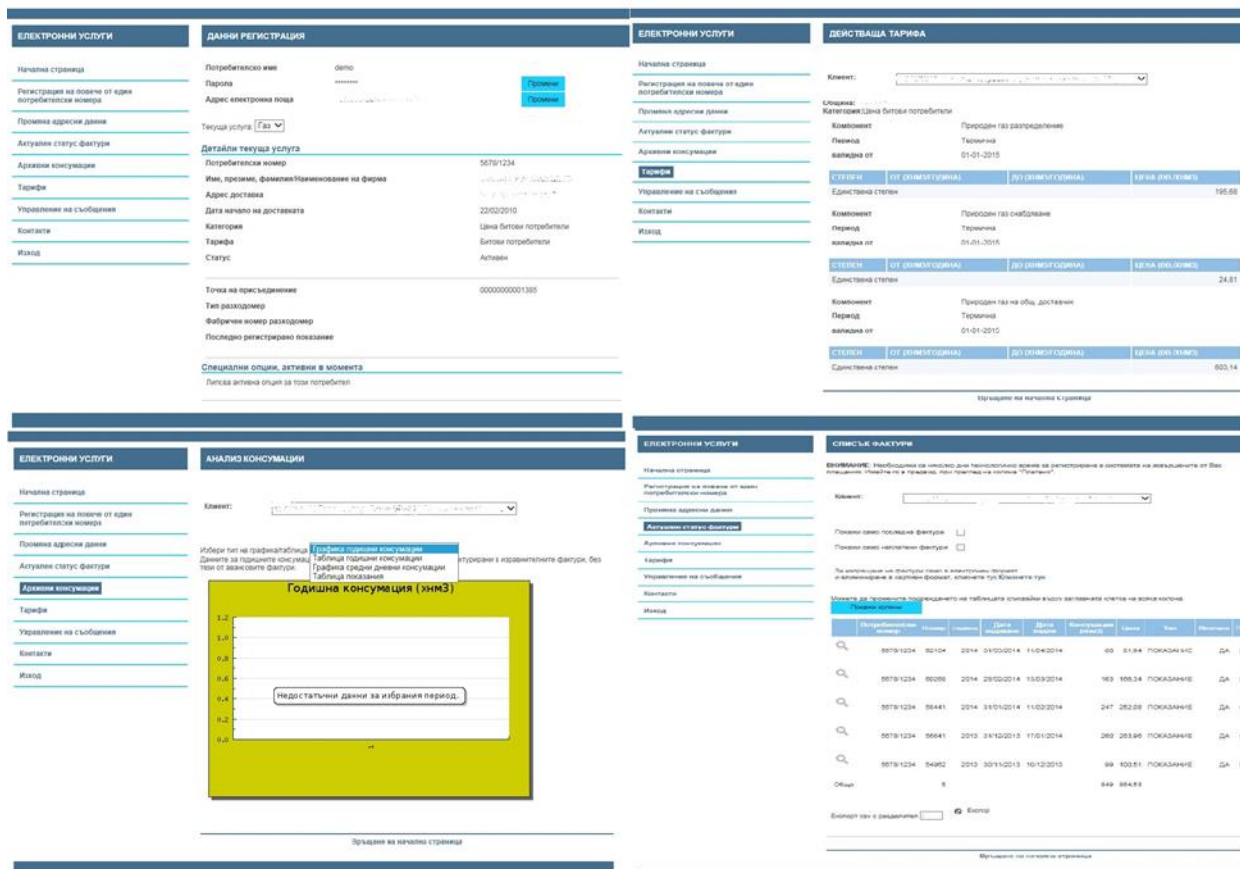
7. информация относно средствата за уреждане на спорове.

Тази информацията се представя във фактурите или заедно с тях в информационни материали и на Интернет страниците на енергийните предприятия. По този ред доставчиците на енергия и природен газ предоставят на потребителите на енергийни услуги и контролен списък, приет от Европейската комисия, съдържащ практическа информация за техните права.

Също така Законът за енергетиката задължава крайния снабдител да информира клиента, заедно с фактурата за последния месец на всяко шестмесечие, когато отчетената консумация на електрическа енергия или на природен газ на крайните клиенти за това шестмесечие е по-висока с над 50 на сто от отчетената консумация за съответното шестмесечие на предходната календарна година.

Отчитането и фактурирането на произведената и консумирана топлинна, електроенергия и енергия от природен газ са пряко свързани, като целят цялостното подобряване на предлаганите услуги от дружествата за преразпределение на използваната енергия. През 2014 г. бяха предприети множество контролни мерки за подобряване на фактурирането на изразходената енергия. Крайните клиенти също бяха включени в процеса, за да бъде той по-прозрачен и справедлив. Бяха проведени и множество кампании за разясняване на съдържанието на фактурите, както и за възможностите за електронно фактуриране.

Пример за електронна система за информация и справки, предоставена на потребители на природен газ е показан на следващата фигура.

Фиг. V-3.4: Пример за електронно гише, предоставено на Интернет страницата на доставчик на природен газ

Във „виртуалната“ система на доставчика на природен газ клиента може да получава информация за актуалния статус на фактурите си, може да получава различни данни за консумацията си по зададени от него критерии, вкл. и в графичен вид, може да получава данни за текущи цени на енергията и много други данни. Достъпът на всеки клиент е защитен с индивидуални потребителско име и парола.

4. Програми за обучение и информиране на потребителите

Мярката е включена в националния план за действие по енергийна ефективност в изпълнение на чл. 12 и чл. 17 от Директива 2012/27/ЕС и цели да се осигури повишаването на информираността на потребителите относно използваната от тях електрическа и топлинна енергия и енергия от природен газ.

В изпълнение на мярката беше създаден потребителски съвет и ден на потребителя, както и множество кампании в областните и общинските центрове, където клиентите могат да се запознаят с начините за спестяване на енергия.

Потребителският съвет има основна цел подобряването на качеството на предлаганите услуги, като съветът е независим орган спрямо търговските дружества и подпомага разбирането за приоритетите на потребителите. Той изследва затрудненията и предизвикателствата пред ползващите електроенергия, дискутира и формира политики и действия като препоръки към дружествата.

Изпълнението на мярката информиране и обучение на потребителите се прилага и чрез пакет от мерки „С грижа за вас”. Повече информация за тази инициатива може да бъде намерена на следния адрес: <http://www.cez.bg/bg/novini/966.html>. Пакетът от мерки е насочен към консултиране на клиентите при разсрочване на плащанията, разясняване на съдържанието на фактурите, ефективно използване на предоставената електроенергия, а също така и информация за мерките, които се изпълняват за удовлетворяване на нуждите на бизнес клиентите.

В дружествата за разпределение на топлинна енергия преди отоплителния сезон 2014/2015 г. се проведе информационна кампания относно промените в Наредба за топлоснабдяването № 16-334. Заедно с тази инициатива „Топлофикация София” ЕАД въвежда и услугата мобилна приемна, която цели да улесни своите клиенти с информация и да даде възможност за разрешаване на проблемите им на място.

Доставчиците на енергия публикуват на Интернет страниците си съвети за пестене на енергия, а в някои случаи и информация за приблизителната консумация на най-често използваните електроуреди в домакинствата. На Интернет страниците на почти всички доставчици на енергия е предоставен енергиен калкулатор, с който клиентите могат да изчислят консумацията на енергия в дома си.

Някои примери за успешно приложени информационни кампании могат да бъдат намерени на следните адреси:

- Брошура „5 години енергийна ефективност“ – http://www.evn.bg/Download/Broshuri/EE_Brochure_BG_web.aspx
- Обучения за разумно и отговорно използване на електроенергията сред ученици - <http://www.cez.bg/bg/novini/958.html>
- „Енергиен спестовник“ - <http://www.cez.bg/bg/energien-spestovnik.html>
- Кампания „За децата и енергията“ - <http://www.cez.bg/bg/home/s-grizha-za-vas/za-decata-i-energiata.html>
- Брошура „Проекти за енергийна ефективност – източници на финансиране“ - <https://www.overgas.bg/documents/10157/0/%D0%91%D1%80%D0%BE%D1%88%D1%83%D1%80%D0%B0+%D0%98%D0%B7%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8+%D0%B7%D0%B0+%D1%84%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B5>
- Съвети за енергийна ефективност за газифицирани потребители - <http://promo.overgas.bg/advice.php>
- Информационни клипове „Съвети за дома“ – https://www.overgas.bg/web/guest/home/information_clips

Мерките по програмите за информиране и обучение на клиентите на електроенергия, топлинна енергия и енергия от природен газ имат както индиректен, така и пряк енергоспестяващ ефект, особено т. нар. поведенчески мерки. Към настоящият момент в страната няма методика за количествена оценка на прекия енергоспестяващ ефект от прилагането на този тип мерки.

5. Осигуряване на схеми за квалификация, акредитиране и сертифициране

Изпълнението на мярката е регламентирано от разпоредбите на ЗЕЕ и Наредба № РД-16-301 от 10.03.2014 г. (обн., ДВ, бр. 27 от 25.03.2014 г.). Посочените нормативни документи определят условията и реда за придобиване и признаване на квалификацията за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради и обследване за енергийна ефективност на промишлени системи, както и за вписване в поддържаните от АУЕР регистри.

С Наредба № РД-16-301/10.03.2014 г. са определени:

1. подлежащите на вписване в публичните регистри обстоятелства и редът за издаване на удостоверения от АУЕР;

2. редът за вписване в публичните регистри на лицата, извършващи обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради и обследване за енергийна ефективност на промишлени системи;

3. редът за получаване на информация от регистрите и нейното актуализиране;

4. условията и редът за придобиване и признаване на квалификация за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради и обследване за енергийна ефективност на промишлени системи.

Обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради, както и обследване за енергийна ефективност на промишлени системи се извършва само от лицата, вписани в регистрите по реда на тази наредба.

Съгласно ЗЕЕ лицата, извършващи обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради (всички категории сгради съгласно чл. 137, ал. 1 от ЗУТ) и обследване за енергийна ефективност на промишлени системи, при вписване в публичните регистри представят редица документи, сред които:

1. документ за търговска регистрация на лицето, освен ако бъде посочен ЕИК номер по търговския регистър в съответствие с чл. 23, ал. 4 от Закона за търговския регистър или еквивалентен документ за идентификация по регистъра в съответната държава – членка на Европейския съюз, на друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или Конфедерация Швейцария;

2. декларация, че заявителят притежава необходимите технически средства за осъществяване на съответната дейност за срока на валидност на удостоверението за вписване и заверено копие от техническите им паспорти, които да съдържат вида, индивидуалния фабричен номер и обхвата на техническите средства;

3. списък на персонала от консултанти по енергийна ефективност, включващ трите имена, ЕГН и придобитата специалност, към който се прилагат:

а) заверено копие от документ, удостоверяващ наличието на завършено висше техническо образование, признато в Република България;

б) заверено копие от документите, удостоверяващи наличието на стаж по специалността не по-малко от три години след завършване на образованието – за лицата с образователно-квалификационна степен "бакалавър", и не по-малко от две години след завършване на образованието за лицата с образователно-квалификационна степен "магистър";

в) заверено копие от документа, удостоверяващ успешно положен изпит от консултанта по енергийна ефективност за придобиване на необходимата квалификация за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради – ниво 1 (за всички категории сгради съгласно чл. 137, ал. 1 от ЗУТ), съответно – за извършване на обследване за енергийна ефективност на промишлени системи, или други документи, издадени в съответната държава – членка на Европейския съюз, или в друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или Конфедерация Швейцария;

г) заверено копие от документ, удостоверяващ съществуващото правоотношение между заявителя за вписване и консултантите по енергийна ефективност;

Съгласно изискванията на същата Наредба, консултантите по енергийна ефективност, извършващи обследване и сертифициране на сгради, трябва да притежават една от следните специалности:

1. архитектура или промишлено и гражданско строителство, или строителство на сгради и съоръжения;
2. топлотехника или топлоенергетика;
3. електроенергетика и електрообзавеждане и/или електроснабдяване и електрообзавеждане.

Консултантите по енергийна ефективност, извършващи обследване на промишлени системи, трябва да притежават една от следните специалности:

1. топлоенергетика;
2. топлотехника;
3. електроенергетика и електрообзавеждане и/или електроснабдяване и електрообзавеждане.

Обследването за енергийна ефективност и сертифицирането на сгради за сгради пета категория съгласно чл. 137, ал. 1, т. 5 от ЗУТ, с изключение на сгради, предназначени за обществено обслужване от тази категория, може да се извършва и от физически лица-консултанти по енергийна ефективност, които:

- разполагат с необходимите технически средства, определени с Наредба № РД-16-301/10.03.2014 г.;
- отговарят на същите изисквания относно образованието и стажа по специалността;
- имат професионална квалификация - ниво 2, за извършване на дейностите по обследване и сертифициране за сгради пета категория.

Списъците с необходимите технически средства, които търговците/консултантите следва да притежават/разполагат, са приложения към Наредба № РД-16-301/10.03.2014 г.

Необходимата квалификация за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради, съответно – за извършване на обследване за енергийна ефективност на промишлени системи, се придобива след успешно положен изпит в акредитирани по реда на Закона за висшето образование висши технически училища, специализирани в професионалните направления "Енергетика" и "Електротехника", след проведено обучение в български или чуждестранни висши технически училища. Обучението на консултантите по енергийна ефективност се извършва в съответствие с определения в Наредба № РД-16-301/10.03.2014 г. минимален задължителен обхват на учебните планове. Изпитите се провеждат от изпитна комисия, която се назначава от ректора на съответното висше техническо училище, и включва хабилитирани преподаватели, представители на Министерството на енергетиката, Министерството на регионалното развитие и благоустройството и АУЕР. Изпитът за придобиване на квалификация се провежда под формата на изпитен тест и чрез защита на курсов проект. Подновяването на квалификацията за съответното ниво на компетентност след изтичане на срока на валидност на удостоверението се извършва след успешно издържан изпитен тест, без защита на курсов проект.

За всяко вписано в публичните регистри лице се поддържа досие в АУЕР с уникален индекс, съвпадащ с индекса на партидата на регистрираното лице.

Резултатите от дейността на публичните регистри за отчетния период са показани в следващата таблица.

Табл. V-5: Резултатите от поддържането на публичните регистри в АУЕР за периода 01.01-31.12.2014 г.

РЕГИСТЪР ПО ЧЛ. 23а, АЛ. 1 ОТ ЗЕЕ (обследване за ЕЕ и сертифициране на сгради)		РЕГИСТЪР ПО ЧЛ. 34а, АЛ. 1 от ЗЕЕ (обследване за ЕЕ на промишлени системи)	
Регистрирани фирми	19 фирми; 8 консултанти по ЕЕ	Регистрирани фирми	2
Отказани регистрации	1	Отказани регистрации	-
Пререгистрирани фирми	35	Пререгистрирани фирми	1
Вписване на промени в обстоятелствата	59	Вписване на промени в обстоятелствата	5
Заличени фирми	47	Заличени фирми	3

Изготвени писма с искане за допълнителни документи – 112 бр.
Извършени справки – 21 бр.

Отговори на запитвания от фирми и граждани относно публичните регистри, получени по пощата, от имейла, форума и онлайн обратната връзка – общо 27 бр.

6. Енергийни услуги

Предоставянето на енергийни услуги е регламентирано в Закона за енергийна ефективност. Съгласно ЗЕЕ енергийните услуги имат за цел комбиниране доставката на енергия с енергоефективна технология и/или с действие, което обхваща експлоатацията, поддръжката и управлението, необходими за предоставяне на услугата, и водят до проверимо, измеримо или оценимо повишаване на енергийната ефективност и/или спестяване на първични енергийни ресурси. Енергийните услуги се извършват въз основа на писмени договори, сключени с крайните потребители на енергия. ЗЕЕ също така определя и лицата, които могат да извършват енергийните услуги - физически или юридически лица-търговци по смисъла на Търговския закон или по смисъла на законодателство на държава-членка на Европейския съюз, или на друга държава-страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство.

Съществена роля за стимулиране на пазара на енергийни услуги има изпълнението на договори с гарантиран резултат. При тези договори възстановяването на направените инвестиции и изплащането на дължимото вознаграждение на ЕСКО компаниите се извършват за сметка на реализираните икономии на енергия. ЕСКО компаниите дават гаранция за своето изпълнение, респективно за икономии, които ще бъдат реализирани след изпълнението на проекта.

За сгради държавна и/или общинска собственост, които са предмет на договор с гарантиран резултат има разработена специална Наредба № рд-16-347 от 2 април 2009 г. за условията и реда за определяне размера и изплащане на планираните средства по договори с гарантиран резултат, водещи до енергийни спестявания в сгради - държавна и/или общинска собственост. АУЕР участва в разглеждането и одобряването на средства за изпълнение на договори с гарантиран резултат в публични сгради, изпраща мотивирано предложение до Министерство на финансите за финансиране и изплащане на средствата и удостоверява, че за съответната сграда няма издаден сертификат в резултат на изпълнени дейности по други програми.

Моделът ЕСКО е добре познат в България, но за съжаление не е разпространен достатъчно главно поради липсата на финансов ресурс, както и поради ниската степен на информираност за възможностите и ползите от него. Наблюденията на развитието на пазара на ЕСКО услуги водят до някои основни изводи:

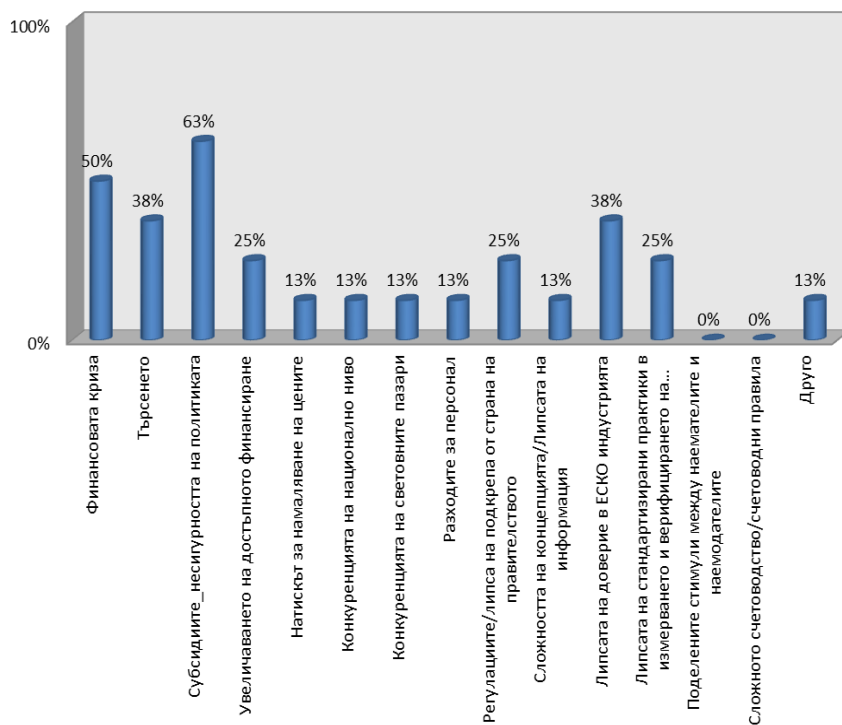
- ✓ Въпреки наличие на голям потенциал за енергийно спестяване както в публичния така и в частния сектор, стъпките с които се развива пазара на ЕСКО в България са бавни.
- ✓ Ограниченият опит, липсата на сертификация на ЕСКО и липсата на стандартни тръжни досиета и договори водят до недостатъчно доверие, което е сред основните пречки при реализиране на ЕСКО проекти.
- ✓ На българския пазар се изпълняват предимно проекти в публичния сектор. Необходимо е повишаване на информираността за механизма на ЕСКО и в частния сектор.
- ✓ Официална информация за компании за енергийни услуги (ЕСКО), основни видове ДГР и реализирани ДГР в общественния сектор на национално ниво не се поддържа.
- ✓ Други пречки пред развитието на пазара на ДГР са: липсата на подкрепа за идентифицирането на подходящи проекти (напр. посредством консултанти); липсата на ЕСКО асоциация; определения в ЗОП максимален срок на договорите с обществените клиенти, както и др.

Гореспоменатите обстоятелства са предмет на дискусия с участието на отговорните правителствени органи, ЕСКО компании, клиенти и енергийни агенции, в резултат на което е постигнат напредък в посока на преодоляването на някои от проблемите.

През втората половина на 2013 г. бе проведено проучване сред ЕСКО компаниите в България, имащо за цел да получи информация за основните пречки и движещи сили на пазара на ДГР в страната. Резултатите са представени на следните фигури:

Основни пречки пред бизнеса с ДГР

Източник: www.transparens.eu

Движещи сили за предлагането на ДГР

Източник: www.transparens.eu

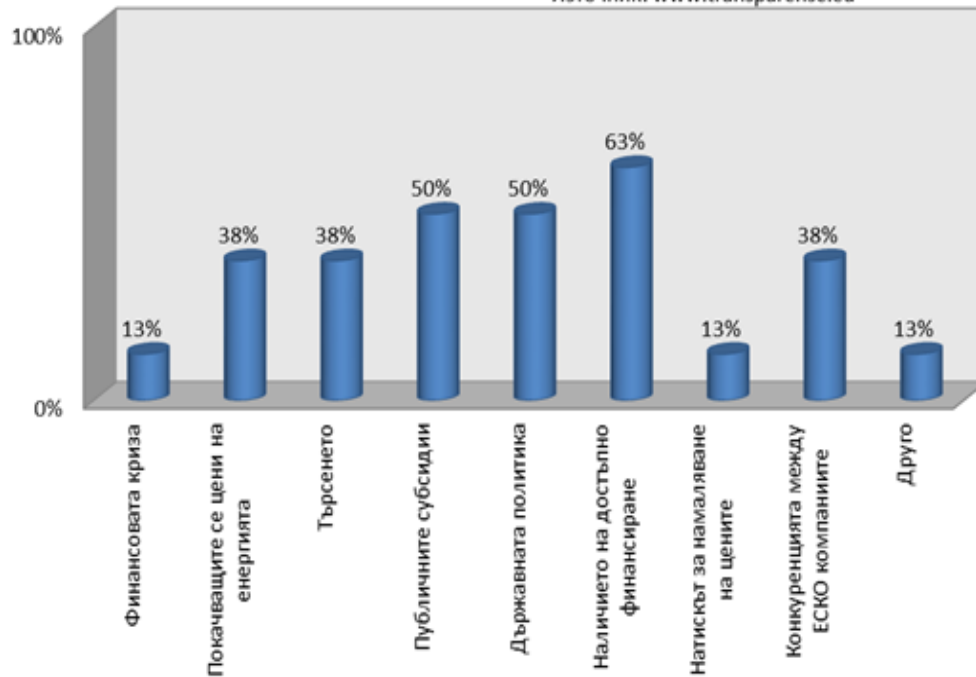

Табл.V-6: Изпълнение на ЕСКО договори, 2014 г.

	Брой сгради в обхвата на договорите	Спестявания на енергия	Спестявания на CO ₂ емисии	Спестявания на средства	Необходими инвестиции за изпълнение на енергоспестяващи мерки
		GWh/год.	хил. тона/год.	млн.лв./год.	млн.лв.
Предстоящи ЕСКО договори	11	4,36	1,66	0,754	2,98
Изпълнени ЕСКО договори	3	2,74	1,07	0,098	2,99

Също така в България се работи и по проекти, целящи повишаване на информираността и повишаване на капацитета на заинтересованите страни по отношение на сключването, изпълнението и мониторинга на договорите с гарантиран резултат. Някои примери за такива проекти са:

→ Проект "Разширяване на възможностите на пазара на енергоефективни услуги, предлагани от ЕСКО компании, за публичния сектор", финансиран със средства от Международен фонд Козлодуй. От името на Европейската банка за възстановяване и развитие проектът се управлява от консорциум, включващ компаниите „Матиг Мениджмънт Партнерс“ - Австрия, „t+p“ – Германия, ЕВН – България и "Йонев, Ненов и Вълков" – България, а в Работната група по проекта участва широк кръг от правителствени (напр. МФ, МЕ, АУЕР) и други обществени и частни организации.

Целите на този проект са:

- да се разработят, структурират и изпълнят 10 пилотни програми /общини/, в основата на които са залегнали проекти за договори за енергоспестяване с гарантиран резултат, които да послужат като модел.
- да се предостави подкрепа и обучение на най-малко още 20 общини и ключови заинтересовани страни в областта на подготовката и провеждането на търгове за договори за енергоспестяване с гарантиран резултат, сключване на договорите, мониторинг на резултатите и т.н
- да се подпомогне разработването на допълнителна регулаторна рамка, която да позволява по-гъвкаво използване на този механизъм у нас.

Сред избраните пилотни общини в изпълнение на проекта са Варна, Русе и Главиница. Във Варна проектът включва енергийно обследване на „Специализираната болница по акушерство и гинекология за активно лечение проф. д-р Димитър Стаматов – Варна“ ЕООД, „Специализирана болница по очни болести за активно лечение – Варна“ ООД, административната сграда на община Варна, Домът за възрастни хора „Гергана“, както и средношколското общежитие „Михаил Колони“ - корпус А и корпус Б. Безвъзмездната техническа помощ включва освен енергийните обследвания на въпросните обекти още подкрепа при подготовката и провеждането на тръжни процедури, изготвяне на договори и други документи във връзка с провеждането на тръжна процедура, обучение на служители на община Варна, правни, икономически и технически консултации.

В Русе ще бъдат санирани спортният комплекс Дунав, три детски ясли и една детска градина. Обект на проектите в Габрово, Банско, Павликени, Главиница, Каолиново и Тутракан е общинското улично осветление.

Разработените тръжни досиета ще бъдат широко разпространени сред общинските администрации с цел да се улесни подготовката на подобни проекти в бъдеще. Също така, разработените договори ще послужат на АУЕР за изготвянето на модел на ДГР, който също ще подпомогне публичните власти при инициерирането на подобни проекти.

→ *Повишаване прозрачността на пазарите за енергийни услуги (Transparens), www.transparens.eu, финансиран от ЕК по Програма "Интелигентна енергия - Европа".*

Проектът *Transparens* има за цел да подкрепи развитието на надежден пазар на Договорите с гарантиран резултат в Европа. Проектът разработи материали за обучение на персонала на новосъздадени и функциониращи ЕСКО дружества. На основата на тези материали се провеждат 4 обучения. Също така, бе направен анализ на пречките пред развитието на пазара на ДГР, както и предложения за преодоляването им.

В изпълнение на този проект беше създаден Европейски професионален кодекс за договори с гарантиран резултат. Кодексът е съвкупност от ценности и принципи, необходими за успешната подготовка и изпълнение на проекти в областта на договорите с гарантиран резултат (ДГР) в европейските страни. Той определя принципите за поведение най-вече на доставчиците по ДГР. Същевременно, Кодексът за ДГР е показател за качество за клиентите по ДГР относно какво трябва да очакват и изискват от доставчиците по ДГР. АУЕР е национален администратор на Кодекса и на Интернет страницата <http://seea.government.bg/bg/dogovori-s-garantiran-rezultat> могат да бъдат намерени свързаните с Кодекса документи.

- *Проект EESI 2020 – „Европейската инициатива за енергийно спестяване по отношение на целта на ЕС за енергоспестяване 2020“, финансиран от ЕК по Програма "Интелигентна енергия – Европа“, www.eesi2020.eu*

Проектът е насочен към насърчаване използването на ДГР в големите градове и области в Европа, като Антверпен, Барселона, Берлин, Дъблин, Грац, Прага, Осло, София или Загреб, чрез премахване на пречките пред ДГР и най-вече тези тези от нетехнологично естество, като липса на систематизирана информация, доверие, тръжни процедури, трансфер на опит и знания или липса на пазарни консултанти. Също така проектът подпомага изпълнението на дългосрочни програми за ДГР в целевите общини и региони.

По-опитните в областта на ДГР страни представят добри практики по отношение на изпълнение и ръководене на програми и проекти. Обучават се консултанти, които ще се превърнат в разпространители на концепцията за ДГР.

- *Проект EPC+ - “Договори с гарантиран резултат плюс”, финансиран по програмата Хоризонт 2020 на ЕС.*

Една от основните цели на проекта е да намали значително разходите по договарянето на проекти в областта на ДГР, за да може по тази схема да се реализират и по-малки инвестиции в малки и средни предприятия. За да постигне тази цел, проектът предвижда стандартизиране на тръжните процедури и договорите за конкретни пакети от технически решения, съобразени с

най-подходящите източници за финансиране. Разработената документация за стандартизирани услуги ще получи практическа реализация в пилотни проекти.

Другата основна цел на проекта е да засили капацитета на по-малките доставчици на енергийни услуги. Това ще се постигне чрез създаване на групи (кълъстери) от допълващи се пазарни играчи, които биха могли съвместно (като консорциум) да предлагат енергийни услуги. Участниците в групите ще бъдат обучени както в областта на ДГР, така и в областта на организационните аспекти на сътрудничеството им. Освен това, ще се създаде международна платформа за обмяна на опит между компаниите, предлагащи ДГР.

7. Други мерки за енергийна ефективност с хоризонтален характер

→ *Проект „Повишаване на институционалния капацитет на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) с цел предоставяне на повече и по-качествени услуги в областта на енергийната ефективност”*

Проектът се изпълнява от АУЕР с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Общата цел на проекта е да се повиши институционалния капацитет на АУЕР за предоставяне на повече и по-качествени услуги в областта на енергийната ефективност, *чрез въвеждане на пазар на енергийни спестявания, основан на търгуеми бели сертификати.*

С оглед създаване на необходимите институционални условия и предпоставки за успешното прилагане на интегриран подход по отношение на политиките и мерките в областта на енергийната, проектът предвижда предоставяне на подкрепа на АУЕР. Ролята на Агенцията е ключова за постигането на заложените национални цели в областта на енергийната ефективност от гледна точка на нормативно определените и дейности по осъществяване на държавната политика в тази област. Ролята на АУЕР е от съществено значение и за ефективното и балансирано използване на подкрепата от ЕС за подобряване на енергийната ефективност във всички сектори и надграждане на капацитета за прилагане на мерки в тази област, както и за повишаване на нивото на информираност на малкия и среден бизнес и гражданите с цел подобряване на ефекта от изпълнението на мерките.

Чрез изпълнението на този проект ще се постигне увеличаване на обема и качеството на предлаганите в страната енергийните услуги. Предвижда се и предоставянето от АУЕР на допълнителни електронни услуги.

Оптималното изпълнение на политиката по енергийна ефективност изисква привличането на допълнителни финансови средства чрез подходящ финансов механизъм. Необходимостта от въвеждането на такъв механизъм е предвидена в чл.53 от ЗЕЕ. База за въвеждането на финансов механизъм са въведените вече в ЗЕЕ множество задължения, чието изпълнение не е съпроводено от достатъчно стимули.

Този проект предвижда въвеждането на финансов механизъм, познат като „търгуеми бели сертификати”. Притежателите на тези сертификати притежават постигнати енергийни спестявания в резултат от изпълнени мерки за повишаване на енергийната ефективност. Те представляват удостоверения с посочен размер на реализирани енергийни спестявания, които могат да бъдат търгувани.

Този механизъм се основава на съществуващите досега и на новите нормативни изисквания в резултат на въвеждането на Директива 2012/27 в националното законодателство и ще привлече допълнителни финансови средства (извън достъпните в момента финансови

източници) в изпълнението на мерки по енергийна ефективност при крайното потребление на енергия, както и при производството, преноса и разпределението на енергията.

Въвеждането на финансовия механизъм дава възможност на задължените лица, които трябва да постигнат определени количества енергийни спестявания, да търгуват помежду си или с други незадължени лица, т.е. ще могат да закупят или продадат енергийни спестявания. По този начин ще се повиши рентабилността на изпълняваните мерки за всички участници в тяхното изпълнение. Ще бъдат прилагани на първо място мерките с най-добри икономически показатели.

Изпълнението на политиката по енергийна ефективност ще ангажира и други незадължени лица. Допълнително ще бъдат стимулирани, както фирмите за енергийни услуги, така и лицата в чийто обекти се изпълняват мерки по енергийна ефективност. Ще се намали и цената на извършените енергийни услуги под влияние на конкурентния пазар, поради увеличаване на броя на фирмите – участници в него, а също и за сметка на приходите им от продажба на бели сертификати.

Директното въздействие на проекта е насочено към следните групи:

- Всички задължени лица, които имат индивидуални цели за енергийни спестявания – ще могат да изпълнят определените им цели за енергийни спестявания по икономически най-ефективния за тях начин.
- Фирми за енергийни услуги – ще получат възможност да намалят цените на услугите, които предлагат на крайните потребители за сметка на приходи от продажбата на „бели” сертификати на задължените лица.
- Фирми за енергийни обследвания на сгради и промишлени системи – ще се увеличи броят на обследванията, тъй като тези фирми ще доказват реализираните енергийни спестявания.
- АУЕР – ще се повиши качеството и ще се облекчи контрола на задължените лица и фирмите за обследване на сгради и промишлени системи.

Изпълнението на проекта включва дейности, свързани с проучване на пазарната среда, нормативната база и оптималната схема на приложение на финансовия механизъм "Търгуеми бели сертификати", извършване на подробен анализ на нормативната база и съответните предложения за промени в нея с цел въвеждане на търговията със сертификати, както и приоритизиране на следващите стъпки: с кои видове енергия и горива да стартира търговията; какви видове и какъв брой методики трябва да бъдат разработени при старта на въвеждането и т.н. За издаване на удостоверения за реализирани енергийни спестявания – наречени „бели” сертификати е необходима стандартизирана система за обективно и независимо оценяване на постигнатите спестявания от изпълнение мерки по енергийна ефективност. За целта е задължително разработването и въвеждането на специализирани методики за оценка на спестяванията. Този проблем е частично уреден в действащото законодателство, но към настоящия момент е трудно да се ускори поради липса на финансов ресурс. Поради това една от дейностите на проекта предвижда разработването и внедряването на 50 броя специализирани методики за енергийни спестявания.

Ефективното въвеждане на търговията с енергийни спестявания чрез търгуеми „бели” сертификати изисква достатъчен обем от изпълнени мерки по енергийна ефективност, а това е в пряка връзка с подготовката на персонала на предприятията да въвежда такива мерки. Целесъобразно е енергийните мениджъри да бъдат допълнително информирани и обучени с цел

използването на най-добрите европейски и световни практики в областта на управлението на енергийната ефективност. В тази връзка беше разработен практически Наръчник за управление на енергийната ефективност в промишлени системи. Наръчникът е разработен в съответствие с изготвено от АУЕР съдържание, което е съобразено с най-добрите европейски и световни практики и включва информация за съществуващи европейски стандарти за енергиен мениджмънт, включително БДС EN ISO 50001.

Постигането на задоволителен обем от изпълнени мерки по енергийна ефективност зависи пряко от подготовката и капацитета на персонала на предприятията и от възможностите на съответните енергийни мениджъри да планират и да ръководят изпълнението. Недостатъчната подготовка на енергийните мениджъри в промишлените системи на този етап не позволява пълното усвояване на наличния им енергоспестяващ потенциал. Целесъобразно е енергийните мениджъри да бъдат допълнително информирани и обучени с цел използването на най-добрите европейски и световни практики в областта на управлението на енергийната ефективност, като за целта в рамките на проекта ще бъдат организирани обучения на по управление на енергийна ефективност в предприятията.

С цел постигането на пълен достъп и обмен на информация между лицата, задължени и работещи за повишаване на енергийната ефективност и увеличаване на икономическата рентабилност на прилаганите мерки по енергийна ефективност чрез въвеждане на пазар на енергийни спестявания, както и за повишаване качеството на прилаганите услуги по енергийна ефективност, проекта предвижда и разработване и надграждане на информационни системи/електронни регистри/бази данни в областта на енергийната ефективност, чрез изработването на специализиран софтуер, както следва:

- Електронен регистър със задължените лица.
- On-line използване на методиките за оценка на енергийните спестявания.
- On-line използване на опростени методики за експресна оценка на енергийни спестявания от различни мерки по енергийна ефективност.
- On-line система за издаване, съхранение и отразяване на прехвърляния между собствениците на ТБС (създаване на механизъм за търговия с ТБС).
- Изработване на специализиран софтуер за обследване на сгради.
- On-line въвеждане на годишните отчети:
 - за управление на енергийната ефективност в промишлени системи и сгради;
 - за изпълнение на плановете и програмите за енергийна ефективност;
 - форма за предоставяне на информация от търговците с енергия в съответствие с чл. 40, ал. 2, т. 2 и т. 3 и ал. 3, т. 1 и т. 4 от ЗЕЕ.
- On-line въвеждане на декларации за годишно потребление на енергия и декларации за продадени количества енергия.
- Електронни списъци на отоплителни инсталации с водогрейни котли и климатични инсталации.
- Задаване и формиране на справки от данните през сайта на АУЕР.

Изпълнението на проекта стартира през 2014 г. и се очаква да приключи през есента на 2015 г. Проектът беше представен на специално организирана конференция на 5-ти ноември 2014 г. в столичния Бизнес център "Венус". На конференцията присъстваха представители на финансови институции, ресорни министерства, неправителствени организации, търговци с енергия и компании, занимаващи се с въпросите за устойчиво енергийно развитие.

VI. Енергийна ефективност на сградите

1. Програма за саниране на сгради

Националната дългосрочна програма за мобилизиране на инвестициите за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите е Приложение № 2 от НПДДЕ. За изпълнението на програмата са предвидени различни финансови механизми, резултатите от които са подробно описани в Раздел 11 „Преглед на финансовите механизми“ от настоящият отчет.

2. Други мерки за енергийна ефективност в сградния сектор

2.1. Управление на енергийната ефективност в сгради

Мярката е заложена в чл. 36 от ЗЕЕ и задължава собствениците на сгради с РЗП над 500 м² (след 09.07.2015 г. над 250 м²) да извършват управление на енергийната ефективност чрез:

- изготвяне на планове и програми за повишаване на енергийната ефективност;
- осъществяване на мерките, предвидени в плановете и програмите;
- представяне в АУЕР на информация за ефекта от изпълнените мерки и за очаквания ефект от изпълнението на предвидените в плановете и програмите;
- определяне най-малко на един служител, в чиято длъжностна характеристика се включва изпълнение на задълженията по управление на ЕЕ в сградите.

Собствениците на сгради водят дневник за месечното потребление по видове енергии, включително дати, цени и количества на доставките, както и идентификационни номера на документите, удостоверяващи качеството на доставените горива.

Собствениците на сгради изготвят ежегодни отчети за управлението на ЕЕ по утвърден от изпълнителния директор на АУЕР образец. Отчетите съдържат описание на дейностите и мерките, посочват размера на постигнатите енергийни спестявания и се представят в АУЕР с копие от плановете и програмите за повишаване на ЕЕ не по-късно от 31 март на годината, следваща годината на изпълнението на дейностите и мерките.

Съгласно изискванията на чл. 36 от ЗЕЕ в законово установения срок в АУЕР постъпиха отчети за управлението на енергийната ефективност през 2014 г. от 250 задължени лица.

2.2. Сгради с близко до нулево потребление на енергия

Съгласно член 2, параграф 2 от Директивата относно енергийните характеристики на сградите, сграда с близко до нулево нетно потребление на енергия (СБННПЕ) „означава сграда с много добри енергийни характеристики, определени в съответствие с приложение I. Необходимото количество енергия с близка до нулевата или с много ниска стойност следва да

бъде произведено в значителна степен от възобновяеми източници на енергия, включително от възобновяеми източници на енергия, разположени на място или в близост“. В член 9, параграф 3, буква б) е посочено, че националните планове трябва да включват, *inter alia*, „междинни цели за подобряване на енергийните характеристики на нови сгради до 2015 г.“.

Проект „*Анализи, проучвания и актуализация на нормативни актове в подкрепа на ОПРР 2014–2020 г.*“. Проектът е изпълнен по Оперативна програма „*Регионално развитие*“ 2007-2013 г. (ОПРР) www.bgregio.bg и е финансиран от Европейския фонд за регионално развитие.

Бенефициент по проекта е дирекция „Технически правила и норми“ (ТПН) в Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) www.mrrb.government.bg.

Проектът е част от непрекъснатия процес на регулиране и актуализация на техническите нормативни изисквания, свързани проектирането на топлоизолацията на сградите и за обновяване на техническите сградни инсталации, както и на характеристиките на влаганите в строежите строителни продукти. Проектът стартира на 30.1.2013 г. и приключи успешно на 30.3.2014 г. Основна цел на проекта е да осъществи подкрепа на дейностите, осигуряващи правилното и ефективно програмиране, управление, изпълнение, наблюдение, оценка и контрол на ОПРР за програмния период 2014 – 2020 г. чрез адаптирана и хармонизирана към най-новите европейски изисквания нормативна уредба в областта на енергийната ефективност на нови и съществуващи сгради.

Проектът обхваща три основни дейности, чрез които българската държава извърши пълна хармонизация на техническата нормативна уредба по енергийна ефективност в съответствие с изискванията на Директива 2010/31/ЕС за енергийните характеристики на сградите. По проекта бяха осъществени следните дейности, допринесли за актуализирането на българската нормативна уредба:

1. Анализ, проучвания и актуализация на нормативни актове в областта на енергийната ефективност за проектиране, изграждане и обновяване на сгради в съответствие с изискванията на Директива 2010/31/ЕС. Водещ изпълнител на дейността е Техническият университет – София в партньорство с BGBC Академия.

2. Анализ на действащите нормативни актове в областта на сградите за обществено обслужване за образование и наука, за здравеопазване и в областта на културата и изкуствата и предложение за проект на нов нормативен акт. Водещ изпълнител на дейността е Научноизследователският строителен институт-НИСИ“ ЕООД, гр. София.

3. Разработване на национални изисквания за прилагането на хармонизираните и европейските стандарти в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 305/2011 относно техническите спецификации и националните приложения за строителни продукти, предвиждани в инвестиционните проекти на сгради. Изпълнител на дейността е Българският институт за стандартизация, член на CEN.

Основен принос на проекта е осъвременяването на българските технически норми за енергийна ефективност в съответствие с изискванията на Делегиран регламент (ЕС) № 244/2012 на Комисията от 16 януари 2012 година за допълване на Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно енергийните характеристики на сградите чрез създаване на сравнителна методологична рамка за изчисляване на равнищата на оптимални разходи във връзка с минималните изисквания за енергийните характеристики на сградите и сградните компоненти.

На базата на комбинаторна методика, основаваща се на матричен модел на енергоспестяващи мерки, в Техническият университет - София беше извършено симулационно

изследване чрез разработване на 4962 модела на годишния разход на енергия на еталонни сгради от девет категории сгради. Категориите на сградите са определени в съответствие с Регламент (ЕС) № 244/2012. Комбинаторният алгоритъм е приложен за два най-типични климата в България: Климатична зона 7 – София и подбалканската долина и Климатична зона 1 – Северно Черноморие (района на гр. Варна), за различни режими на обитаване в зависимост от функционалното предназначение на сградите с отчитане на: разгъната застроена площ, фактора на формата и различни базови линии на топлоснабдяване.

Постигнати са следните резултати от проекта:

На база резултатите от проекта беше актуализирана основната техническа Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност на сгради. Наредбата беше допълнена с:

- национална дефиниция за сграда с близко до нулата потребление на енергия.

Дефиницията е базирана на технически изисквания на две взаимнообвързани нива: съгласно дефиницията на Република България „сграда с близко до нулата потребление на енергия“ е сграда, която отговаря едновременно на следните условия:

а) енергопотреблението на сградата, определено като първична енергия, отговаря на клас А от скалата на класовете на енергопотребление за съответния тип (категория) сгради;

б) не по-малко от 55 % от потребната (доставената) енергия за отопление, охлаждане, вентилация, гореща вода за битови нужди и осветление е енергия от възобновяеми източници, разположени на място на ниво сграда или в близост до сградата.“

- завишени изисквания към коефициентите на топлопреминаване през ограждащите елементи на сградите, като техните стойности са определени въз основа на задълбочен технически и финансов анализ, в съответствие с изискванията на Делегирания регламент ЕС № 244/2012. За всеки ограждащ елемент е определен интервала на оптималност по отношение на разходите. Резултатите са докладвани пред Европейската комисия.
- изисквания към коефициента на полезно действие на котли, вкл. кондензни, както и котли, изгарящи биомаса при номинален и при частичен товар;
- изисквания за средна сезонна ефективност на термopомпи с електрически задвижвани компресори и на термopомпите, които използват термична енергия (директно или от изгаряне на горива). Стойностите на нормативните изисквания са предпоставка за нормативна осигуреност на висока ефективност на топло- и студоснабдяването с оптимални разходи за енергия при използване на термopомпите като източници на топлина/студ съгласно изискванията на Директива 2010/31/ЕС;
- изискване за средната сезонна стойност на температурния коефициент на ефективност на съоръженията за рекупериране на топлината (рекуператори „въздух-въздух“) на отработения въздух в системите за вентилация за режим на отопление в съответствие с Регламент (ЕС) № 1253/2014 на комисията от 7 юли 2014 година за прилагане на Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на изискванията за екопроектиране на вентилационни агрегати;
- ново национално приложение с метод за изчисляване на количеството топлина от преобразуване на слънчевата енергия при загряване на вода за битови нужди;
- ново национално приложение с алгоритъм за изчисляване на икономическата ефективност и ефикасност за жизнения цикъл на технически решения за съхранение на енергията в сгради;
- ново национално приложение за преобразуване на съществуващи стойности на коефициента на топлопроводност, базирано на европейския стандарт EN 10456.
- разработени са скали на енергопотребление с числови граници за девет категории сгради. Примери за сгради от съответната категория и скалите за енергопотребление на всяка от

категориите са показани по-долу. Равнищата на нормативните изисквания са определени с оглед постигане на оптимални разходи за съответната категория сгради, както изисква методологичната рамка на Делегирания регламент ЕС № 244/2012 и са както следва:

През месец декември 2014 г. измененията на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност на сгради премина успешно процедура по нотификация в изпълнение на Постановление № 165 на Министерския съвет от 2004 г. за организацията и координацията на обмена на информация за технически регламенти и правила за услуги на информационното общество и за установяване на процедурите, свързани с прилагането на някои национални технически правила за продукти, законно предлагани на пазара на друга държава членка.

Нормите са обнародвани и се прилагат директно за изпълнение Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради в България, която ще се изпълнява през следващия програмен период на Оперативна програма „Региони в растеж 2014 – 2020 г. г. <http://www.mrrb.government.bg/?controller=category&catid=117> .

В България се изпълняват още редица европейски проекти, чийто теми и цели са насочени към изготвяне на анализи на обществения сграден фонд и дефиниране на референтни сгради:

➤ *Проект RePublic_ZEB* (<http://www.republiczeb.org/page.jsp?id=21>)

Отправната точка на проекта RePublic_ZEB е чл. 9 от Директива 2010/32/ЕС, която въвежда понятието „Сгради с близко до нулево потребление на енергия”: „...до 31 декември 2020 г. всички нови сгради са с близко до нулево нетно потребление на енергия; и след 31 декември 2018 г. заетите или притежавани от публични органи нови сгради са с близко до нулево нетно потребление на енергия”.

Проектът насочва внимание към съществуващите обществени сгради и тяхното обновяване с цел постигане на близко до нулево потребление с оглед на огромния потенциал, с който разполагат за пестене на енергия и емисии на CO₂. В географски аспект, проектът обхваща района на югоизточна Европа и по него работят партньори от страните, разглеждани от проекта, и един извън този район.

Главната цел на проекта е да дефинира стандартизиран и одобрен от строителите и собствениците на сгради „пакет с мерки”, основаващ се на икономически ефективни и гарантирано качествени технологии за обновяване на обществения сграден фонд, така че да се постигне близко до нулево потребление на енергия.

От тази главна цел произлизат три основни задачи:

- Оценка на състоянието на обществения сграден фонд чрез изчисляване на специфичните за всяка държава потребление на енергия и емисии на CO₂;
- Определяне на референтни сгради;
- Разработване на обща рамка и хармонизирана методология за дефиниране на понятието за „сгради с близко до нулево потребление на енергия” по отношение на обществени сгради.

Проектът RePublic_ZEB ще се стреми да постигне тези цели в рамките на шест работни пакета:

1. Анализ на обществения сграден фонд и определяне на референтни сгради

2. Оценка на състоянието и анализ на възможностите за обновяване на обществените сгради, така че да се постигне близко до нулево потребление на енергия
3. Анализ на икономическата ефективност на „пакети с мерки“ за обновяване на сгради с цел постигане на близко до нулево потребление на енергия
4. Стратегии и насоки за постигане на близко до нулево потребление на енергия
5. Комуникация и разпространение на информация

Българският партньор по проекта е координатор на дейността за извършването на анализа на обществения сграден фонд и дефинирането на референтни сгради. Дейността включва събиране на данни и анализ на енергийното потребление (в това число отопление, битова гореща вода, охлаждане и осветление) на публичния сграден фонд във всяка от разглежданите държави. Анализът е тясно свързан с целите на проекта RePublic_ZEB и ще използва главно данни от Международната енергийна агенция, Програма „Интелигентна енергия – Европа“ и Изпълнителната агенция за малки и средни предприятия (ИАМСП), (например, проект DATAMINE). Направеният анализ на данните на национално ниво ще позволи да се извърши сравнение между различните държави, така че да се съставят еталонни изисквания за различните видове обществени сгради въз основа на тяхното използване, големина и функции. Тези референтни сгради ще служат като прототипи за разработването на стандартни рентабилни мерки („пакети от мерки“). Това ще позволи на партньорите да определят целева група от обществени сгради, върху които пилотно ще се оцени въздействието от използването на микс от мерки при реновирането и/или обновяването.

Оценката на състоянието и анализа на възможностите за обновяване на публичния сграден фонд съобразно изискванията за близко до нулево енергийно потребление се координира от Университета за технологии и икономика на Будапеща. Анализът на разходите и ползите на „пакетите от мерки“ за обновяване съобразно изискванията за близко до нулево енергийно потребление на сградите се координира от Политехническият университет на Торино.

Към настоящият момент е приключен анализа на обществения сграден фонд и дефинирането на референтни сгради. Всички резултати от изпълнението на проекта са достъпни на неговата Интернет страница.

- *Проект „Изграждане на сгради с почти нулево потребление на енергия в България (NZEБ). Към дефиниция и пътна карта“*

В рамките на проекта, съвместно с Институт по енергийните характеристики на сградите Европа (ВРІЕ), беше изготвено проучване, чиято цел е активно да подпомогне процеса на разработването на ефективни, практически приложими и добре обмислени сгради с почти нулево потребление на енергия в България, като предложи технико-икономически анализ за разработването на амбициозно, но въпреки това практически приложимо определение (дефиниция) на сгради с почти нулево потребление на енергия и план за внедряването на такива сгради.

Изхождайки от национални данни, които отразяват съществуващите в страната строителни практики, икономическите условия и съществуващите политики, се предлага симулация на различни технологични решения за подобряване на енергийните характеристики на административни и жилищни (еднофамилни и многофамилни) сгради. В рамките на проекта

е извършена оценка на икономическите последици от различните варианти с оглед на изготвянето на план за изпълнение. Докладът е достъпен на следния Интернет адрес:
http://www.bpie.eu/documents/BPIE/publications/Bulgaria_nZEB/BG/BG_full_reportHD.pdf

След извършените симулации са направени следните изводи:

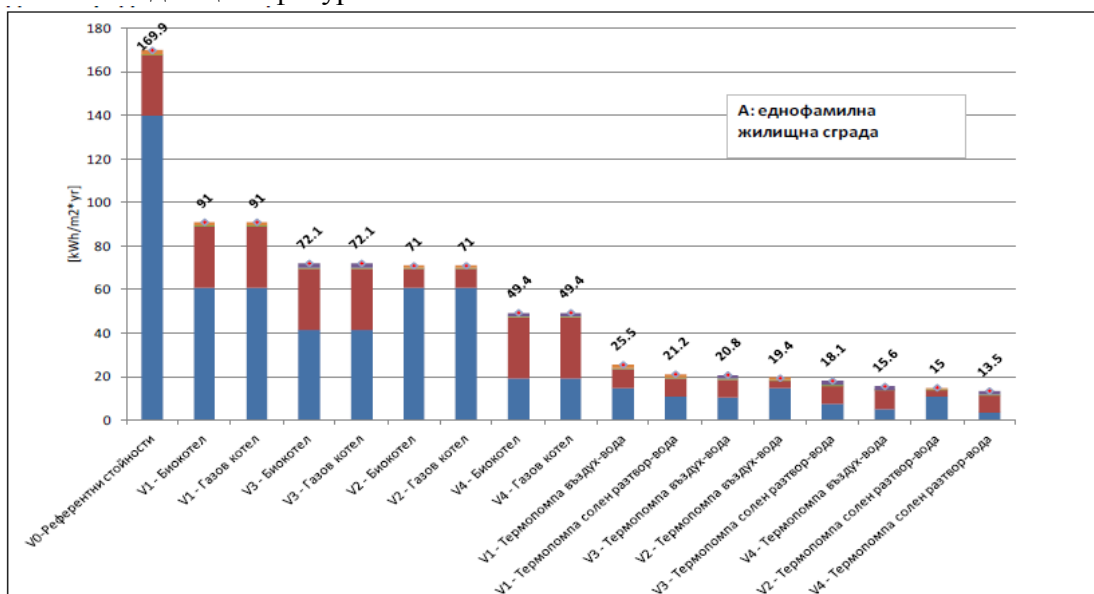
Крайно потребление на енергия:

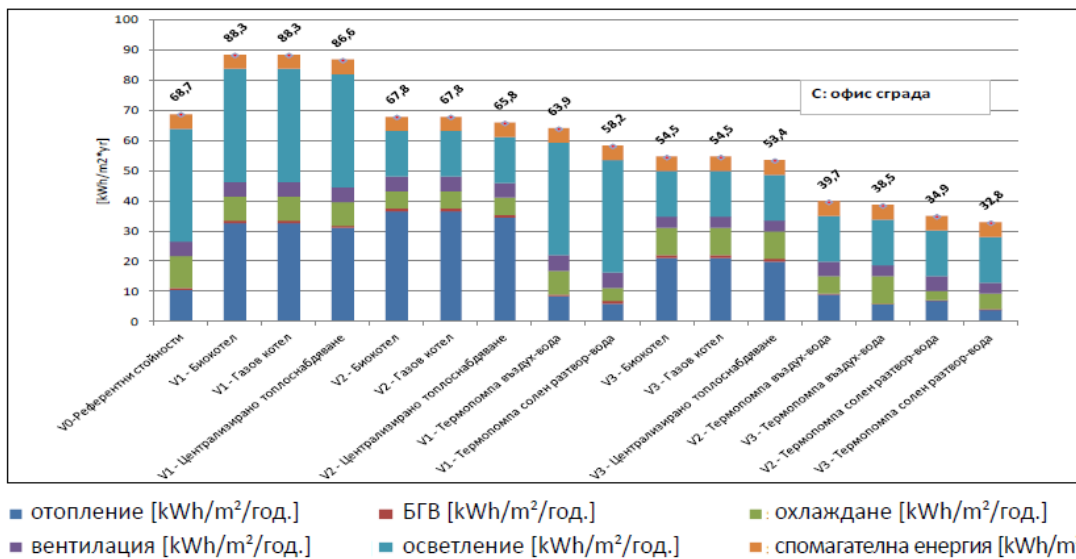
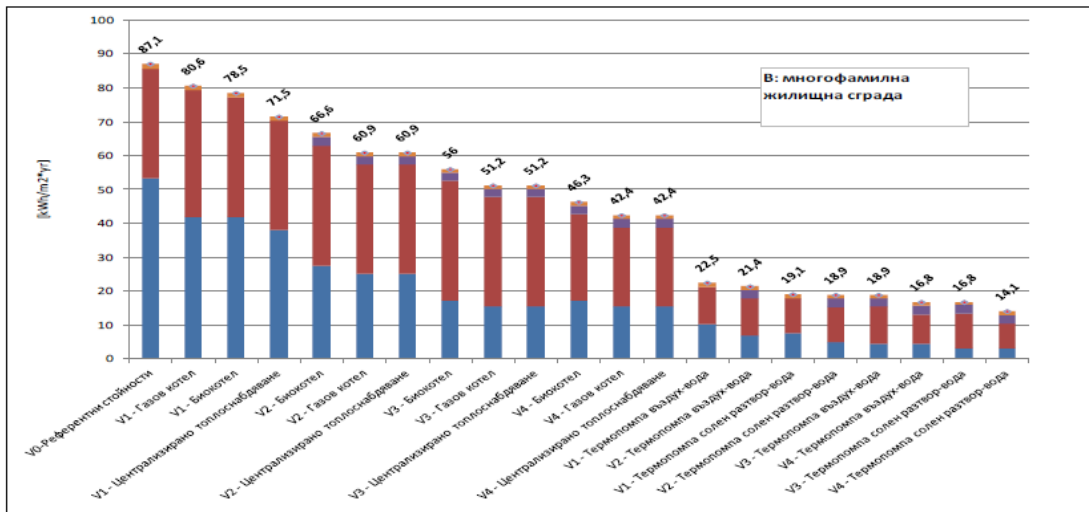
Главно поради големината си (неизгодно съотношение сградна обвивка към отопляема разгъната застроена площ) референтната еднофамилна къща има най-високо специфично потребление на енергия за отопление (около 140 kWh/m²/год.). При най-амбициозните решения специфичното крайно потребление на енергия за еднофамилната къща би могло да бъде намалено до около 13,5 kWh/m²/год.).

Освен потреблението за отопление и охлаждане, което става по-маловажно при използване на термopомпи, потреблението за вентилация, охлаждане и най-вече осветление са важни за крайното потребление на енергия в офис сградите. Поради допълнителното вземане под внимание на потреблението за осветление и по-високите товари за охлаждане и вентилация, специфичното крайно потребление на енергия за най-амбициозното решение за офис сграда е далеч най-високото сред трите разгледани типа сгради (около 33 kWh/m²/год.).

Както се очакваше, симулацията показва, че решенията с термopомпа водят до значително намаление на крайното потребление на енергия за всичките три типа сгради.

Подробна разбивка на крайното потребление на енергия в избраните референтни сгради е представена на следващата фигура.

■ отопление [kWh/m²/год.] ■ БГВ [kWh/m²/год.] ■ охлаждане [kWh/m²/год.]
 ■ вентилация [kWh/m²/год.] ■ осветление [kWh/m²/год.] ■ спомагателна енергия [kWh/m²/год.]

V0-V3 - вариант

Фиг. VI-2.2-3: Крайно потребление на енергия в избраните референтни сгради. Източник: Доклад „Изграждане на сгради с почти нулево потребление на енергия в България (NZEB). Към дефиниция и пътна карта“

Потребление на първична енергия

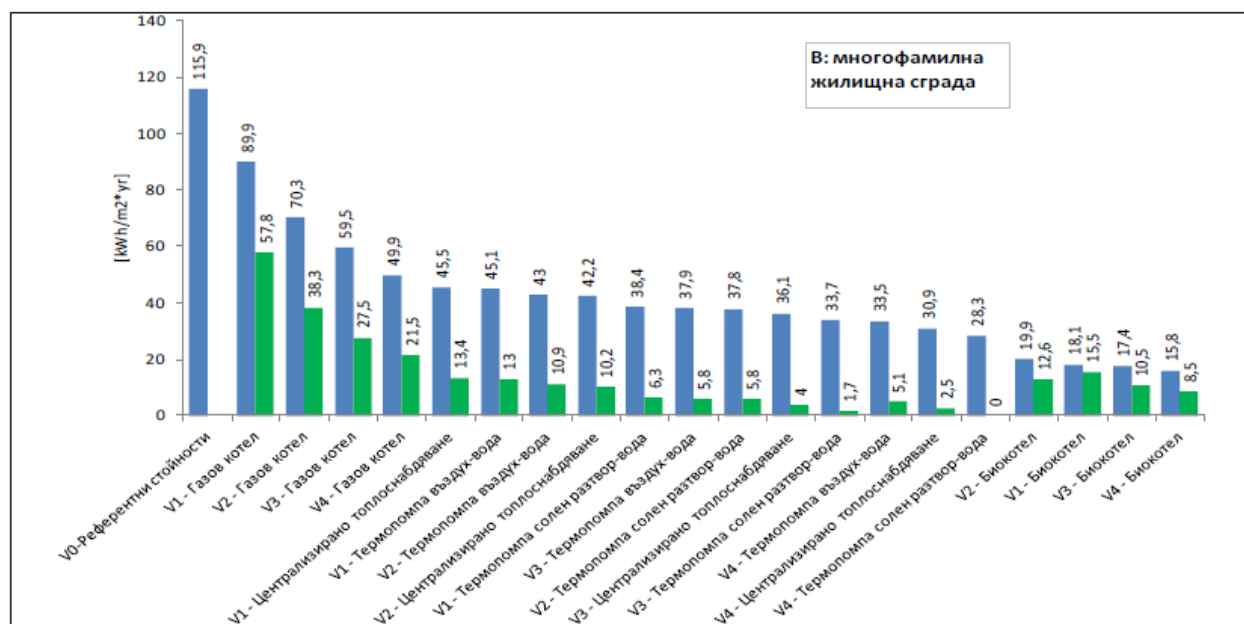
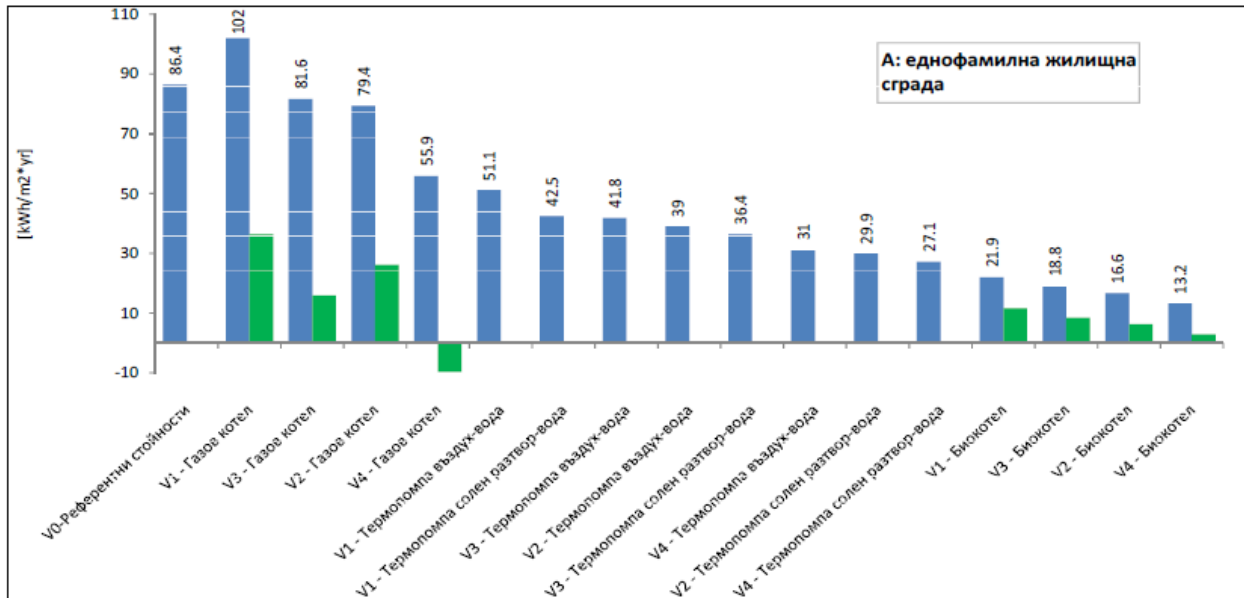
Референтната офис сграда има най-високо потребление на първична енергия. Това се дължи на по-големия дял на електроенергията и на допълнителното потребление за осветление, вентилация и охлаждане.

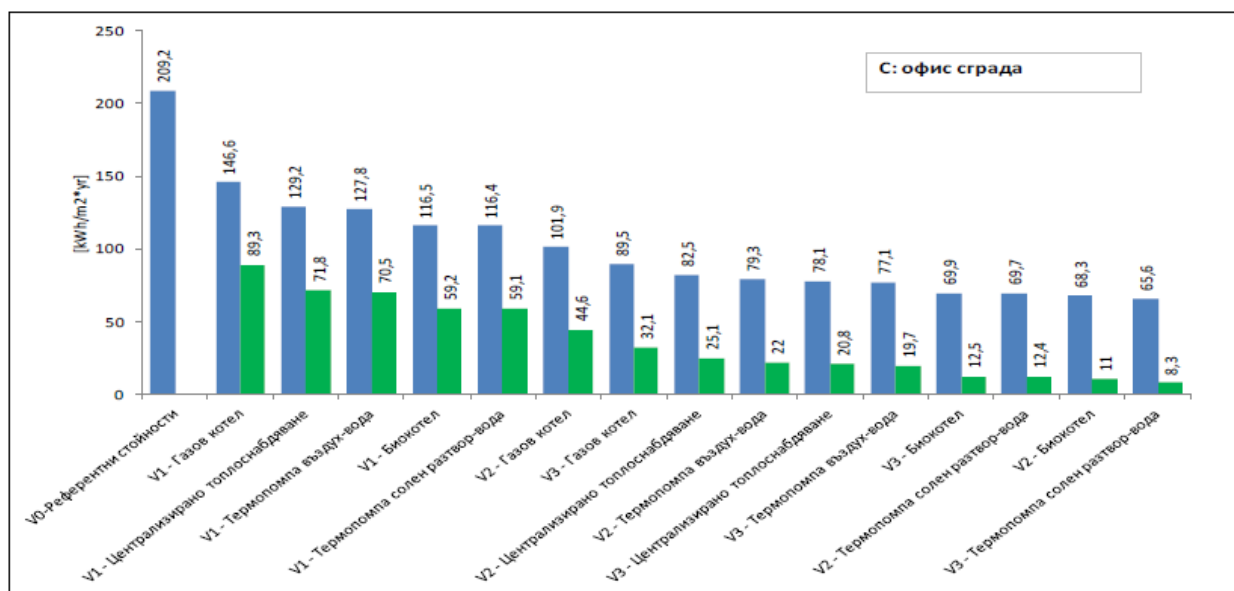
При жилищните сгради решенията с газов котел демонстрират най-високо потребление на първична енергия.

За многофамилната сграда и офис сградата, дори при максималната възможна компенсация на въглеродните емисии (т.е. допълнителното производство от фотоелектрическа инсталация на покрива), най-амбициозното решение с газов котел все още се характеризира със значително остатъчно специфично потребление на първична енергия. Компенсацията за CO₂ за най-амбициозното решение с газов котел при еднофамилната къща води до теоретично специфично потребление на първична енергия с отрицателен знак. Без CO₂ компенсация минималното специфично потребление на първична енергия варира приблизително между 15-17

kWh/m²/год. за най-амбициозните решения за еднофамилни и многофамилни сгради, но остава над 65 kWh/m²/год. за най-амбициозните решения при офис сградите. За всички типове сгради може да бъде постигнато потребление на първична енергия под 10 kWh/m²/год. с допълнителна фотоелектрическа система на покрива за компенсация на CO₂.

Подробна разбивка на първичното потребление на енергия в избраните референтни сгради е представена на следващата фигура.

■ базова линия ■ базова линия + фотоелектрически инсталации

Фиг. VI-2.2-4: Първично потребление на енергия в избраните референтни сгради. Източник: Доклад „Изграждане на сгради с почти нулево потребление на енергия в България (NZEB). Към дефиниция и пътна карта“

В докладът е направен и финансов анализ на решенията за сгради с близко до нулево потребление на енергия.

В следващата таблица е представена предложената в доклада дефиниция за сграда с близко до нулево потребление за България:

Таблица VI-2.2: Предложение за дефиниция за сграда с близко до нулево потребление за България. Източник: Доклад „Изграждане на сгради с почти нулево потребление на енергия в България (NZEB). Към дефиниция и пътна карта“

Тип сграда	Кратко описание	Година		
		2015/2016	2019	2020
Еднофамилна сграда (ЕЖС)	Първична енергия [kWh/m²/год.]	60-70		30-50
	Дял на енергията от ВЕИ [%]	>20		>40
	Емисии на CO ₂ [kgCO ₂ /m²/год.]	<8		<3-5
Многофамилна сграда (МЖС)	Първична енергия [kWh/m²/год.]	60-70		30-50
	Дял на енергията от ВЕИ [%]	>20		>40
	Емисии на CO ₂ [kgCO ₂ /m²/год.]	<8		<3-5
Административна сграда (ОФИС)	Първична енергия [kWh/m²/год.]	100		60-80
	Дял на енергията от ВЕИ [%]	>20		>40
	Емисии на CO ₂ [kgCO ₂ /m²/год.]	<15		<8-10
Обществена административна сграда (пример)	Първична енергия [kWh/m²/год.]	100	40-60	
	Дял на енергията от ВЕИ [%]	>20	>50	
	Емисии на CO ₂ [kgCO ₂ /m²/год.]	<12	<5-8	

➤ Политики за насърчаване преминаването към сгради с близко до нулевото потребление на енергия в Европа (ENTRANZE) - <http://www.entranze.eu/home/bg/>

Целта на ENTRANZE е да подкрепя активно създаването на политики за устойчив сграден сектор, чрез предоставяне на данни, анализи, насоки за постигане на бързо и сигурно навлизане на сградите с нулево потребление на енергия и ВЕИ технологиите сред съществуващия национален сграден фонд. Чрез проекта се цели да се свържат експерти от строителните браншове на европейски изследователски и академични центрове с държавни политици и ключови играчи, с идеята да създадат амбициозни, но все пак реалистични и проверени доказателства, политики и пътни карти. Ключовата част на проекта представлява диалог с политици и експерти, и се фокусира върху 9 страни от ЕС, покривайки над 60 % от сградния фонд в тях. Данни, сценарии и препоръки също ще бъдат предоставени на всичките 28 страничленки (+ Сърбия).

Проектът ще помогне за формиране на базирани на доказателства политически решения, като предостави:

- Онлайн сайт с база данни и полезни линкове към други страници с информация за сгради, индикатори за потребление на енергия и прогнозни резултати;
- Анализи отчитащи оптимални ценови нива на сградите с нулево потребление на енергия;
- Систематизиран политически набор от интегрирани принципи, целящ достигането на стандарт за сградите с нулево потребление на енергия;
- Сценарии, направени на базов модел за периода до 2030 г. (за различни политически условия формирани след дискусии с политици);
- Политически анализи на база международно сътрудничество.

В рамките на проекта през ноември 2014 г. беше публикувано „Ръководство за политици - Как да положим основите за сгради с почти нулево потребление на енергия“. Ръководството може да бъде намерено на следния Интернет адрес: http://www.entranze.eu/files/downloads/D6_11/ENTRANZE_final_report_BG.pdf

За нашата страна са разработени следните политически принципи, които да бъдат предложени за национални политики в сградния сектор:

- Въвеждане на сградни кодове с по-строги изисквания по отношение на енергийните характеристики на сградите и използването на ВЕИ на един етап през 2015 г. или на два етапа – през 2015 г. и 2020 г.
- Осигуряване на финансова подкрепа – използването на настоящите достъпни местни, национални и европейски фондове и в допълнение мобилизиране на инициативи като публично-частно партньорство (ЕСКО и др.), банкови заеми с ниски лихви и понататъшни мерки за намаляване на данъците. Тъй като българското правителство взе решение да приложи схема за бели сертификати и това се посочва в закона за енергийната ефективност, обнародван в Държавен вестник бр. 35 от 15.05.2015 г. ефективното използване на системата за задължително пестене на енергия от страна на доставчиците на енергия също беше отчетено като важен финансов фактор и стимул. Белите сертификати за мерки в сградния сектор може да осигурят допълнителни финансови средства за обновяване на съществуващия сграден фонд.

- Изграждане на капацитет и обучение на професионалисти също бяха предложени, за да се гарантира качеството на строително-монтажния процес и да се осигури устойчивост на резултатите.
- Информационни кампании и такива за повишаване на осведомеността са от значение за преодоляване на много от пазарните пречки за някои модерни и съвременни технологии, и за гарантиране на доброто качество на строително-ремонтните дейности.

VII. Енергийна ефективност в обекти и дейности на обществените органи

1. Централни правителствени сгради

Съгласно разпоредбите на чл. 5, параграф 5 от Директива 2012/27/ЕС за енергийната ефективност до *31 декември 2013 г.* държавите членки изготвят и оповестяват публично списък на отопляваните и/или охлаждаемите сгради на централната/местната администрация с разгънатата използваема застроена площ над 500 м² и, считано от 9 юли 2015 г., над 250 м². Списъкът съдържа следните данни:

- разгънатата застроена площ в м²; както и
- енергийните характеристики на всяка сграда или съответните данни за енергията.

В тази връзка АУЕР разработи форма за предоставяне на необходимата информация от задължените собственици на сгради, съдържаща данните, определени в Указанията към приетия от ЕК образец на Национален план, както и указания за нейното попълване. Формата за предоставяне на информация беше попълнена от всички държавни и общински администрации за притежаваните от тях сгради с РЗП над 250 м², и беше обобщена от АУЕР.

Анализът на енергийните характеристики на сградния фонд е необходим за изпълнението на изискванията на чл. 5, параграф 1 от Директивата, съгласно който 3 % от разгънатата застроена площ на отопляваните или охлаждаемите сгради, притежавани и използвани от централната администрация, следва да бъдат санирани всяка година. Обобщеният списък на държавните сгради, собственост на министерствата в страната е публикуван в Националния план за действие по енергийна ефективност.

През 2014 г. са обследвани общо 45 сгради, притежавани от държавната администрация, с общо РЗП 262 983 м², което представлява 3,5 % от общото РЗП на всички сгради, притежавани от държавната администрация. Съгласно разпоредбите в ЗЕЕ, мерките предписани в докладите от обследванията следва да бъдат изпълнени в срок до три години след дата на приемане на резултатите от обследването. Следва да се има предвид, че задължението за 3% - ното ежегодно обновяване на държавните сгради е ново задължение и заради това в настоящият отчет е включено само изпълнението през отчетната 2014 г., но всъщност общият брой на обследваните сгради държавна собственост в периода 2011-2014 г. възлиза на повече от 150.

Таблица VII-1-1: Обследвани сгради, притежавани от централната администрация и очакван ефект от изпълнението на мерките (във връзка с *Допълнителни изисквания, съгласно чл. 24 (1), Анекс XIV, част 1(г) от Директива 2012/27/ЕС*)

Администрация	Сгради, притежавани от централната администрация		Обследвани сгради през 2014 г.		Очакван ефект			Необходими инвестиции за изпълнение на енергоспестяващи мерки млн.лв.
	Брой сгради	РЗП м ²	Брой сгради	РЗП м ²	Спестявания на енергия GWh/год.	Спестявания на емисии CO ₂ хил. тона/год.	Спестявания на средства млн.лв./год	
Министерство на външните работи	13	23 348						
Министерство на вътрешните работи	378	1 056 667	1	3602	0,06	0,03	0,01	0,13
Министерство на здравеопазването	33	81 212	7	21 783	0,67	0,19	0,11	0,43
Министерство на икономиката и енергетиката	20	110 188						
Министерство на културата	39	215 188	7	28 568	1,22	0,68	0,22	1,28
Министерство на младежта и спорта	18	82 688	1	8 940	0,39	0,15	0,05	0,22
Министерство на околната среда и водите	21	36 735						
Министерство на отбраната	314	897 115	1	12 000	1,43	0,35	0,13	1,08
Министерство на правосъдието	199	517 004						
Министерство на регионалното развитие	67	100 955						

Администрация	Сгради, притежавани от централната администрация		Обследвани сгради през 2014 г.		Очакван ефект			Необходими инвестиции за изпълнение на
	Брой	Площ (кв. м)	Брой	Площ (кв. м)	Енергийна ефективност (кВт/кв. м)	Енергийна ефективност (кВт/кв. м)	Енергийна ефективност (кВт/кв. м)	
Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	41	275 857						
Министерство на труда и социалната политика	54	110 235						
Министерство на финансите	111	227 958						
Министерство на образованието и науката	1 021	3 787 134	24	179 158	6,97	2,53	0,73	6,01
Министерство на земеделието и храните	98	225 133	4	8 932	1,13	0,71	0,74	1,03
Общо	2 427	7 522 284	45	262 983	11,87	4,64	1,99	10,19

Таблица VII-1-2: „Допълнителни изисквания, съгласно чл. 24 (1), Анекс XIV, част 1(в) от Директива 2012/27/ЕС“

Разгънатата застроена площ на сградите, притежавани и ползвани от централната администрация, които към 01.01.2015 г. не отговарят на изискванията за енергийните характеристики по член 5, параграф 1 от Директива 2012/27/ЕС

5 193 493 м²

Източник: Информационна система на АУЕР (данните са на базата на проведените обследвания на държавни сгради)

2. Сгради на други публични органи

Изпълнението на мярката е обвързано с изпълнението на индивидуалните цели за енергийни спестявания от собствениците на държавни и общински сгради и със задължението на общинските администрации да изготвят планове за повишаване на енергийната ефективност и програми за тяхното изпълнение, заложена в чл. 11 от ЗЕЕ. Подробният отчет за изпълнението на тези задължения е предоставен в т. 1.1.1. „Изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания от собствениците на сгради“.

В подкрепа на общините при изпълнението на тази мярка се явява инициативата „Споразумение на кметовете“. Споразумението на кметовете е основното европейско движение с участието на местните и регионални органи за управление, ангажирали се доброволно с повишаването на енергийната ефективност и използването на възобновяеми енергийни източници на техните територии. Поемайки тази отговорност, подписалите Споразумението целят да постигнат и надминат целите на ЕС за намаляване на емисиите на CO₂ с поне 20 % до 2020 г. С оглед превръщането на политическия ангажимент в конкретни мерки и проекти, подписалите Споразумението се задължават да изготвят инвентаризация на базовите емисии, както и да предоставят, в рамките на една година от подписване на Споразумението, План за действие за устойчива енергия (ПДУЕ), очертаващ ключовите действия, които планират да предприемат.

Към момента 24 български общини са подписали Споразумението на кметовете. В рамките на Споразумението се присъжда специален статут на мрежите и публичните администрации, които имат възможност да подкрепят подписалите Споразумението при изпълнението на целите им.

Координатори по Споразумението, включително области, региони и национални органи на управление, предоставят стратегически насоки, финансова и техническа подкрепа на подписалите Споразумението.

Мрежа на местните власти, позната като „Поддържащи структури на Споразумението“, допринася за постигането на максимален ефект от инициативата, чрез дейности за насърчаване, осъществяване на връзка между членовете и платформи за обмяна на опит.

3. Закупуване от публични органи

В изпълнение на мярката се прилагат Указания за прилагане на изисквания за енергийна ефективност и енергийни спестявания, при възлагане на обществени поръчки за доставка на оборудване и превозни средства, с цел минимизиране на разходите за срока на експлоатацията им. Указанията са издадени през 2010 г. съвместно от изпълнителните директори на Агенция за

устойчиво енергийно развитие и Агенция за обществени поръчки (АОП) и се прилагат от възложителите по чл. 7 от Закона за обществените поръчки (ЗОП). Списък на елементите и стойностите, които възложителите могат да използват при дефиниране на изискванията, както и източниците на информация се съдържа в приложение към Указанията. Текстът на Указанията, както и приложението към него са публикувани на Интернет страницата на АУЕР и на Портала за обществени поръчки на АОП.

Българското законодателство в областта на обществените поръчки е напълно хармонизирано с Директива 2004/17/ЕО и Директива 2004/18/ЕО, като в него са въведени и съответните разпоредби за зелените поръчки. Законът за обществените поръчки (ЗОП) е основният нормативен акт, който урежда правилата за възлагане на обществени поръчки за стойности по установените европейски прагове, както и за стойностите под тях.

Съгласно националното законодателство, Агенция по обществени поръчки е отговорна за поддържането на регистър по обществени поръчки. Тази информация дава възможност за мониторинг и на възлаганите зелени обществени поръчки. Мониторингът може да бъде осъществяван на базата на допълнителните полета към предложения проект на образеца “Решение за откриване на процедурата”.

Зелените поръчки се разглеждат като все по-необходим инструмент, който може да бъде използван ефективно в отговор на съвременните предизвикателства. Стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и социално приобщаващ растеж „Европа 2020” представя визията за Национален план за действие за насърчаване на зелените обществени поръчки за периода 2012-2014. Националният план съдържа общо 5 цели, като някои от конкретните дейности за изпълнение на целите, предвидени за периода 2012 – 2014 г. са:

- изготвяне на методически указания за възлагането на зелени обществени поръчки,
- разпространяване на информация за добри практики при възлагането на зелени поръчки от страна на възложителите на обществени поръчки, съгласно чл. 7 от ЗОП, обучение на участниците в процеса на възлагане на зелени обществени поръчки,
- организиране на обучения за възложителите от централната администрация във връзка с изпълнението на дейностите от Плана,
- поддържане на електронна поща за зелените поръчки: GPP@aop.bg и др.
- дял на зелени обществени поръчки в процентно съотношение от общия брой на възложените поръчки по години от 2012 до 2014 г.

До 31.12.2014 г. в Регистъра на обществените поръчки към АОП са открити общо 47 „зелени” обществени поръчки, като 34 от тях са съгласно обхвата на Националния план за действие за насърчаване на зелените обществени поръчки. От тях най-много (10 на брой) са в сферата на конвенционалните транспортни средства и услуги, 9 за почистващи продукти и услуги и 3 за офис и ИТ оборудване. „Зелените” поръчки извън обхвата на националния план са 13, а общо възложените „зелени” обществени поръчки са 37 на обща стойност 26,686 млн. лева.

VIII. Други мерки за енергийна ефективност при крайните потребители, включително в промишлеността и транспорта

1. Сектор Промисленост

→ *Консултативен съвет за индустриална стабилност*

Консултативният съвет за индустриална стабилност е създаден през май 2012 г. по инициатива на министъра на икономиката и енергетиката и представители на сдруженията на предприятията във водещите индустрии, експорта и големите енергийни консуматори.

Основните теми, които обсъжда Консултативният съвет, са свързани с подготовката на нова индустриална политика; устойчиво развитие на енергийната инфраструктура; стимули за насърчаване на енергийната ефективност; повишаване на конкурентоспособността в енергетиката. Консултативният съвет ще работи и за премахване на административните и регулаторните бариери пред бизнеса.

Консултативният съвет ще работи и за премахване на административните и регулаторни бариери пред стратегическите инвеститори в България, както и създаването на условия за развитие на нови бизнес планове и разкриване на постоянни работни места.

Заседанията на Съвета се провеждат всеки последен четвъртък на месеца.

На проведените през 2014 г. срещи са обсъдени редица въпроси от значение за развитие на сектора - достъп до еврофондове и възможности за финансиране на бизнеса, потенциала за реализация на вътрешния и на европейския пазар и на пазарите в трети страни, мерки, които изпълнителната/законодателната власт трябва да приеме в краткосрочен и средносрочен план, за да се осигурят условия за стабилизиране и растеж на българската индустрия, обмяна на европейските практики по отношение на индустриите в страните членки на ЕС и др. Съветът участва и в разработване на политики и мерки за увеличаване дела на българските производства с по-висока добавена стойност на вътрешния и на европейския пазар, както и мерки за подпомагане износа на българска експортно ориентирана продукция.

→ *Финансиране на проекти за въвеждане на енергоспестяващи технологии и ВИЕ по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“*

Оперативна програма „Конкурентоспособност“ е съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Осъществяването на проекти по енергийна ефективност по тази програма попадат в Приоритетна ос 2 “Повишаване на ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда”. Специфичните цели на тази приоритетната ос са намаляване на енергийната интензивност и диверсификация на енергийните източници. Бенефициенти са малки и средни предприятия и големи предприятия от производствения сектор и сектора на услугите. Тази приоритетна ос допринася за постигането на основната цел на интервенциите на оперативната програма – реструктуриране на българската икономика и устойчив икономически растеж. Постигането на тази цел е базирано на инвестиционна подкрепа за развитие на конкурентоспособни предприятия, както и на подобряване на бизнес средата, чрез предоставяне на предприятията на лесно достъпни, висококачествени информационни и консултантски услуги. Ще бъде насърчавано въвеждането на екологично чисти, ниско

емисионни, енергоспестяващи производствени технологии и ВЕИ с цел намаляване на енергийната интензивност и негативните екологични въздействия.

В рамките на тази приоритетната ос е предвидена област на въздействие 2.3. „Ефективно използване на енергийните ресурси и подобряване на енергийната инфраструктура” с индикативна операция 2.3.1. „Въвеждане на енергоспестяващи технологии в предприятията и подкрепа за инвестиции в зелена индустрия”. Подкрепяни са дейности, целящи въвеждането на енергоспестяващи технологии, както и оползотворяването от предприятията на енергия от възобновяеми източници.

Процедурите за безвъзмездна финансова помощ, водещи до изпълнението на индикативната операция са две:

1) BG161PO003-2.3.01 „Инвестиции в зелена индустрия“, обявена през 2011 г. По процедурата има сключени общо 30 договора с безвъзмездна финансова помощ на стойност 77 млн. лв.

Основна цел на процедурата е оказването на инвестиционна подкрепа на големите предприятия в България за преодоляване на негативното им влияние върху околната среда чрез насърчаване изпълнението на проекти, пряко свързани с производство на продукти, подлежащи на рециклиране, когато станат отпадъци, по-ефективно използване на отпадъчните продукти и намаляване на енергоемкостта, като ключов фактор за повишаване на конкурентоспособността и устойчиво развитие на големите предприятия в страната.

Към 31 декември 2014 г. е приключило изпълнението на 23 договора (проекта), като са изплатени средства (безвъзмездна публична помощ) в размер на 53 141 726 лв. Общата проектна стойност на тези договори възлиза на 106 468 526 млн. лв., а очакваните енергийни спестявания са в размер на **71 259 MWh/г.**

2) BG161PO003-2.3.02 „Енергийна ефективност и зелена икономика“, обявена в средата на 2012 г. По процедурата са сключени общо 456 договора с безвъзмездна финансова помощ на стойност 286 539 838 лв.

Основна цел на процедурата е да се предостави интегрирана инвестиционна и консултантска подкрепа на микро, малките и средните предприятия в България за осъществяване на прехода към „зелена икономика” чрез насърчаване изпълнението на проекти, пряко свързани с прилагането на енергоспестяващи технологии и въвеждането на възобновяеми енергийни източници, прилагане на технологии за намаляване на енергоемкостта на производството, както и мерки за усъвършенстване на процесите в предприятията и енергийния мениджмънт, допринасяйки по този начин за устойчиво екологично развитие и намаляване на негативното въздействие върху околната среда.

Към 31 декември 2014 г. е приключило изпълнението на 150 договора (проекта), като са изплатени средства (безвъзмездна публична помощ) в размер на 50 147 105 лв. Общата проектна стойност на тези договори възлиза на 100 844 177 млн. лв., а очакваните енергийни спестявания са в размер на **31 910 MWh/г.**

→ *Кредитна линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници (BEERCLE)*

По Кредитната линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) през 2014 г. са финансирани и изпълнени 6 проекта за подобряване на енергийната ефективност в индустриалния сектор на обща стойност 2 516 хил. евро като прогнозния еквивалент на спестена електроенергия е **1 084 MWh/г.**, а спестяванията на емисии парникови газове възлизат на 885 t CO₂ eq./г.

Бенефициенти са частни дружества, на които се предоставя кредит, съчетан с безвъзмездна техническа и финансова помощ, посредством местни банки.

В началото на 2014 г., след 10-годишна успешна дейност, Кредитната линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници приключи своето функциониране. Кредитната линия е създадена през 2004 г. и до нейното приключване през 2014 г. по нея са отпуснати 150 млн. евро чрез осем търговски банки в България. Осигурени са още 35,2 млн. евро грантово финансиране от фонд "Козлодуй". Безвъзмездната помощ обикновено е била между 15 и 20 % от размера на заема.

Проектите са осъществени в химически, текстилни, машиностроителни, селскостопански и други компании. Най-често финансираните мерки включват подмяна на стара с нова и енергоефективна техника, поставяне на топлоизолации и дограми и монтиране на когенерации (комбинирано производство на ток и топлина). При зелената енергия банката е кредитирала централи за производство на електроенергия с обща мощност 96 мегавата – за малки водни централи, вятърни и фотоволтаични паркове, както и инсталации на биомаса.

→ Програма за енергийна ефективност за малки и средни предприятия

Програмата се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз, Kreditanstalt für Wiederaufbau - KfW със седалище във Франкфурт (Германия) и Council of Europe Development Bank - СЕВ (Банка за развитие към Съвета на Европа) със седалище в Париж, Франция. По програмата може да кандидатства всяко юридическо лице, което е регистрирано съгласно българското законодателство, оперира на територията на България и отговаря на критериите за микро, малки и средни предприятия (МСП) съгласно Закона за малки и средни предприятия (ЗМСП). Целите на кредита са:

- подобряване енергийната ефективност на производството – машини, оборудване, технологии, софтуер и др.;
- подобряване енергийната ефективност на сгради, свързани с дейността на бизнеса;
- намаляване на вредните емисии въглероден диоксид (CO₂) и други газове.

Размерът на кредита е до 2 500 000 евро, а някои от неговите предимства, които банката-партньор предлага са:

- 15 % безвъзмездна помощ, финансирана от Европейския съюз;
- положителен ефект за бизнеса и околната среда;
- финансиране до 100 % от стойността на проекта;
- индивидуални кредитни решения;
- безплатна оценка на предвидените енергоспестяващи мерки;
- възможност за договаряне на гратисен период.

Подходящи проекти за финансиране по тази програма са:

- закупуване на нови машини, оборудване, технологии от висок енергиен клас;
- подмяна на машини, оборудване, технологии с такива от по-висок енергиен клас;
- монтиране на газови котли, котли на биомаса, парни котли на твърдо гориво и термопомпи;
- смяна на горивна база – газификация и др.;
- когенерация (успоредно производство на топлинна и електрическа енергия);
- подобряване на енергийната ефективност на сгради, свързани с бизнеса (в т.ч. производствени, складови, търговски, офис площи и др.) чрез:
- саниране, изолация, подмяна на дограма, поправка на покриви и др.;
- изграждане или подмяна на климатични и вентилационни системи;

- поставяне на соларни панели, слънчеви колектори и други възобновяеми енергийни източници – за собствено потребление;
- закупуване на електромобили и коли на метан;
- машини, оборудване и технологии, намаляващи вредните емисии;
- други инвестиции, водещи до подобряване на енергийните параметри или намаляване на вредните емисии на газове.

Програмата има изискуем ефект - мин. 20 % спестена енергия и/или намаление на емисиите вредни газове.

2. Сектор Транспорт

2.1. Изграждане на транспортната инфраструктура

Основна отговорност на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС), както и стратегически приоритет е изграждане, реконструкция и модернизация на транспортната инфраструктура на страната, като част от Общоевропейската транспортна мрежа.

През 2014 г. продължи ускорената реализацията на проекти, съфинансирани по ОП „Транспорт” 2007-2013 г. и по Програма ИСПА.

Към 31.12.2014 г. по Оперативна програма „Транспорт” 2007-2013 г. (ОПТ) е предоставена безвъзмездна финансова помощ (БФП) на общо 116 проекта по всички приоритетни оси в размер на 3 944 245 575,11 лева или 100,66% от общия бюджет на програмата.

На бенефициентите е изплатена БФП в размер на 2 765 009 445,67 лева, което представлява 70,56 % от бюджета на програмата. Изплатената БФП е с източници на финансиране, както следва: Кохезионен фонд (КФ) – 1 705 806 440,89 лева – 69,46% от финансирането по фонда, Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР) – 537 838 685,18 лева – 74,56 % от финансирането по фонда, национално съфинансиране – 521 364 319,50 лева – 70,33 % от финансирането от държавния бюджет.

Общият размер на верифицираните разходи по програмата към 31.12.2014 г. е в размер на 2 847 840 267,86 лева, от които разходи, съфинансирани от фондовете на ЕС - 2 586 442 525,43 лева и разходи, съфинансирани от бенефициентите - 261 397 742,43 лева

По програмата се изпълняват 22 инвестиционни проекта, като 7 от тях вече са завършени. Реализират се 11 „големи” (над 50 млн. евро) проекта, като ЕК е одобрила 10 от тях.

За периода от началото на 2014 г. до 31.12.2014 г. стартира изпълнението на следните проекти:

- 21.01.2014 г. – „Модернизация на железопътен участък Септември - Пловдив – част от Транс-европейската железопътна мрежа” (Позиция 2 – „Модернизация на железопътния участък Пазарджик – Стамболийски”);
- 03.02.2014 г. – „Модернизация на железопътния участък Септември – Пловдив – част от Трансевропейската железопътна мрежа” (Позиция 3 „Модернизация на железопътната отсечка Стамболийски – Пловдив“);
- 12.02.2014 г. – Рехабилитация на ж.п. гара Пазарджик – първа копка/започване на СМР;
- 20.02.2014 г. – „Модернизация на железопътния участък Септември – Пловдив – част от Трансевропейската железопътна мрежа” (Позиция 1 „Модернизация на железопътната отсечка Септември – Пазарджик“);

- 03.04.2014 г. – Рехабилитация на Централната жп гара София;
- 16.04.2014 г. – Изграждане на брегови център за управление и информационно обслужване на корабоплаването в гр. Бургас (от фаза 3 на проект „Информационна система за управление на трафика на плавателни съдове (VTMIS)“);
- 17.04.2014 г.- Изграждане на брегови център за управление и информационно обслужване на корабоплаването в гр. Варна (от фаза 3 на проект „Информационна система за управление на трафика на плавателни съдове (VTMIS)“);
- 23.05.2014 г. – „Изграждане на интермодален терминал в гр. Пловдив” - подписване на договор с избрания изпълнител.
- 14.07.2014 г – Модернизация на жп гара Бургас - подписване на договор с избрания изпълнител

През разглеждания период бяха въведени в експлоатация следните обекти:

- 04.02.2014 г. - нов 24-километров участък от Път I-5 „Кърджали – Подкова“;
- 25.02.2014 г. - първа фаза от проекта „Създаване на речна информационна система в българската част на р. Дунав – БУЛРИС“;
- 15.04.2014 г. - железопътна отсечка Михайлово – Калояновец, част от проекта за рехабилитация на линията Пловдив – Бургас
- 06.07.2014 г. - обходът на гр. Враца
- 19.09.2014 г. - модернизираната жп гара в гр. Пазарджик
- 18.12.2014 г. - РИС центърът в гр. Русе, част от проекта БУЛРИС

По отделните приоритетни оси от началото на програмния период към 31.12.2014 можем да отчетем следните значителни постижения:

- По приоритетна ос 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по Транс-европейските и основните национални транспортни оси” - рехабилитирани са 242 км ж.п. линии (разгъната дължина на железния път), изградени са 6.7 км метро линии и 6 метро станции.
- По приоритетна ос 2 „Развитие на пътната инфраструктура по Транс- европейските и основните национални транспортни оси” са рехабилитирани 16 км пътища и са изградени 141 км автомагистрала и 30,8 км нови I клас пътища.
- По приоритетна ос 3 „Подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари” е рехабилитирана 1 жп гара и са изградени 6.5 км метро линии и 7 метро станции.

През следващия програмен период предложените проекти за финансиране по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014-2020 г. са за развитие на железопътната инфраструктура, подобряване корабоплаването по вътрешните водни пътища и проекти за въвеждане на модерни системи за управление на трафика.

2.1.1 Изграждане на железопътна инфраструктура

Проектите за развитие на железопътната инфраструктура на Оперативна програма "Транспорт" 2007-2013 г. са заложили в Приоритетна ос I на програмата - „Развитие на железопътната инфраструктура по Транс-европейските и основните национални транспортни оси”. За изграждане и развитие на ключовите железопътни инфраструктурни връзки от национално, транс-гранично и европейско значение и подобряване на оперативната съвместимост на основните железопътни артерии са предвидени около 29 % от бюджета на ОПТ (предвидени инвестиции: 580 млн. евро).

Към 31.12.2014 г. по приоритетната ос са сключени договори за предоставяне на БФП по 9 проекта на обща стойност 1 378 137 007 лева, което представлява 106,76 % от бюджета на оста. Общата стойност на безвъзмездната финансова помощ от сключените договори с изпълнители по приоритетната ос е в размер на 1 321 197 388 лева.

По приоритетната ос са верифицирани разходи в размер 892 438 655 лева. Размерът на поисканите за възстановяване от ЕК разходи по оста е 717 165 342 лева (366 686 441 евро) само европейско съфинансиране.

Към момента по приоритетната ос е завършило изпълнението на етап II от разширението на метрото в гр. София, ж.п. проекта за рехабилитация на ж.п. линията Свиленград – Турска граница и ж.п. отсечката Михайлово – Калояновец от проекта за рехабилитация на ж.п. линията Пловдив – Бургас.

Напредъкът по основните железопътни проекти през 2014 г. е както следва:

- Проект BG161PO004-1.0.01-0005 „Реконструкция и електрификация на железопътна линия Пловдив-Свиленград по коридори IV и IX, Фаза 2: участък Първомай-Свиленград” - очаквано приключване след 2015 г.
 - Позиция 1: „Реконструкция и електрификация на железопътната отсечка Димитровград – Харманли” - Физическият напредък е над 71 %.
 - Позиция 2: „Реконструкция и електрификация на железопътната отсечка Харманли – Свиленград и рехабилитация и електрификация на железопътната линия Свиленград – граница с Република Гърция ” - физическият напредък е около 60 %.
 - Позиция 3: „Изграждане на нови тягови подстанции в Симеоновград и Свиленград и разширение на съществуващата тягова подстанция в Димитровград” - физическият напредък е 49.5 %.
- Проект BG161PO004-1.0.01-0007 „Рехабилитация на железопътната инфраструктура в участъци от железопътната линия Пловдив-Бургас” – Проектът се очаква да приключи след 2015 г. Физическото изпълнение по позиции е:
 - Позиция 1 – „Рехабилитация на железопътната отсечка Михайлово – Калояновец”- 100 %.
 - Позиция 2 - „Рехабилитация на железопътните отсечки Стара Загора – Завой–Зимница”- 91 %.

- Позиция 3: „Рехабилитация на железопътната отсечка Церковски – Карнобат – Бургас” – 74 %.
- Проект BG161PO004-1.0.01-0008 „Модернизация на железопътен участък Септември - Пловдив – част от Транс-европейската железопътна мрежа” - Проектът се очаква да приключи след 2015 г. Физическото изпълнение по позиции е:
 - Позиция 1 – участък Септември – Пазарджик – 35 %.
 - Позиция 2 – участък Пазарджик – Стамболийски – 25 %.
 - Позиция 3 – участък Стамболийски – Пловдив – 41 %.
 - Позиция 4 - „Проектиране и изграждане на системите за сигнализация в участъка Септември – Пловдив и телекомуникации София – Пловдив”- 45 %
- Проект BG161PO004-1.0.01-0009 „Техническа помощ за подготовка на проект „Модернизация на железопътна линия София-Пловдив: жп участъци София-Елин Пелин и Елин Пелин-Септември“ - общият физически напредък за целия проект е 13,24 %, а крайната дата на изпълнение е 31.03.2016 г.

2.1.2. Изграждане на пътна инфраструктура

Проектите за развитие на пътната инфраструктура на Оперативна програма "Транспорт" 2007-2013 г. (ОПТ) са заложили в Приоритетна ос II на програмата - „Развитие на пътната инфраструктура по Транс-европейските и основните национални транспортни оси”.

Към 31.12.2014 г. по приоритетната ос са сключени договори за предоставяне на БФП по 15 проекта на обща 1 719 428 084 лева, което представлява 96,65 % от бюджета на оста. Общата стойност на безвъзмездната финансова помощ от сключените договори с изпълнители по приоритетната ос е в размер на 1 675 036 977 лева.

По приоритетната ос са верифицирани разходи в размер на 1 079 097 199 лева. Размерът на поисканите за възстановяване от ЕК разходи по оста е 841 211 963 лева (430 111 444 евро) само европейско съфинансиране.

По приоритетната ос е завършило изпълнението на проектите за „Доизграждане на АМ „Тракия”, лотове 2, 3 и 4”, връзката на АМ „Хемус” със Софийски околовръстен път, както, лот 1 на АМ „Струма”, „Кърджали – Подкова” и проектът . "Обходен път на гр. Враца - Път I-1 (E79)".

- Проект BG161PO004-2.0.01-0006 „Изграждане на автомагистрала „Марица”, лот 1 и лот 2” - Проектът се очаква да приключи до края на 2015 г., а физическото изпълнение по лотове е:
 - лот 1 „Оризovo – Димитровград”, от км 5+000 до км 36+400 - 64,91 %.
 - лот 2 „Димитровград – Харманли”, от км 36+400 до км 70+620 - 88,37 %.
- Проект BG161PO004-2.0.01-0008 „Път E-85 (I-5) „Кърджали-Подкова”
- Проект BG161PO004-2.0.01-0009 „Автомагистрала „Струма”, лотове 1, 2 и 4” - Очаква се проектът да приключи до края на 2015 г.

- Проект BG161PO004-2.0.01-0011 „Обходен път на гр. Враца - Път I-1 (E79)” - Физическото изпълнение на проекта е 100 %. Обектът е съществено завършен. На 25.06.2014 г. е подписан Акт Обр. 15. На 3.07.2014 г. е подписан Акт обр. 16 и издадено разрешение за ползване № СТ-05-1034/3.07.2014 г.
- Проект BG161PO004-2.0.01-0012 „Обходен път на гр. Монтана - Път I-1 (E79)” - Физическото изпълнение на проекта е 22.92 %. Очакваното приключване на проекта е до края 2015 г.
- Проект BG161PO004-2.0.01-00015 „Изграждане на АМ Калотина – София - лот 1: „Западна дъга на Софийски околновръстен път” - Изграждат се 2 пътни възела с 2 естакади и 2 моста над р. Какач.

Предвид проблемите с отчужденията, проектът е идентифициран от УО на ОПТ като рисков. Разглежда се възможността за фазиране на проекта и завършването му по ОПТТИ.

- Проект BG161PO004-2.0.01-0017 „Обходен път на гр. Габрово” - Физическото изпълнение на проекта е 14,5%.

2.2. Подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари

Към 31.12.2014 г. по Приоритетната ос III „Подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари“ на Оперативна програма "Транспорт" 2007-2013 г. са сключени договори за предоставяне на БФП по 6 проекта на обща стойност 650 892 880 лева, което представлява 99,9 % от бюджета на оста. Общата стойност на безвъзмездната финансова помощ от сключените договори с изпълнители по приоритетната ос е в размер на 639 317 896 лева. По приоритетната ос са верифицирани разходи в размер на 529 138 118 лева (270 544 024 евро). Размерът на поисканите за възстановяване от ЕК разходи по оста е 456 027 567 лева (233 166 769 евро) само европейско съфинансиране.

По приоритетната ос е приключило изпълнението на проекта за изграждане на етап I от разширението на Столичното метро и модернизацията на ж.п гара Пазарджик. На 23.05.2014 г. бе подписан договорът с избраният изпълнител за изграждане на интермодален терминал в гр. Пловдив.

- Проект BG161PO004-3.0.01-0005 „Проект за разширение на метрото в София: Етап III лот1 „Цариградско шосе – Летище София” и лот 2 „ж.к. Младост 1 – Бизнес парк в Младост 4” – общият напредък по проекта е 82,4 %.
 - лот 1 участък „Бул. Цариградско шосе – ж.к. Дружба – летище София” - Физическият напредък по лот 1 е 85.98 %. Участъкът е с дължина 4,95 км и включва изграждането на 4 метростанции - 2 подземни и 2 открити.
 - лот 2 участък „ж.к. Младост I – Бизнес парк в ж.к. Младост IV” - Физическият напредък по лот 2 е 82.36 %. Дължината на участъка е 2,6 км с 3 метростанции

2.3. Въвеждане на интелигентни транспортни системи по републиканската пътна мрежа и в градска среда

Във връзка с тази мярка, която произтича от Националния план за действие по изменение на климата 2013 – 2020 г., следва да се отбележи, че МТИТС определя политиките и насоките в транспортния сектор, следи европейските тенденции в развитието на интелигентните транспортни системи и се стреми да спомага за изпълнението на краткосрочните и средносрочни цели за насърчаване на внедряването на интелигентни транспортни системи в България.

С ПМС № 14 от 21.01.2013 г. е приета разработената от МТИТС Наредба относно реда и условията за внедряване на интелигентните транспортни системи в областта на автомобилния транспорт и за интерфейси с останалите видове транспорт (обн., ДВ, бр. 8/29.01.2013 г.).

По линия на различни оперативни програми се реализират проекти за прилагане на интелигентни транспортни решения за пътищата. По Приоритетна ос 5 „Техническа помощ” на Оперативна програма „Регионално развитие” 2007 – 2013 г. Агенция „Пътна инфраструктура” изпълнява проект „Изграждане на система за автоматизирано събиране на данни за трафика по пътищата II и III клас”. От м. август 2014 г. функционира система за събиране на данните за трафика по второкласната и третокласната пътна мрежа със 120 автоматични устройства, които отчитат трафика 24 часа в денонощието и 365 дни в годината. Системата може да проследява генерирането на пътния трафик чрез неговия произход, предназначение, направление и време за преминаване.

В процес на изпълнение е и проект „Интегрирана система за анализ и оценка на трафика по автомагистрала и пътища I клас на територията на Република България, които са част от TEN-T мрежата”, който се реализира от Агенция „Пътна инфраструктура” по линия на Оперативна програма „Транспорт” 2007 – 2013 г. Основна цел на проекта е изграждането на интегрирани подсистеми за анализ и оценка на трафика, които да улесняват обслужването на транспортната мобилност с оглед подобро използване на инфраструктурата и транспортните средства, както и идентифициране, класифициране и проследяване на пътните превозни средства.

Към настоящия момент, по Оперативна програма „Регионално развитие” 2007 – 2013 г. се осъществяват проекти за модернизирването на градския транспорт на седем големи града на България: София, Бургас, Пловдив, Варна, Стара Загора, Русе и Плевен. Основната им цел е осигуряването на достъпност и сближаване чрез ефикасни и устойчиви градски транспортни системи, включващи и използването на интелигентни транспортни системи, както и подобряването на екологичната обстановка в градовете.

2.4. Развитие и изграждане на интермодални терминали за комбинирани превози

По ОП „Транспорт” 2007-2013 г. се изпълняват следните проекти:

- Проект BG161PO004-3.0.01-0007 „Изграждане на интермодален терминал в Южен централен район на планиране в България – Пловдив“ - Физическото изпълнение на проекта в края на 2014 г. е 5,4 %. Общата стойност на проекта е 11 703 046,60 лева, като в края на 2014 г. са изплатени 1 033 495,32 лева. Проектът се очаква да приключи на 06.11.2015 г.
- Проект BG161PO004-3.0.01-0008 „Рехабилитация на гарови комплекси по TEN-T мрежата - Рехабилитация на гаров комплекс Централна гара София”, „Рехабилитация

на гаров комплекс ж.п. гара Бургас, пътническа”, „Преустройство и саниране на приемно здание гара Пазарджик -II-ри етап” – очаквано завършване до м. март 2016 г.

2.5. Увеличаване дела на биогоривата

По данни на Националния статистически институт в периода 2000 – 2013 г. делът на транспорта в крайното потребление на горива и енергия нараства от 21,5 % до 30,3 %, като основен консуматор е автомобилният транспорт, който потребява 92,2 % от общото количество в сектора за 2013 г. През същата година потреблението на биогорива (биодизел) в този вид транспорт възлиза на 105 хил. тона (103 хиляди тона нефтен еквивалент), което е чувствително увеличение в сравнение с 2011 г., когато този показател е 17 хиляди тона нефтен еквивалент.

За поощряване използването на възобновяеми източници в транспорта е разработена Национална дългосрочна програма за насърчаване на потреблението на биогорива в транспортния сектор 2008 – 2020 г., която предвижда мерки за увеличаване на производството и потреблението на биогорива до 2020 г., заедно с оценка на необходимите за производство земеделски площи. В нея са определени следните национални индикативни цели за потреблението на биогорива в транспортния сектор, както следва: 2008 г. – 2 %, 2009 г. – 3,5 %; 2010 г. – 5,75 %; 2015 г. – 8,00 %; 2020 г. – 10 %.

Таблица VIII-2.2: Дял на биодизела в общото потребление на дизелови горива в автомобилния транспорт за периода 2006 – 2013 г. в проценти

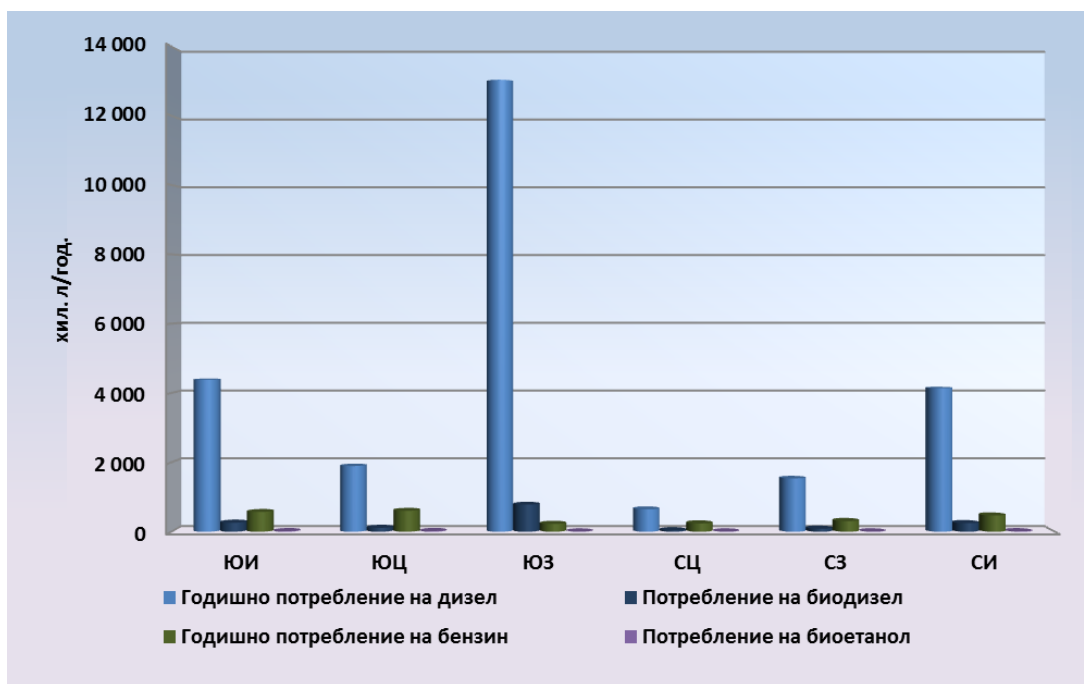
2006 г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
0,35	0,08	0,26	0,27	0,96	1,13	5,13	7,17

Източник: НСИ

В горната таблица е представена промяната в потреблението на биодизела за периода от 2006 г. до 2013 г. Видно от изнесените данни до 2011 г. потреблението на биогорива е значително по-ниско от националните индикативни цели, поставени в Националната дългосрочна програма за насърчаване на потреблението на биогорива в транспортния сектор 2008 – 2020 г. През 2012 г. тази негативната тенденция е прекъсната, като делът на биодизела през 2013 г. възлиза на 7,17 %.

→ *Насърчаване производството на биогорива и пример на общинските администрации*

В Националният план за действие за енергията от възобновяеми източници е включена мярката насърчаване производството на биогорива от страна на общинските администрации, като част от изпълнението на техните дългосрочни и краткосрочни програми за насърчаване използването на енергия от ВИ. Съгласно изискванията на Закона за енергията от възобновяеми източници кметовете на общини подават в АУЕР ежегодно информация за изпълнението на общинските програми в стандарти отчетни форми. Отчетните форми съдържат информация за количествата биодизел и биоетанол, които са потребени от общинския транспорт предходната година. На следващата графика са показани обобщените резултати за количествата потребени горива в общинския транспорт по региони за икономическо планиране:

Фиг. VIII-2.2: Количества потребени горива в общинския транспорт по региони за икономическо планиране

→ *Насърчаване производството и ускореното навлизане на екологични превозни средства*

Съгласно Националният план за действие за насърчаване производството и ускореното навлизане на екологични превозни средства, включително на електрическата мобилност в Република България за периода 2012-2014 г. бяха поставени 7 основни цели и 29 съпътстващи ги мерки за подобряване на енергийната ефективност в сектор Транспорт. Девет от мерките бяха планирани за изпълнение през 2013 г., а останалите 20 мерки, чието окончателно завършване е предвидено през 2014 г., от които 1 (една) е изпълнена, 14 (четиринадесет) са със завършен етап през 2013 г. и изпълнението им протича съгласно предварително установения график, 4 (четири) са в процес на изпълнение или е създадена организация за изпълнението им, по 1 (една) мярка не е започнало изпълнение, а по технологични причини изпълнението на 2 (две) мерки ще продължи след 2014 г. Отговорните институции за изпълнението и контрола на целите по плана за насърчаване на производството и ускореното навлизане на екологични превозни средства са Министерство на икономиката, Министерство на околната среда и водите, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на финансите, Министерство на вътрешните работи, Общински власти и Агенция за обществени поръчки.

Дейностите към мерките заложи и изпълнявани през 2014 г. са насочени към осигуряване на финансова подкрепа за развитието на стандартизиращи фирми, внедряване на иновативни процеси, продукти и услуги в сферата екологичните превозни средства. Насърчаване на инвестициите в еко-иновации, както и осъществяване на финансова подкрепа за предприятията, инвестиращи в сферата. Друга съществена дейност е анализа на възможностите и въздействията от въвеждането на преференциални такси и отстъпки от годишните данъци на собствениците на екологично чисти превозни средства и синхронизирането им с местното законодателство. Поетапното разширяване на зарядната инфраструктура в общините и финансирането на проекти и инициативи, свързани с енергийните аспекти на транспорта и

електрическите превозни средства и хибридните превозни средства. Ежегодно се провеждат информационни кампании за информиране на обществото за позите от навлизането на екологично чисти превозни средства с цел популяризиране на устойчивата мобилност и насърчаването и. В някои общини на страната е въведено облекчение за електрическите превозни средства, като те са освободени от такса за престой в централната градска част.

През 2014 г. беше представен доклад с резултатите от изпълнението на предвидените за 2013 г. мерки и дейности от "Националния план за действие за насърчаване производството и ускореното навлизане на екологични превозни средства". На годишна база към 31.12.2013 г. общият брой на превозните средства с изцяло електрическо задвижване се е увеличил с 61 %, а на хибридните – със 119 % (регистрирани са 366 електрически и 586 хибридни превозни средства). Изтъкват се предприетите действия за развитие на този нов иновативен сектор, в резултат на което е налице повишен интерес от чуждестранни инвеститори за производството у нас на агрегати, компоненти и детайли за водещи компании от автомобилостроенето.

Като решителна крачка за модернизиране и интегриране на данъчното и екологичното законодателство е посочено освобождаването от началото на 2013 г. на електромобилите от данък върху превозните средства и определянето от 1 януари 2014 г. на данъка за останалите категории превозни средства в зависимост от екологичните им характеристики.

В доклада са представени приоритетите за изпълнение през 2014 г. Те са свързани основно с разширяване на зарядната инфраструктура. Междувременно по инициатива на Индустриалния клъстер „Електромобили“ през 2014 г. стартира новата междуведомствена работна група за Електрическа мобилност в България до 2020 г. Работната група е създадена по заповед на Министъра на икономиката и енергетиката, във връзка с приемането на Национален план за действие за насърчаване на електрическата мобилност. Основната цел на Междуведомствената работна група е разработването на проект на нов дългосрочен стратегически документ до 2020 г. за насърчаване производството на незамърсяващи превозни средства и развитието на устойчива електрическа мобилност в България.

2.6. Обучение на водачи на МПС за икономично шофиране

Учебната документация, по която се извършва обучението на водачите на МПС, трябва да съответства на изискванията, предвидени в Приложение I към Директива 2003/59/ЕО по силата на чл. 8, ал. 3 от Наредба № 41 от 4.08.2008 г. за условията и реда за провеждане на обучение на водачите на автомобили за превоз на пътници и товари и за условията и реда за провеждане на изпитите за придобиване на начална квалификация. В съдържанието на програмата е предвидено обучение с цел способност за оптимизиране на консумацията на гориво.

Съгласно Стандарта на Учебната документация за обучение на кандидати за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства от различни категории, по време на обучението кандидатът трябва да придобие знания за правилата за експлоатация на автомобила, свързани с опазването на околната среда и оптималната консумация на гориво. В съответствие с Методиката за провеждане на изпитите за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства на изпълнителния директор на ИА „Автомобилна администрация“, по време на практическия изпит се проверява поведението на кандидата за безопасно управление на автомобила при минимален разход на гориво и опазване на околната среда.

2.7. Мерки за повишаване на енергийната ефективност в сектор „Транспорт” във връзка с изпълнението на програми на дружествата към МТИТС

→ *Държавно предприятие „Национална компания Железопътна инфраструктура”*

- Ремонт и преустройство на ТП, кабелни линии и др. - (очаквано спестено количество ел.енергия - 4 MWh/год);
- Рехабилитация на пилонно и перонно осветление - (очаквано спестено количество ел.енергия - 150 MWh/год);
- Преустройство на възлови жп гари в съответствие с европейските изисквания (подмяна на дограма, изолация на стени, енергоспестяващи мерки по прибори за измерване, контрол и управление, сградни инсталации и осветление) – (очаквано спестено количество енергия - 240 MWh/год);

→ *Държавно предприятие „Ръководство въздушно движение” (ДП РВД)*

- Доставка, монтаж и пускане в експлоатация на 50 бр. климатизатори клас "А" в обекти на ДП РВД - (очаквано спестено количество ел.енергия - 312 MWh/год);
- Изграждане на газова инсталация и подмяна на 2 бр. горелки в УВЦ-Св. Св. Константин и Елена - (очаквано спестено количество ел.енергия - 98,84 MWh/год);
- Подмяна нафтов котел в Централна автобаза и ремонт котелно - (очаквано спестено количество ел.енергия – 69,77 MWh/год);
- Подмяна на метал-халогенни прожектори за осветяване на фасадата на ЕЦ за УВД със светодиодни излъчватели - (очаквано спестено количество ел.енергия - 36,50 MWh/год);
- Подмяна на дограма в Централна автобаза - (очаквано спестено количество ел.енергия – 46,51 MWh/год);

→ *„БДЖ – Пътнически превози” ЕООД*

- Оптимизиране на графика за движение на бързи и пътнически влакове (на нафта) - (очаквано спестено количество енергия - 1 465,13 MWh/год);
- Оптимизиране на маневрената дейност в гарите - (очаквано спестено количество енергия - 23,26 MWh/год);
- Подобряване ефективното използване на дизеловите локомотиви чрез постоянен контрол върху работата им и нормиране на разхода на гориво - (очаквано спестено количество енергия - 348,84 MWh/год).

IX. Насърчаване на енергийната ефективност при отоплението и охлаждането

1. Цялостна оценка на потенциала за прилагане на високоефективно комбинирано производство на енергия

Съгласно изискванията на чл. 14 (1) до 31 декември 2015 г. всяка държава-членка извършва всеобхватна оценка на потенциала за прилагане на високоефективно комбинирано производство на енергия и на ефективни районни отоплителни и охладителни системи. България има изготвена такава оценка през 2008 г., която съдържа и прогнози за техническия потенциал за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия (КПТЕ) през 2020 г.

Таблица IX-1: Прогноза до 2020 год. за годишно производство на електрическа енергия в GWh_{el}/год. от инсталации за КПТЕ в отделните сектори

Електропроизводство в сектор	Съществуващо (2008 г.)	2010 г.	2015 г.	2020 г.
Системи за централизирано топлоснабдяване	1 469	1 950	2 800	3 500
Жилищни и обществени сгради	0,03	0,06	257	520
Индустрия	2 411	2 480	2 818	3 490
Биомаса и отпадъци	-	-	74	180
Общо	3 880	4 430	5 950	7 690

Източник: „Анализ на националния потенциал за прилагане на високоефективно комбинирано производство ...“, Министерство на икономиката и енергетиката, 2008 г. (<http://www.code-project.eu/wp-content/uploads/2009/05/BG-Report-Art-6-Potential-Art-9-Barriers-Bulgarian-Version.pdf>)

През 2014 г. Европейската комисия публикува „Доклад на Комисията до Европейския парламент и съвета за напредъка по прилагането на Директива 2006/32/ЕО относно ефективността при крайното потребление на енергия и осъществяване на енергийни услуги и по прилагането на Директива 2004/8/ЕО относно насърчаване на комбинираното производство на енергия, основаващо се на търсенето на полезна топлоенергия във вътрешния енергиен пазар“. Констатацията в Доклада по отношение на изпълнението на Директива 2004/8/ЕО на европейско ниво е, че цялостното развитие на производството на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на енергия показва незначително увеличение, основно поради нарастването на използването на централното топлоснабдяване в жилищния сектор и услугите. Това е трайна тенденция в производството на топлинна енергия при комбинирано производство на енергия, която се наблюдава от 2004 г. нататък.

X. Преобразуване, пренос и разпределение на енергия и оптимизация на потреблението

1. Критерии за енергийна ефективност при регулирането на мрежите и мрежовите тарифи

През 2013 г. Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (днес КЕВР) прие Правила за управление на газоразпределителните мрежи (http://www.dker.bg/files/DOWNLOAD/pravila_upr_13.pdf), с които се регламентират дейностите за стимулиране на енергийната ефективност. Съгласно тези Правила операторът на газоразпределителната мрежа дефинира и изпълнява интегриран модел от ресурси, методологии и системи, гарантира съблюдаването на законодателството и нормативните разпоредби по отношение на стимулирането на енергийното спестяване и развитието на възобновяеми източници. Операторът на газоразпределителната мрежа предлага газоснабдяването като енергийна услуга, която по смисъла приложимото законодателство обхваща изграждане на газоразпределителни мрежи, преборудване на горивните инсталации за замяна на използваните твърди, течни горива и електроенергия и доставка на природен газ, както и набор от мерки и действия за подобряване управлението на горивните инсталации при клиентите. С оглед осигуряване на възможността на клиентите да регулират своето енергийно потребление операторът на газоразпределителната мрежа предоставя информация по ясен и разбираем начин за действителното енергийно потребление, за текущите действителни цени, сравнение на енергийното потребление с потреблението през предходни периоди, както и информация за организации, енергийни агенции и др. органи, от които може да се получи информация за възможните мерки за подобряване на енергийната ефективност и/или обективни технически спецификации на енергоспестяващо оборудване.

Планирането на развитието на електроразпределителната мрежа трябва да осигурява: изграждане на мрежата с минимални инвестиционни разходи, предпоставки за експлоатацията ѝ с възможно най-ниски експлоатационни и технологични разходи за разпределение на електрическа енергия, за спазване на условията за сигурност на снабдяването с електрическа енергия, за качество на електрическата енергия, за опазване на околната среда, за безопасност на хората и животните и за въздействия върху други технически системи в допустимите граници.

Законът за енергийната ефективност, обнародван в бр. 35 от 15.05.2015 г. предвижда промени в Закона за енергетиката, които да регламентират операторите на електрическите и газовите мрежи да извършат оценка на потенциала за енергийна ефективност на съответните мрежи чрез намаляване на технологичните разходи; оценката да включва анализ на преноса, разпределението, управлението на товарите, ефективното функциониране на системите и възможности за присъединяване на инсталации за децентрализирано производство на енергия. Въз основа на тази оценката Комисията за енергийно и водно регулиране изисква в плановете за развитие на мрежите да са включени конкретни мерки и инвестиции за подобряване на енергийната ефективност в газовите и електроенергийните мрежи и график за тяхното изпълнение.

2. Улесняване и насърчаване на оптимизацията на потреблението

През месец юни 2014 г. Европейската комисия публикува доклад „Сравнителен анализ (бенчмаркинг) за въвеждането на интелигентно измерване на енергопотреблението в ЕС-27, със специална насоченост към електропотреблението“

http://www.parliament.bg/pub/ECD/155358COM_2014_356_BG_ACTE_f.doc). Целта на този доклад е да се измери напредъкът при въвеждането на интелигентно измерване на енергопотреблението в държавите-членки на ЕС, в съответствие с разпоредбите на Третия енергиен пакет. В зависимост от резултата от евентуална икономическа оценка в дългосрочна перспектива на разходите и ползите, от държавите-членки се изисква да изготвят график (за 10 години, що се отнася до измерването на електропотреблението) за въвеждането на интелигентни измервателни системи. Към момента на изготвяне на този доклад в ЕК не е бил наличен Анализ на разходите и ползите за България. Също така Докладът констатира, че в пет държави-членки (Белгия, България, Унгария, Латвия и Литва) няма въведено законодателство относно интелигентните електромери, което осигурява нормативна рамка за внедряването и/или уреждането на специфични въпроси, като например график за въвеждане или определяне на технически спецификации за електромерите и т.н. На държавите-членки, които все още не са завършили своите Анализи на разходите и ползите или не са обявили плановете си за въвеждане, се препоръчва да пристъпят бързо към извършване на анализа и вземането на решения.

Промените в Закона за енергетиката са предвидили текстове, свързани с оптимизацията на потреблението. Законът предвижда насърчаване на операторите на преносни и разпределителни мрежи да предлагат системни услуги за оптимизация на потреблението на електрическа енергия, динамично ценообразуване за мерки за оптимизация, както и оптимизация на потреблението от децентрализирани източници на производство, посредством енергийно агрегиране. С оптимизацията на потреблението е свързано и ценообразуването в реално време, както и въвеждане на стимули за намалено потребление през върхови периоди. В най-простия му вид такъв стимул са дневните и нощните тарифи, които вече са въведени в страната за консумация на електроенергия.

3. Енергийна ефективност при проектирането и регулирането на мрежи

Преносът на електрическа енергия се осъществява от оператора на електропреносната мрежа. Задължението оператора на електропреносната мрежа да осъществява експлоатацията, поддръжката и развитието на сигурна, ефикасна и икономична електропреносна мрежа с цел осигуряване на отворен пазар, съобразено с изискванията за опазване на околната среда, енергийна ефективност и ефективно използване на енергията, е заложено в Закона за енергетиката (посл. изм. и доп. ДВ. бр.17 от 6.03.2015 г.).

По подобен начин са регламентирани и изискванията към операторите на газопреносната мрежа. Съгласно разпоредбите на Закона за енергетиката операторът на газоразпределителна мрежа осигурява реконструкция и модернизация на газоразпределителната мрежа, съобразено с изискванията за опазване на околната среда и енергийна ефективност и в съответствие с прогнозите за потребление на природен газ, приети от комисията, и извън тях, когато е икономически обосновано.

XI. Преглед на финансовите механизми

1. Национална схема за зелени инвестиции – национален доверителен екофонд

Промените през 2010 г. в Закона за опазване на околната среда възлагат на Националния доверителен екофонд (НДЕФ) управлението на постъпленията от продажбата на предписани емисионни единици (ПЕЕ). В резултат на това е създадена Националната схема за зелени инвестиции (НСЗИ), а Националният доверителен екофонд е неин оператор.

Дейността на НСЗИ има за цел да обхване възможно най-широк кръг от екологични проекти в областта на енергетиката, транспорта, селското и горско стопанство, управление на отпадъците и водите, индустрията и други сектори на националната икономика, които водят до намаление на емисиите на парникови газове или поглъщането им, като значително подобряват качеството на околната среда, включително намаляване замърсяването на въздуха, водата и почвата.

Проектите се финансират по две основни направления (оси). Ос 1 „Енергийна ефективност” включва публични проекти за енергийна ефективност на сгради и проекти в транспортния сектор. Бенефициенти са:

- общини и държавни институции;
- сдружения на собствениците, регистрирани по реда на Закона за етажната собственост;
- юридически лица, регистрирани по реда на Търговския закон.

В зависимост от подкрепяните бенефициенти НДЕФ предоставя безвъзмездна помощ съответно до 85 %, 70 % и 30 % от инвестиционните разходи.

В изпълнение на НСЗИ са сключени две споразумения за покупка на ПЕЕ (предписани емисионни единици) между Република България и Република Австрия от октомври 2011 и април 2012, определящи условия за продажбата на ПЕЕ и отговорности на двете страни. КРС – представител на австрийското правителство.

През 2013 и 2014 г. са осъществени проекти за енергийна ефективност в 85 публични сгради в 29 общини в България на обща стойност 38 милиона лева, а субсидията по НСЗИ е в размер на 32 милиона лева. Екологичният ефект е 15 430 t CO₂ eq./a намалени емисии на парникови газове.

2. Международен фонд „Козлодуй“

През 2014 г. са изпълнени проекти за подобряването на енергийна ефективност в 75 обществени сгради на обща стойност 10,89 млн. евро, съфинансирани от Международния фонд “Козлодуй” (МФК) в рамките на т. нар. “неядрен” прозорец. Възложители са общини, а очакваният ефект се оценява на 22 084 MWh/год. спестена енергия и 7 952 t CO₂ eq./год. намаляване на емисиите на парникови газове. Реализираните проекти по общини са както следва:

- *Енергийна ефективност в Столична община;*

Столичната община е възложител на проект за изпълнение на енергийно ефективни мерки в 26 обществени сгради (23 детски градини и 3 училища). Проектът се е на стойност 2,4 млн. евро, от които 1,3 млн. евро безвъзмездни средства от МФК.

Очакваните резултати от изпълнението на проекта са:

- 6 324 MWh/год. спестена енергия;

- 1 910 t CO₂ eq./год. намаляване на емисиите на парникови газове.

• *Енергийна ефективност в община Пловдив;*

Община Пловдив е възложител на проект за изпълнение на енергийно ефективни мерки в 28 обществени сгради (22 детски градини и ясли и 6 училища). Проектът е на стойност 4,65 млн. евро, от които 2,425 млн. евро безвъзмездни средства от МФК.

Очакваните резултати са:

- 8 562 MWh/год. спестена енергия;
- 3 132 t CO₂ eq./год. намаляване на емисиите на парникови газове.

• *Енергийна ефективност в община Стара Загора;*

Община Стара Загора е възложител на проект за изпълнение на енергийно ефективни мерки в 4 обществени сгради (2 детски градини и 2 училища). Проектът е на стойност 1,36 млн. евро, от които 0,73 млн. евро безвъзмездни средства от МФК.

Очакваните резултати са както следва:

- 1 578 MWh/год. спестена енергия;
- 440 t CO₂ eq./год. намаляване на емисиите на парникови газове.

• *Енергийна ефективност в община Бургас;*

Община Бургас е възложител на проект за изпълнение на енергийно ефективни мерки в 17 обществени сгради (1 детска градина, 9 училища, 5 спортни и културни сгради и 2 здравни заведения). Проектът е на стойност 2,48 млн. евро, от които 1,315 млн. евро безвъзмездни средства от МФК.

Очакваните резултати от изпълнението на проекта са:

- 5 620 MWh/год. спестена енергия;
- 2 470 t CO₂ eq./год. намаляване на емисиите на парникови газове.

3. Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници”

www.bgeef.com

През 2014 г. Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници" е финансирал чрез отпускане на кредит общо 10 проекта за подобряване на енергийната ефективност на обща проектна стойност 3 141 487 лв. с очакван ефект 3 713 MWh годишни спестявания на енергия и 3,4 kt CO₂ eq. годишни спестявания на емисии парникови газове.

Разпределението на кредитния портфейл, както и очакваните ползи от осъществяването на проектите по типове бенефициенти за 2014 г. е както следва:

Таблица XI-3: Разпределение на кредитния портфейл по типове клиенти

Типове бенефициенти	Брой проекти	Проектна стойност [лева]	Размер финансиране [лева]	Годишни спестявания на енергия [MWh/год.]	Годишни спестявания на емисии парникови газове [kt CO ₂ eq./г.]
Общини		1 994 575	1 376 527	2 801	2,6
Корпоративни клиенти		1 146 912	860 184	912	0,8
Общо		3 141 487	2 236 711	3 713	3,4

С цел недопускане дублиране на постигнатите енергийни спестявания, ефектът от мерките и проектите, финансирани от ФЕЕВИ, е изключен от общата сума на спестяванията, изчислени по метода „отдолу-нагоре”. Тези спестявания са отчетени в съответните мерки по сектори.

4. Фонд „Енергетика и енергийни икономии”

Фондът представлява колективна схема на инвестиране, в която могат да участват както големи институционални инвеститори – като пенсионни фондове и други, така и физически лица. Той не финансира пряко инвестиции в енергийна ефективност.

5. Програма BG04 „Енергийна ефективност и възобновяема енергия”

Програма BG04 „Енергийна ефективност и възобновяема енергия” се финансира от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 въз основа на подписан меморандум за разбирателство между Република България и Исландия, Княжество Лихтенщайн и Кралство Норвегия. Програмен оператор е Министерство на енергетиката, а партньор на Донора е Дирекция за водни ресурси и енергия към Министерство на петрола и енергетиката на Кралство Норвегия.

Общият бюджет по Програмата е 15 600 288 евро, от които 13 260 245 евро (85 %), безвъзмездна финансова помощ, държавно съфинансиране - 2 340 043 евро (15 %). Програмата се състои от четири грантови схеми, фонд за двустранни отношения и предварително определен проект. Към момента в процес на оценка са следните процедури:

Грантова схема BG04-02-03: Мерки за повишаване на енергийната ефективност и използване на възобновяема енергия в общински и държавни сгради и локални отоплителни системи (Грантова схема BG04-02-03) с бюджет от 7 647 059 евро.

Бенефициенти по схемата са държавни или общински институции, като минималната стойност на безвъзмездната финансова помощ е 170 000 евро, а максималната 500 000 евро. Безвъзмездната финансова помощ за проект е до 100 % от допустимите разходи. Тази схема се състои от два компонента:

Компонент 1: Мерки за енергийната ефективност;

Компонент 2: Мерки за използване на енергия от възобновяеми източници.

По процедурата са постъпили общо 88 бр. проектни предложения.

Грантова схема BG04-02-03: Производство на горива от биомаса с общ бюджет от 1 764 705 евро.

Бенефициенти по схемата са малки и средни предприятия, като минималната стойност на безвъзмездната финансова помощ е 50 000 евро, а максималната 200 000 евро. Безвъзмездната финансова помощ за проект е до 60 % от допустимите разходи.

Към момента отворена за кандидатстване е следната процедура: „Обучение за повишаване на административния капацитет по отношение на мерки за енергийна ефективност и възобновяема енергия“.

Бюджетът на Процедурата е в размер на 624 065 евро, като безвъзмездната финансова помощ за проект е до 100 %. Бенефициенти по Процедурата са университети, обучителни и образователни организации, компании за енергийни услуги. Всички дейности, които се извършват от Бенефициентите по схемата ще бъдат в полза на държавните институции и общините и имат за цел да изградят административния капацитет по отношение разработване, планиране и изпълнение на мерки за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници.

По процедурата са постъпили общо 19 бр. проектни предложения.

Предстои да бъде обявена още една процедура за кандидатстване, а именно:

Използване на хидроенергийния потенциал

Бюджетът на Процедурата е в размер на 2 352 942 евро, като безвъзмездната финансова помощ за проект е до 100 %. Съ-финансирането може да се предостави от бенефициента и/или партньора. Бенефициенти по Процедурата са държавни или общински предприятия – ВиК оператори или оператори на напоителни системи в качеството им на предоставящи услуги. Собствеността на инфраструктурата за водоснабдяване или напояване следва да е общинска и/или държавна, партньори по проектите могат да бъдат държавни институции или общини или

техни законни представители съгласно Закона за водите. Планирана е среща с потенциалните бенефициенти за представяне на грантовата схема и установяване на степента на проектната готовност.

Постоянно отворена за кандидатстване е процедура:

- „Фонд за двустранни отношения“ BG04-00-02

Фондът има за цел да насърчи сътрудничеството между български организации и организации в страните–донори чрез обмяна и трансфер на знания, опит и най-добри практики в областта на Програмата. Фондът предоставя безвъзмездна финансова помощ на юридически лица от България и юридически лица от Кралство Норвегия, Исландия и Княжество Лихтенщайн.

Подкрепата се извършва по две схеми:

- а. „Схема за подкрепа за разработване на проектни предложения;
- б. „Схема за подкрепа за пътуване”.

Общата стойност на средствата във Фонда възлиза на 251 228 евро.

Безвъзмездната финансова помощ за едно подадено искане от страна на потенциален бенефициент по Програма BG04 е 100 %, но не повече от €4 000.

По Програмата в етап на изпълнение е и предварително определен проект „Приложение на Европейския пазар на електроенергия в България – II фаза” - либерализация на пазара на енергия в съответствие с изискванията на Агенцията за сътрудничество на регулаторните органи (ACER) и Обединените европейски преносни оператори на електроенергия (ENTSO-E), интеграция на ВЕИ към пазара и последваща интеграция със съседните пазари и региони. Проектът се изпълнява от КЕВР и е с бюджет 1 520 000 евро.

Повече информация за механизма може да бъде намерена на Интернет страницата на Програмата на адрес: <http://energygrantsbg.org/bg/>

6. Кредитна линия за енергийна ефективност в бита

<http://www.reeccl.org/bg/>

По Кредитна линия за енергийна ефективност в бита на ЕБВР през 2014 г. са финансирани и изпълнени 2 892 проекта за осъществяване на енергоспестяващи мерки в дома на обща стойност 9 748 280 лв. като прогнозния еквивалент на спестена електроенергия е 14 135 MWhel/год., а спестяванията на емисии парникови газове възлизат на 9 654 t CO₂ eq./год.

Бенефициенти са домакинства и сдружения на собственици, на които се предоставя потребителски кредит, съчетан с безвъзмездна техническа и финансова помощ, посредством местни банки за проекти за подобряване на енергийната ефективност и оползотворяване на ВЕИ, които включват: енергоефективна дограма, изолация на стени, покриви и подове, енергоефективни печки и котли на биомаса и системи, слънчеви колектори за топла вода и системи, енергоефективни газови котли и системи, термопомпени системи за отопление и климатизация, сградни фотоволтични системи, абонатни станции и сградни инсталации или газификационни системи, рекуперативни вентилационни системи.

7. Оперативна програма „Регионално развитие 2007-2013 г.”

Оперативна програма „Регионално развитие” е съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Осъществяването на проекти по енергийна ефективност по оперативната програма с бенефициенти публични институции – министерства, агенции, общини и сдружения на общини,

НПО, сдружения с нестопанска цел, университети – попадат в следните приоритетни оси и включените в тези оси операции:

- Приоритетна ос 1: Устойчиво и интегрирано градско развитие:
 - Операция 1.1: Социална инфраструктура;
 - Операция 1.2: „Жилищна политика”;
- Приоритетна ос 4: Местно развитие и сътрудничество:
 - Операция 4.1. Дребномащабни местни инвестиции.

Подкрепата на програмата обхваща следните дейности:

- одити за енергопотребление;
- мерки за енергийна ефективност за всички проекти, свързани с посочените публични институции - топлоизолация, смяна на дограма, локални инсталации, връзки към системите за топлоснабдяване, газоснабдяване или използване на възобновяеми енергийни източници, включително мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради по проект „Енергийно обновяване на българските домове“ в 36 града на страната;
- въвеждане на енергоспестяващо улично осветление.

Мерките по енергийна ефективност и оползотворяването на енергията от възобновяеми източници се вписват хоризонтално в отделните проекти.

В момента се изпълняват три схеми за безвъзмездна финансова помощ както следва:

- Схема за безвъзмездна финансова помощ BG161PO001/1.1-09/2010 - Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура в градските агломерации:

Потенциални бенефициенти са 86 общини, разположени в рамките на градските агломерационни ареали.

През 2014 г. са приключени 15 договора за безвъзмездна финансова помощ на обща стойност 36 млн. лв., а сградите с въведени мерки за енергийна ефективност са 76 броя. По данни на бенефициентите отчетеният ефект от икономия на енергия от обновяването на сградите е 30 826 MWh/год.

- Схема за безвъзмездна финансова помощ BG161PO001/4.1-03/2010 - Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура на 178 малки общини:

Потенциални бенефициенти са 178 общини извън обхвата на градските агломерационни ареали, изброени в Насоките за кандидатстване.

През 2014 г. са приключени 23 договора за безвъзмездна финансова помощ на обща стойност 16 млн. лв., а сградите с въведени мерки за енергийна ефективност са 51 броя. По данни на бенефициентите отчетеният ефект от икономия на енергия от обновяването на сградите е 14 043 MWh/год.

- Схема за безвъзмездна финансова помощ BG161P0001/1.2-01/2011 „Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради” за изпълнение на проект BG161P0001-1.2.01-0001 „Енергийно обновяване на българските домове“ в 36 града на страната:

Конкретен бенефициент е дирекция „Жилищна политика” в Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Продължителността на проекта е три години (2012-2015 г.). Финансова помощ за изпълнението на мерки за енергийна ефективност получават сдружения на собственици, регистрирани по реда на Закона за управление на етажната собственост в съответната общинска администрация и в регистър БУЛСТАТ.

През 2014 г. са приключени 2 договора за безвъзмездна финансова помощ в района на гр. София на обща стойност 248 026 лева, а сградите с въведени мерки за енергийна ефективност са 2 броя. По данни на бенефициентите отчетеният ефект от икономия на енергия от обновяването на сградите е 233,65 MWh/год.

Интернет страница на Програмата: <http://www.bgregio.eu/>

8. Програма за развитие на селските райони 2007-2013 г.

Една от финансиращите мерки на програмата е 321: „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони”, която позволява на общините да реализират проекти по енергийна ефективност. В основните цели на програмата попада и подобряване условията за живот в селските райони чрез подобряване на достъпа до качествена инфраструктура. Сред допустимите дейности по мярката са и:

1. Изграждане или рехабилитация и оборудване на инсталации/мощности за производство на топлинна и/или електрическа енергия за сгради общинска собственост и/или сгради които предоставят различни обществени услуги от възобновяеми енергийни източници; изграждане на разпределителна мрежа за биогорива или произведена от биомаса или други ВЕИ топлинна/електрическа енергия.

2. Инвестиции за подобряване на енергийната ефективност на общински или други сгради използвани за предоставяне на обществени услуги.

През 2014 г. по тази мярка са финансирани договори на обща проектна стойност 45 441 249 Евро публични средства.

Интернет страница на Програмата: <http://prsr.government.bg/>

9. Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради

Програмата е насочена към обновяване на многофамилни жилищни сгради чрез изпълнение на мерки за енергийна ефективност, като по този начин се осигурят по-добри условия на живот за гражданите, топлинен комфорт и по-високо качество на жизнената среда.

Финансовият ресурс на програмата е 1 млрд. лева, а териториалният ѝ обхват включва 265-те общини в България.

Допустими за кандидатстване са всички многофамилни жилищни сгради, строени по индустриален способ: ЕПЖС (едропанелно жилищно строителство); ППП (пакетно повдигани плочи); ЕПК (едроплощен кофраж); пълзящ кофраж и разновидностите им, с минимум 36 самостоятелни обекта с жилищно предназначение.

За изпълнение на Програмата се предоставя безвъзмездна финансова помощ на сдружения на собствениците, регистрирани по реда на чл. 25, ал. 1 от Закона за управление на

етажната собственост в публичния регистър на съответната община/район и в регистър БУЛСТАТ.

Министерство на регионалното развитие и благоустройството заедно с Министерство на финансите и Българската банка за развитие разработи пакет от документи, включващи методически указания към общините и сдруженията на собствениците, както и необходимите образци за кандидатстване по програмата.

Таблица XI-9: Проект "Енергийно обновяване на българските домове" - Актуална информация по проекта към 06.04.2015 г.

Град	Одобрени ЗФППОЕЕ	Сключени СФППОЕЕ	Възложени ТО	Одобрени ТО	Възложени ОЕЕ	Одобрени ОЕЕ	Възложени ИП	Одобрени ИП	Издадени РС	Завършени СМР
София	101	47	61	45	46	40	22	4	4	2
СЗР	14	3	7	3	1	1	1	-	-	-
СЦР	21	4	9	2	2	2	2	-	-	-
СИР	25	4	8	4	-	-	-	-	-	-
ЮЗР	29	5	5	2	3	1	-	-	-	-
ЮЦР	74	28	28	16	22	21	16	-	-	-
ЮИР	35	11	11	5	7	7	-	-	-	-
Общо	299	102	129	77	81	72	41	4	4	2

Източник: МРРБ, http://www.mrrb.government.bg/EOBD%2008_04_2015.pdf

ЗФППОЕЕ - Заявления за финансова помощ и изпълнение на обновяване за енергийна ефективност

СФППОЕЕ - Споразумения за финансова помощ и изпълнение на обновяване за енергийна ефективност

ТО - Технически обследвания

ОЕЕ - Обследвания за енергийна ефективност

ИП - Инвестиционни проекти

РС - Разрешения за строеж

СМР - Строително-монтажни работи

10. Оперативни програми на ЕС - програмен период 2014-2020 г.

→ Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. е изпратена официално в ЕК на 26.02.2015 г. Оползотворяването на остатъци и странични продукти за целите на преработващата индустрия извън хранителните вериги, включително за производството на биогорива и топлинна и електрическа енергия от отпадъчна биомаса са важна предпоставка за повишаване на ресурсната ефективност, въглеродната неутралност и заетостта на селските райони на България и затова на Приоритетна област 5В "Улесняване на доставките и използването на възобновяеми източници на енергия, на странични продукти, отпадъци и остатъци и други нехранителни суровини за целите на биоикономиката" е отделен бюджет от 115.2 млн. Евро или 4 % от общия бюджет. Избраните мерки по тази приоритетна област са

насочени в две основни направления към: повишаване осведомеността, знанията и уменията на заетите в първичния сектор относно бизнес възможностите, предоставяни от биоикономиката и подпомагане на инвестициите в производствено-преработвателни активи, необходими за развитие на биоикономиката.

Интервенциите по мерки: M01, M02 и M06 ще въздействат по първото направление, като създават необходимия управленски капацитет за внедряване и управление на съответните активи в конкретните стопанства и преработвателни предприятия. M16 – ще насърчава въвеждането на иновативните техники на биоикономиката чрез пилотни проекти на създадените по мярката партньорства. M04 ще съфинансира изграждането на системи за допълнителна преработка на остатъците и страничните продукти от първичния сектор за целите на други предприятия от преработващата промишленост, транспорта, енергетиката на основа на енергията от възобновяеми източници, строителството, инвестициите за изграждане на нови и реконструкция на съществуващи производствени мощности за преработка на вторични продукти, отпадъци, остатъци и други суровини в биоенергия в земеделските и горските стопанства и преработвателните предприятия. Мярката ще подпомага и инвестиции за улесняване на доставките и използване на възобновяеми източници на енергия от вторични продукти, отпадъци, остатъци и други нехранителни суровини за целите на биоикономиката. На тази мярка е отделен бюджет от 43.3 млн. Евро публични средства.

Чрез M07 ще се подпомагат публични проекти за инвестиции във възобновяеми източници на енергия за собствено потребление, като към нея са насочени 70 млн. Евро публични разходи.

Общите предвидени инвестиции за енергийна ефективност са в размер на 216 млн Евро като са планирани разходи на стойност 123 152 677.90 Евро от мерки 01, 02, 04 и 16.

Мярка 07, в комбинация с мерки 01, 02, 04 и 16 е предвидена да допринася за постигане на стойност на целевия показател „общ размер на инвестициите в производство на енергия от възобновяеми източници“, а именно 149 544 703.80 Евро с планирани разходи по посочените мерки в размер на 115 211 488.70 Евро. Пълният текст на програмата може да бъде намерен на следния адрес: http://prsr.government.bg/Admin/upload/Media_file_bg_1424939735.doc

→ Оперативна програма Региони в растеж 2014-2020 г.

ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 г. е официално одобрена от Европейската комисия на 15.06.2015 г.

Инвестиционен приоритет „Преминаване към нисковъглеродна икономика, енергийна и ресурсна ефективност“ е във фокуса на мерките за енергийна ефективност на публичните сгради и жилищния сектор, както и на инвестициите за интегриран градски транспорт.

Най-голям дял от ресурсите (31,21 %) по оперативната програма са насочени към тематична цел 4, като 24,36 % от средствата са определени за прилагане на мерки за енергийна ефективност в административни и жилищни сгради и студентски общежития, а 9,27 % от средствата ще бъдат инвестирани в развитието на интегриран градски транспорт. Инвестиционен приоритет 4с е насочен изцяло към предоставяне на подкрепа за енергийната ефективност, за интелигентното енергийно управление и за използването на възобновяема енергия в публичната инфраструктура, включително в обществените сгради, и в жилищния сектор.

Предвидено е мерките за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради и административни сгради на държавната и общинска администрация да се осъществяват изцяло с безвъзмездна финансова помощ, мерките за енергийна ефективност в студентски общежития в

комбинация на безвъзмездна финансова помощ и финансови инструменти, а мерките за еднофамилни жилищни сгради – изцяло чрез финансови инструменти.

В Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020“ е предвидена възможност за предоставяне на подкрепа, чрез финансов инструмент за енергийна ефективност. Тази възможност е потвърдена от заключенията на Предварителната оценка за финансови инструменти по ОПРР 2014-2020, изготвена в изпълнение на изискванията на чл.37, ал.2 от Регламент 1303/2013 г. След възстановяване на предоставената подкрепа, средствата ще може да се използват повторно за мерки за енергийна ефективност, което ще създаде дългосрочен фонд. Така постепенно ще се увеличава разполагаемият ресурс за подкрепа на мерки за енергийна ефективност в жилищния сектор, което ще допринесе за адресиране на предизвикателствата в тази сфера в България в средносрочен и дългосрочен план.

В рамките на Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, за инвестиции, насочени към намаление на годишното потребление на първична енергия в обществените сгради са предвидени 77 643 422 евро. За обновяване на наличния жилищен фонд в 39-те големи и средни градове в страната с цел повишаване на енергийната ефективност са предвидени инвестиции в размер на 155 286 845 евро.

Избраните индикатори за продукт заложи в рамката за изпълнение на Приоритетната ос 2 „Подкрепа за енергийна ефективност в центрове за подкрепа в периферни райони“ отговарят на 100 % от ресурсите заделени по тази ос, като за понижаване на годишното потребление на първична енергия от жилищни сгради са предвидени 52 852 341 евро . За обновяване на обществената инфраструктура с цел повишаване на енергийната ефективност в административни сгради на държавната и общинска администрация и в общински сгради от образователна, културна и социална инфраструктура са предвидени допълнителни 52 852 341 евро .

Почти всички инвестиционни приоритети на Програмата включват като задължителни дейности повишаването на енергийната ефективност. Пълният текст на програмата може да бъде намерен на следния адрес:

http://bgregio.eu/media/files/Programirane%20i%20ocenca/%D0%9E%D0%9F%D0%A0%D0%A0%202014-2020_2014BG16RFOP001_1_3.pdf

→ Оперативна програма Иновации и конкурентоспособност 2014-2020 г.

Оперативна програма Иновации и конкурентоспособност 2014-2020 г. е одобрена от Европейската комисия през март 2015 г. Програмата е съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) на програмно ниво в размер на 85 % от публичната безвъзмездната финансова помощ.

Осъществяването на проекти по енергийна ефективност по програмата попадат в Приоритетна ос 3 „Енергийна и ресурсна ефективност“, която ще предостави целенасочена подкрепа за преминаването към ниско-въглеродна икономика във всички сектори (Тематична цел 4).

В рамките на тази приоритетна ос е включен Инвестиционен приоритет 3.1.: "Енергийни технологии и енергийна ефективност". В съответствие с Тематична цел 4 „Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори“ и съгласно идентифицираните нужди на национално ниво в рамките на ОПИК 2014-2020 този инвестиционен приоритет включва подкрепа за намаляване на енергийната интензивност на икономиката, основно посредством повишаване на енергийната ефективност и гъвкавост на предприятията, а оттам и на икономиката на страната в съответствие с Националната енергийна стратегия до 2020 г. и Националния план за действие за енергийна ефективност 2014-2020.

Целевата група (бенефициентите) са съществуващи предприятия (извън секторите на търговията и услугите).

Целевата стойност към 2023 г. на реализирани енергийни спестявания в предприятията в резултат от изпълнените проекти се предвижда да бъде 179 794 MWh/a., което ще допринесе за намаляване на емисиите на парникови газове в размер на 55 017 t CO₂ eq. Помощта на ЕФРР по този инвестиционен приоритет възлиза на 227,847 млн. евро.

ХІІ. Обобщена оценка на изпълнението на НПДЕЕ

Общата оценка на постигнатите и очакваните икономии на горива и енергии от изпълнените мерки е извършена след обработване на постъпилата в АУЕР информация:

- отчети за изпълнението на плановете за енергийна ефективност от органите на държавната власт и от органите на местните администрации, по чл. 12, ал.1 от ЗЕЕ;
- отчети за управлението за енергийна ефективност по чл. 36, ал. 4 и 5 от ЗЕЕ;
- реализирани дейности и мерки за енергийна ефективност от търговци с енергия, съгласно чл. 40, ал. 2 и чл. 41, ал. 1, т.1 от ЗЕЕ;
- отчети на ведомства за изпълнение на мерки от НПДЕЕ през 2014 г.;
- резултати от обследвания на ПС и сгради;
- резултати от проверки на котли и климатични системи;
- информация от различните финансиращи институции.
- официални Интернет страници на съответните организации.

Постигнатите енергийни спестявания от съответните организации са отчетени въз основа на подадената от тях информация, т.е. тези спестявания са претендирани и подлежат на проверка. Докладваните мерки подлежат на оценка по реда на действащите наредби и да бъдат потвърдени чрез издаване на удостоверение за енергийни спестявания.

Отразените в настоящия отчет енергийни спестявания допринасят пряко за повишаване на конкурентоспособността на икономиката и са начин за стимулиране на икономическия растеж и създаване на нови работни места в условията на растящи цени на енергията. Постигнатите спестявания на енергия намаляват търсенето на конвенционални горива от внос и по този начин оказват благоприятен ефект върху намаляването на дефицита на търговския баланс.

Трябва да се има предвид, че много от мерките в Плана могат да бъдат оценени едва след края на периода на неговото действие, т.е. реалният ефект от изпълнението на НПДЕЕ се очаква да е по-висок от определения в настоящия отчет.

Настоящият отчет дава информация за хода на изпълнение на Националната цел за енергийни спестявания, определена съгласно Директива 2006/32/ЕС и Директива 2012/27/ЕС, като следва:

- Изпълнение на Националната цел за енергийни спестявания, определена съгласно Директива 2006/32/ЕС

Таблица ХІІ-1: Изпълнение на националната цел за енергийни спестявания в периода 2008-2014 г. с натрупване

Период	Цел за периода		Постигнати спестявания	
	%	GWh/год.	%	GWh/год.
2008-2010	3	2 430	4,40	3 549
2008-2013	6	4 860	6,76	5 472
2014	1	810	1,24	1 002
2008-2014	7	5 670	8,00	6 474

Резултатите за изпълнението на националната цел по Директива 2006/32/ЕС показват, че към настоящият момент страната преизпълнява условната цел за периода 2008-2014 г. с 1 %.

Само за 1 година ПЕП е намалено с близо 1,4 млн. тне и по абсолютна стойност (16,95 млн. тне) се доближава до нивото от 16,87 млн. тне., предвидено по целевия сценарий в НПДЕЕ.

→ Изпълнение на Националната цел за енергийни спестявания, определена съгласно Директива 2012/27/ЕС

Към момента на изготвянето на този отчет новият ЗЕЕ, който транспонира основните моменти от изискванията на Директива 2012/27/ЕС, е обнародван в Държавен вестник бр. 35 от 15.05.2015 г. В таблица XII-2 е направена предварителна оценка по метода „отдолу-нагоре“ на изпълнението на национална цел, която предстои да бъде въведена и изпълнявана чрез този закон. Вижда се, че разчитайки само на действащите в стария ЗЕЕ механизми за стимулиране изпълнението на политиката по ЕЕ не може да бъде постигната новата цел за енергийни спестявания, определена въз основа на чл.7 от директива 2012/27/ЕС.

Таблица XII-2: Изпълнение на националната цел за енергийни спестявания през 2014 г.

Период	Цел за периода GWh/год.	Постигнати спестявания GWh/год.
2014	1 189,4	1 002,4
Национална цел 2014-2020	8 325,6	-

При оценка за резултата от горната таблица трябва да се вземе под внимание, че новата по-висока национална цел е определена при нови по-високи задължения на търговците с енергия, чието изпълнение практически не е стартирало.

В новия ЗЕЕ, задълженията за постигане на енергийни спестявания се концентрират изключително върху търговците с енергия. Те изпитваха постоянни затруднения при изпълнението на действащите по стария ЗЕЕ индивидуални цели за енергийни спестявания. В тази връзка с цел облекчаване на изпълнението на националната цел, могат да бъдат направени следните предложения:

- да бъдат обмислени и приложени стимули/компенсации във връзка с разширяване на дейностите на търговците с енергия в областта на спестяването на енергия при крайните клиенти, чрез въвеждане на подходящ финансов механизъм ;
- да бъде осигурена възможност за прехвърлянето на енергийни спестявания от мерки за повишаване на ЕЕ, изпълнени от незадължени по ЗЕЕ лица към задължени такива;
- да бъде обсъдена възможността от промяна в националната методика за прилагането на схемата за задълженията по чл.7, като се включи възможността за осчетоводяване на допълнителни мерки за повишаване на енергийната ефективност;
- да бъдат облекчени процедурите за доказване на енергийни спестявания, като на първо време бъдат подпомогнати търговците с енергия в изготвянето на методики за експресна оценка на енергоспестяващите ефекти от изпълняваните от тях мерки по ЕЕ.

В резултат на извършения анализ към горните предложения могат да бъдат направени и следните препоръки:

За да се осигури изпълнението на националната цел за енергийни спестявания, както и целта за намаляване на енергийната интензивност на националната икономика, заложена в Енергийната стратегия на България, е необходимо да бъдат предприети следните дейности:

- Да бъдат разработени финансови механизми за допълнително стимулиране на енергийната ефективност в сектор Индустрия. Секторът не показва енергоспестяващ резултат, съответстващ на дела му в КЕП и на високото ниво на енергийна интензивност в него.
- Да бъдат ангажирани по-голяма степен съответните отговорни държавни ведомства в транспортния сектор с цел по-ефективно изпълнението на политиката за повишаване на енергийната ефективност в този сектор. Въпреки, че секторът показва положителни резултати през 2013 г., особено при подобряване на ефективността на автомобилния транспорт, оценена по метода „отгоре-надолу“, той остава сектора с най-голямо енергийно потребление на скъпи енергийни ресурси, които са изцяло внос за страната ни (нефт и газ). Поради това в този сектор трябва да продължават усилията за подобряване на енергийната ефективност.
- Да бъдат по-добре насочено и оптимизирано изпълнението на съществуващите схеми за облекчено финансиране с цел насърчаване изпълнението на проекти и дейности за намаляване на енергийното потребление.
- Да бъдат подпомогнати търговците с енергия с цел ускоряване на изпълнението на мерки за ЕЕ и постигане на определените им за изпълнение цели за енергийни спестявания, особено като се има предвид, че от 2016 г. те ще останат единствените лица с индивидуални цели за енергийна ефективност.
- Да бъде разширен контрола върху извършването на управление на енергийната ефективност, особено в промишлени системи.
- Да бъде оказано съдействие на задължените лица, при иницирането на разработването на методики за оценка на енергийните спестявания, чрез които да бъде доказвано изпълнението на индивидуалните им цели за енергийни спестявания, особено при спестяване на горива и енергии, използвани в секторите “Транспорт“ и „Индустрия“.
- Да бъдат положени допълнителни усилия за мотивиране на крайните потребители на енергия, особено домакинствата да изпълняват мерки за повишаване на енергийната ефективност.
- Да бъде хармонизиран процесът на регулиране на цените на електроенергията, топлинната енергия и природния газ с политиката за повишаване на енергийната ефективност в страната.

Гореизброените предложения и препоръки преди да бъдат приети за изпълнение ще бъдат конкретизирани и анализирани за въздействието, което биха оказали върху икономиката и държавния бюджет, както и във връзка със спазване на изискванията на разпоредбите в областта на държавните помощи.

Приложение 1: Оценка на мерките за повишаване на енергийната ефективност от НПДЕЕ, 2014 г.

(в съответствие с Приложение 4 на НПДЕЕ и Допълнителни изисквания, съгласно чл. 24 (1), Анекс XIV, част 1(б) от Директива 2012/27/ЕС)

Мярка	Енергийни спестявания GWh
Изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания от търговците с енергия	173
Изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания от собствениците на държавни и общински сгради	59,5
Изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания от собствениците на промишлени системи	105,9
Задължително обследване, сертифициране и паспортизиране на публични сгради	118,9
Проверка за енергийна ефективност на водогрейни котли и климатични инсталации в сгради	20,2
Обследване на промишлени системи	8,5
Отчитане и фактуриране	555
Програми за обучение и информиране на потребителите	-
Осигуряване на схеми за квалификация, акредитиране и сертифициране	-
Енергийни услуги	2,7
Изпълнение на проект „Повишаване на институционалния капацитет на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) с цел предоставяне на повече и по-качествени услуги в областта на енергийната ефективност”	-
Управление на енергийната ефективност в сгради	-
Сгради с близко до нулево потребление на енергия	-
Ежегодно обновяване на 3 % от РЗП на сградите, притежавани от централната администрация	11,9
Изготвяне планове за повишаване на енергийната ефективност и програми за тяхното изпълнение от органите на държавната власт и на местното самоуправление	-
Прилагане на изисквания за енергийна ефективност и енергийни спестявания при обществени поръчки, обявявани от публични органи	-
Финансиране на проекти за въвеждане на енергоспестяващи технологии и ВИЕ по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“	105,2
Кредитна линия за енергийна ефективност и възобновяема енергия (BEERCLE)	1,1
Програма за енергийна ефективност за малки и средни предприятия	-
Изграждане на транспортната инфраструктура	-
Подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари	-
Въвеждане на интелигентни транспортни системи по републиканската пътна мрежа и в градска среда	-
Въвеждане на интелигентни транспортни системи по републиканската пътна мрежа и в градска среда	-

Мярка	Енергийни спестявания GWh
Увеличаване дела на биогоривата	-
Насърчаване производството на биогорива и пример на общинските администрации	-
Насърчаване производството и ускореното навлизане на екологични превозни средства	-
Обучение на водачи на МПС за икономично шофиране	-
Мерки за ЕЕ, приложени от дружествата към МТИТС	3,23
Насърчаване на енергийната ефективност при отоплението и охлаждането	-
Преобразуване, пренос и разпределение на енергия и оптимизация на потреблението	-
Международен фонд „Козлодуй“	22,1
Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“	3,7
Фонд „Енергетика и енергийни икономии“	-
Програма BG04 „Енергийна ефективност и възобновяема енергия“	-
Оперативна програма „Регионално развитие 2007-2013 г.“	45,07
Програма за развитие на селските райони 2007-2013 г.	7,4
Оперативни програми - програмен период 2014-2020 г.	-
Общо	1 002,4*

* От общата оценка е изключен ефекта от очакваните спестяванията в резултат на задължителните обследвания на сгради и промишлени системи, проверка за ЕЕ на водогрейни котли и климатични инсталации и ежегодно обновяване на 3 % от РЗП на държавните сгради.